

Joseph Pulitzer
Emlékdíj 2003

Lapunk megjelenését a

nka

Nemzeti Kulturális Alap

támogatja

OCTOGON

ARCHITECTURE & DESIGN

2013/5. szám Ár: 1450 HUF
6 EUR – 26 RON – 560 RSD
Előfizetőknek: 1250 HUF

**TOMAY-NYARALÓ
A BALATONNÁL**

**BORÁSZATOK:
SZENT GYÖRGY-HEGY
ETYEK**

**PANNONHALMA:
ÚJ LÁTOGATÓ-BEJÁRAT
BENCÉS ERDEI ISKOLA
ARCUS TEMPORUM**

INTERJÚ: JAN GEHL

VASAS VÍVÓCSARNOK

TISZAVIRÁG SZEGEDEN

DESIGN LONDON – BUDAPEST

MELLÉKLET: KORTÁRS ÉPÍTÉSZET A RICHTERBEN

**Itt élünk.
Itt kutatunk.
Itt fejlesztünk.**

www.richter.hu

RICHTER GEDEON
Évszázados felelősséggel
az egészségért

office & retail

Eddig elkészült 200.000 m² iroda és üzlethelyiség
az utolsó csavarig

JOHNSON & JOHNSON ▪ SOUTH STREAM ▪ BMW ▪ VERTIS ▪ CASATI HOTEL
UPS ▪ LUFTHANSA ▪ AGCO ▪ HEINEKEN ▪ TRANSCOM ▪ BRITISH TELECOM
KLM ▪ INVITEL ▪ DM ▪ HP ▪ IBM ▪ MERCK ▪ EXPEDITORS ▪ OMV ▪ GSK
SUPERSHOP ▪ FIRST CLIENTS ▪ ESTÉE LAUDER ▪ ECHO ▪ VAN GRAAF
PEEK & CLOPPENBURG ▪ RECKITT BENCKISER ▪ COLLIERS INTERNATIONAL
EXTREME DIGITAL ▪ DECOR FLOOR ▪ H&M ▪ NOTEBOOK.HU ▪ MEDIA MARKET
IANA ▪ AXA ▪ GURU ▪ FIBERNET ▪ NUMBER ONE ▪ KRIZIA ▪ SAP
PANASONIC ▪ SOLAR CAPITAL ▪ SUZUKI ▪ NORTHLAND ▪ ELECTRO WORLD
SHELL ▪ MAX CITY ▪ PWC ▪ GSK ▪ SASCH ▪ TELEPERFORMANCE ▪ CETELEM

10 év

200 000 m²

FITOUT®
KOMPLEX BEFEJEZŐ SZAKIPAR

FIT-OUT International Kft. 1138 Budapest, Révészutca 25.
+36 1 705 8773 info@fitout.hu www.fitout.hu

IMAGINE DESIGN

see making off deltalight.com/design

the
lighting
bible®
OUT NOW! **10**

Available as
a tablet app for
iPad or Android.
Free to download
in the store.

discover new catalogue & new collections at deltalight.com

b@ light!

H-1025 Budapest,
Szépvölgyi út 146.

www.belight.hu

 DELTALIGHT®

Tetszik, amit csinálunk?

10 lapszám: 12 325 Ft

10 lapszám diákoknak, Facebook lájkolóinknak: 10 875 Ft

10 lapszamos digitális előfizetés: 8500 Ft

Régebbi lapszámaink: 1450 Ft helyett 1000 Ft

Rendelésed leadható

Weben: www.octogon.hu/elofizetes

E-mailen: megrendelem@octogon.hu

Telefonon: +36 30 510 8888

Digitális előfizetés: www.dimag.hu

www.digitalstand.hu

Csomagküldés, külföldi postázás esetén a postaköltséget felszámítjuk.

Zöldek vagyunk, Budapestre bringás futárokkal küldjük a lapokat.

Fizess elő!

Szolgálati közlemény

Előfizetőink között egy nou clock falórát sorsolunk ki a www.nouclock.com felajánlásával.

A 2013/4. lapszám előfizetői nyereményjátékának nyertese:

Rezeli Roland – Pécs

Gratulálunk!

OCTOGON
ARCHITECTURE & DESIGN

ELFOGYOTT
1998/1.

ELFOGYOTT
1998/2.

KAPHATÓ
1998/3.

KAPHATÓ
1999/1.

ELFOGYOTT
1999/2.

KAPHATÓ
1999/3.

KAPHATÓ
1999/4.

ELFOGYOTT
1999/5.

ELFOGYOTT
1999/6.

KAPHATÓ
2000/1.

ELFOGYOTT
2000/2.

ELFOGYOTT
2000/3.

ELFOGYOTT
2000/4.

ELFOGYOTT
2000/5.

KAPHATÓ
2000/6.

ELFOGYOTT
2001/1.

ELFOGYOTT
2001/2.

KAPHATÓ
2001/3.

KAPHATÓ
2001/4.

KAPHATÓ
2001/5.

KAPHATÓ
2001/6.

KAPHATÓ
2002/1.

KAPHATÓ
2002/2.

KAPHATÓ
2002/3.

KAPHATÓ
2002/4.

KAPHATÓ
2002/5.

KAPHATÓ
2002/6.

KAPHATÓ
2003/1.

KAPHATÓ
2003/2.

KAPHATÓ
2003/3.

KAPHATÓ
2003/4.

KAPHATÓ
2003/5-6.

KAPHATÓ
2004/1.

KAPHATÓ
2004/2.

KAPHATÓ
2004/3.

KAPHATÓ
2004/4.

KAPHATÓ
2004/5.

KAPHATÓ
2004/6.+2005/1.

KAPHATÓ
2005/2.

KAPHATÓ
2005/3.

KAPHATÓ
2005/4.

KAPHATÓ
2005/5.

KAPHATÓ
2005/6.

KAPHATÓ
2006/1.

KAPHATÓ
2006/2.

KAPHATÓ
2006/3.

KAPHATÓ
2006/4.

KAPHATÓ
2006/5.

KAPHATÓ
2006/6.

KAPHATÓ
2007/1.

KAPHATÓ
2007/2.

KAPHATÓ
2007/3.

KAPHATÓ
2007/4.

KAPHATÓ
2007/5.

KAPHATÓ
2007/6.

KAPHATÓ
2008/1.

KAPHATÓ
2008/2.

KAPHATÓ
2008/3.

KAPHATÓ
2008/4.

KAPHATÓ
2008/5-6.

KAPHATÓ
2009/1.

KAPHATÓ
2009/2.

KAPHATÓ
2009/3.

KAPHATÓ
2009/4.

KAPHATÓ
2009/5.

KAPHATÓ
2009/6.

KAPHATÓ
2009/7.

KAPHATÓ
2009/8.

KAPHATÓ
2009/9.

KAPHATÓ
2009/10.

KAPHATÓ
2010/1.

ELFOGYOTT
2010/2.

KAPHATÓ
2010/3.

KAPHATÓ
2010/4.

KAPHATÓ
2010/5.

KAPHATÓ
2010/6.

ELFOGYOTT
2010/7.

KAPHATÓ
2010/8-9.

KAPHATÓ
2010/10.

ELFOGYOTT
2011/1.

KAPHATÓ
2011/2-3.

KAPHATÓ
2011/4.

KAPHATÓ
2011/5.

KAPHATÓ
2011/6.

KAPHATÓ
2011/7.

KAPHATÓ
2011/8-9.

KAPHATÓ
2012/1.

KAPHATÓ
2012/2.

KAPHATÓ
2012/3.

KAPHATÓ
2012/4.

KAPHATÓ
2012/5.

2013/5. KAPHATÓ

ELÉRHETŐ DIGITÁLIS
VÁLTOZATBAN IS!

Épületekhez kapcsolódó melléletek:

Építőipar-építészet melléletek:

Milánó melléletek:

Lakástrend melléletek:

Külföldi melléletek:

Divat/design melléletek:

Autós és kerékpáros melléletek:

2013/5. OCTOGON ARCHITECTURE & DESIGN MAGAZINT KERESD A HÍRLAPÁRUSOKNÁL, TESCO-AUCHAN HIPERMARKETEKBEN, AGIP BENZINKUTAKON ÉS AZ ALTERNATÍV ÁRUSÍTÓHELYEKEN!

ALTERNATÍV ÁRUSÍTÓHELYEK:

- BUDAPEST V. KERÜLET**
FUGA – BUDAPESTI ÉPÍTÉSZETI KÖZPONT
1052 BUDAPEST, PETŐFI SÁNDOR U. 5.
- VI. KERÜLET**
ÍRÓK BOLTJA
1061 BUDAPEST, ANDRÁSSY ÚT 45.
- IX. KERÜLET**
MŰVÉSZETEK PALOTÁJA
1095 BUDAPEST, KOMOR MARCELL U. 1.
- XIV. KERÜLET**
TERC SZAKKÖNYVESBOLT
1149 BUDAPEST, PILLANGÓ PARK 9.

NEKÜNK NYOLC?

Nyolc egyformán jó hír érkezett a napokban. Köztük az egyik: a miniszterelnökségi ülésen a bársonyszékkel bírók kara úgy határozott, fölépítik a nemrégiben elhunyt Makovecz Imre valahány meg nem épült épületét. Milyen szép is, amikor közgazdászok, szociál- és oktatáspolitikusok, egészségügyért és ipari, mezőgazdasági ágazatokért felelős emberek a hatalom légritka ormain pontosan tudják, hogy a kultúra mely irányait kell erősíteniük ahhoz, hogy a haza földerüljön, a világ sóvár pillantásokkal figyelje e szorgos nemzet lenyűgöző eredményeit.

Miért is ne?! Ha Gaudí Sagrada Famíliaja is épülhet bő száz évvel a nagy katalán építész aktív működése után, akkor miért is ne épülhetnének föl Makovecz posztumusz művei, mint amilyen például a türelmetlen tömegakarattal köszönhetően máris emelkedik Felcsúton, a Rákóczi utca sarkán. Óvatos válasz persze lehet: Gaudí globális hatású, mégis magányosan maradt autonóm tervező volt, hatását, világhírét nem politikai voluntarizmusnak, hanem saját magának köszönheti. Makovecz, bár tevékenységét szívesen azonosította az organikus építészettel, minél jobban távolodunk rendkívül produktív alkotói korszaka, az ónos brezsnyevi hetvenes évektől a kilencvenesekig, annál tisztábban látszik, hogy szélsőségesen szubjektív, egomán stíluskeresése inkább a posztmodern egyik sajátos irányzatához, semmint a Frank Lloyd Wrighttól Ban Shigeruig, Gaudítól Eero Saarinenig, Pier Luigi Nervi és Frei Ottón át Calatraváig ívelő különféle szerkezeti organikus irányzatokhoz lenne kapcsolható. Szerencsére nem én mondom ezt, hanem a kortárs építészet nemzetközi szakirodalmában, amely Makoveczet amolyan érdekes csodabogárnak tartotta. Ha tartotta bárminek is. Hiszen úgy világhírű ő, mint oly sok minden, ami csak itt a Kárpát-medence ölelésében az. Makovecz jó kapcsolata az építészeti kérdésekben a legkispolgáribb konzervatívizmust felmutató Charles herceggel, s rajta keresztül az R.I.B.A.-val, vagy a római barokk legelképezhetőbb tudósa, egyben kortárs posztmodern tervező és olasz szakfolyóirat szerkesztő, Paolo Portoghesi kétségtelesen hozott számára némi nemzetközi recepciót, megbízást. Domus címlapra azért mégsem ő, hanem Losonczi Áron jutott, a nemzetközi diskurzusba pedig sokkal inkább Ekler Dezső, Kis Péter került.

Méltányolandó a szándék, hogy a kormány az építészetet keresztül járuljon hozzá a magyar identitás elmélyítéséhez, vagy akár az ország nemzetközi újrabrandeléséhez.

Mégis attól tartok, az egész mögött – de maradjon ez személyes félelmem –, az a zavart, a hozzáértést a hozzá nem értő akarnok dilet-

Fotó: Gőrgői Zoltán

tantizmussal keverő jelenség húzódik, amilyen-nél a hatalma csúcsán már nagyjából mindenhez értő Ceausescu járta végig naponta a Nemzet Palotája épülő szárnyait, hogy nélkülözhetetlen útmutatásokat adva a frissen épült részek visszabontására bírja a pallérokat. Valahogy nem kedvelem a terlapok fölé görnyedő Albert Speer-Hitler képeket, sem a Lomonoszov egyetem tervezőmérnök-kollektívája fogadja Sztálin elvtárs dicséretét típusú képaláírásokat, ahogyan nem szerettem a Siklós Mária-ával a nemzeti bokrétaünnepségén a színház majdani csillárjairól diskuráló miniszterelnök (remélem igaztalan) pletykáját sem. Különben is, ha enyém lenne a gyémánt félkrajcár és a marsalbot egyszerre, nem a múlton pörögnék, hanem a fiatal tervezőket támogatva igyekeznék e jól képzett nemzedéket helyben tartani, és a holnap Magyarországnak építészeti arculatát is inkább velük, semmint egy a múltat képviselő, mégoly nagy formátumú tervező múzeumi tárgyá hűlt terlapjai segítségével formálnám. A megújulásukról, sajátosságaikról hírt üzeni kívánó kisebb nemzetek többnyire a könnyebbik utat választják: rendszerint ismert világsztár tevezőt hívnak meg. Brazília ugyan a saját nagyságait, Oscar Niemeyert, Lúcio Costát nevelte ki, de mindketten élő, a jelenre reflektáló építészek voltak. Makovecz egyik sem. Ő múzeumot érdemel, hiszen megkerülhetetlenül fontos fejezete a magyar építészetnek. Évtizedekig viszonyítási pont volt, afféle világítótorony a hazai építészetben. Ám bármilyen szomorú és fájdalmas, mára emlék. A múlt része.

Mies van der Rohe Barcelona pavilonját ötven év múltán újraépítették a katalánok, s ezzel egy sokadik építészeti látványosságot teremtettek Barcelonában. Nem kizárólagosan tiszta modern építészetet támasztottak fel, hanem ellenpontot, alternatívát mutattak föl így a közben szép csöndben épülgető Sagrada Família mellé. Nem Gaudí a mi kizárólagos kulturális eredünk – mondták. És még csak Mies van der Rohe sem, hanem ők így együtt, meg a többiek, akik mind-mind helyet kértek és kaptak a nap alatt. A modern lokális nemzetűdat építésében meglehetősen szép eredményeket felmutató katalánok nagyvonalúan és nyílt szívvel építik a jövőt. Érdemes lenne tanulnunk tőlük. Mert, ami nekik fontos és megkerülhetetlen, az nekünk sem lehet nyolc.

Bojár Iván András

KIADJA – PUBLISHER

© **Octogon PUBLISHING Kft.**
1025 Budapest, Szépvölgyi út 146.
Tel.: (+36-1) 336-0728,
(+36-1) 336-0729,
(+36-30) 510-8888
Fax: (+36-1) 316-3546
E-mail: info@octogon.hu

SZERKESZTŐSÉG EDITORIAL OFFICE

Főszerkesztő – *Editor-in-Chief*
Bojár Iván András
(ivan.bojar@octogon.hu)

Szerkesztő – *Editor*
Martinkó József
(jozsef.martinko@octogon.hu)
Szerkesztő – *Editor*
Molnár Szilvia
(info@octogon.hu)

OCTOGONOnline szerkesztő
– *Editor OCTOGONOnline*
Katona Sándor
(sander.katona@octogon.hu)

Rovatszerkesztő – *Editor*
**Farsang Barbara, Ifj. Gárdonyi László,
Kaplár F. Krisztina**
(info@octogon.hu)

Állandó munkatársak – *Correspondents*
**Csikós Gábor, Farkas Orsolya,
Kovács Péter, Petrik Rita,
Szépvölgyi Viktória,
Tanai Csilla, Vadas József**

Külföldi levelezők
– *Foreign correspondents*
Bansar Mohamed (Casablanca)
Bíró Andrea (Barcelona)
Kay Szakall von Losoncz (Basel)
Mező Viola (Hollandia)
Nyáry Erika (Spanyolország)
Ozoli Ágnes (Ausztria)

Média és kommunikációs szervező
– *Media and Communication Organizer*
Bencsik Klára

Grafikai terv – *Graphic design*
Fehér Angéla
(grafikus@octogon.hu,
grafikus.octogon@gmail.com)

Előfizetés, terjesztés
előfizetes@octogon.hu

Kiemelt Ügyfélkapcsolat Menedzser
– *Key Account Manager*
Várszegi Csilla
(csilla.varszegi@octogon.hu)

Hirdetésfelvétel – *Advertising Sales*
hirdetes@octogon.hu
info@octogon.hu

Fotó-előkészítés, CTP, nyomás és kötés
– *Printed by*
Mester Nyomda
Felelős vezető: Anderle Lambert

ISSN 1418–5229

Terjesztés – *Distributed by*
Magyarország: **Lapker Rt.**
Románia, Szerbia, Szlovákia:
Color Interpress Kft.

Országos könyvterjesztő hálózatok
és alternatív terjesztőhelyek
(lásd 5. oldal)
A hirdetések tartalmáért
szerkesztőségünk nem vállal felelősséget.
Lapunkat rendszeresen szemlézi:

»OBSERVER«
BUDAPEST MÉDIAFICYELŐ KFT.

A borítón:
Bujnovszky Tamás:
Kémiai Kutató- és Irodaépület

Külföld

- 10 Molnár Szilvia:** Madárház – Terunobu Fujimori burgenlandi épülete – **Terunobu Fujimori**
14 „...az emberek elkezdik jól érezni magukat az utcán”
– **Jan Gehl** dán várostervezővel **Kováts Bence** beszélgetett

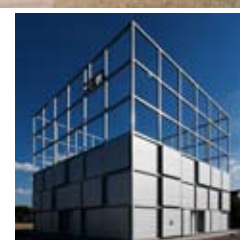
Villa

- 16 Molnár Szilvia:** Finom fűszerezés – Családi ház Balatonszepezden – **Paládi-Kovács Ádám**
19 Martinkó József: Mi lett volna, ha? – Nyaraló a káptalanfüredi Zergelépcsőnél – **Tomay Tamás**

Itthon

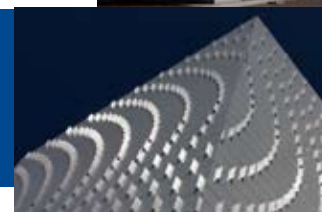
- 24 Martinkó József:** „Mindig a pince győz” – Esterházy Etyeki Kúria pincészeti üzem és látogatóközpont – **Bordás Péter**
30 Martinkó József: Egyszerű történet és több száz vessző – Gilvesy-borászat – a volt Esterházy-présház és vincellérház műemléki felújítása – **Sajtos Gábor**
36 Erdő – válogatás Bujnovszky Tamás képeiből
42 Árvai András: Pannonhalmi útmutató – Az Apátság új irányai – **Czigány Tamás**
46 Szépvölgyi Viktória: A lélek szabadsága – Átadták a Pannonhalmi Bencés Főapátság erdei iskoláját Tápon – **Gutowski Robert**
50 Árvai András: Megtartott ragyogás – Megújult a Vasas vívóterme – **Kendik Géza**
54 Hagyó Eszter: Üdvözlét a bázison! – Négyzet, kocka = DEM, Debrecen – **Ferencz Marcel DLA**
58 Martinkó József: Józan szemlélődés – Az Art Hotel Szeged épülete – **Balogh László, Juhász Zsolt, Házy Zsolt**

61 Melléklet

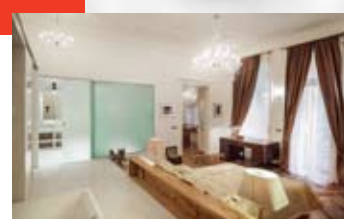
Kortárs építészet, előremutató fejlesztések a Richterben

- 86** Könyvek, kiállítás – **Ifj. Gárdonyi László, Torma Tamás**
89 Min dolgozik? – **Farsang Barbara** rovata –
A3 Építészeti Kft.
Cadden Studio Kft.
Aedis Kft., Opus-V Kft.

Design

- 93** 2.meed+9.madeinhungary
94 Kollár Franciska: Kortárs designszemle – London Design Festival 2013
99 MFD 2013
100 Kaplár F. Krisztina: Piano Nobile – Vendéglakás a Falk Miksa utcában – **Szendró Péter – 81font**
105 Martinkó József: Az aranyműves háza – Tiszavirág Szeged – hotel egy műemlékházban – **Z. Halmágyi Judit, Fónagy Dóra**

- 110** Trafik

BECSAVARVA

Szeptember végén megnyílt a Serpentine Sackler Gallery, ami részben Dr. Mortimer és Dame Theresa Sackler alapítványáról, részben a közhajításnyira, a Hyde Park és a Kensington Garden határán található kortárs művészeti szentélyről, a Serpentine galé-

riáról kapta nevét. A Zaha Hadid és Patrick Schumacher tervezte bővítés kurátori feladatait továbbra is Julia Peyton-Jones és Hans-Ulrich Obrist fogja ellátni.

Em Ji
www.octogon.hu

© 2013 Luke Hayes

HOZZUK EGYÜTT TETŐ ALÁ!

Elérkeztünk a „Kerámia tetőcserép középületeken” újabb fordulójához. A pályázat 500 000 forint díjazással kiírt második fordulójára az építészek megvalósult középületeikkel nevezhetnek. A filozófia: az egyszerű, a kézenfekvő, az egyszerűen szép és a műszakilag különleges. „Sok ilyen pályázatra lenne szükség, ami az építészek ötletét, eredményeit díjazza, és ami nem igényel hosszas előkészítést, nem ró a pályázóra jelentős plusz feladatot, mégis elismeri az elvégzett munkát.” – Marosi Miklós, a pályázati zsűri elnöke ezekkel a szavakkal nyitotta meg június 4-én, a Magyar Építőművészek Szövetsége Székházának Ybl-termében megrendezett első forduló ünnepélyes eredményhirdetését. A kétfordulós építészpályázattal a Creaton Hungary Kft. célja, hogy felhívja a figyelmet a kerámia tetőcserépek középületeken történő használatának előnyeire, szépségeire, vagy azokra a műszaki megoldásokra, amelyeket ezen ősi anyag mai modern gyártástechnológiával készült elemei nyújtanak. A magyar tetőcserép piac meghatározó szereplője ezért e pályázat segítségével és neves zsűri bevonásával keresi az egyszerűt, a kézenfekvőt, az egyszerűen szépet, és a valóban különleges műszaki megoldásokat felsorakoztatató, kerámia tetőcseréppel készült középületek tetőit. A második fordulóban az építészek Creaton termékkel megvalósított, 2012. január 1-je és 2013. november 8. között használatba vételi engedélyt kapott középületeikkel pályázhatnak, akár a külön-

díjért, a különleges megoldások kategóriájában. Az eredmény 2014. január 17-én, a Creaton immár hagyományos Tetőszépségversenyének díjátadó ünnepségével együtt megrendezésre kerülő eredményhirdetésen derül ki. „Jelige: Különleges megoldások” A II. fordulóban is külön díjazhatja a zsűri a tervező által érdekesnek, tanulságosnak, példamutatónak, szakmailag előre mutatónak, a szakmai közvéleménnyel megosztandónak ítélt megoldásait.

A pályázat bíráló bizottsága: Marosi Miklós, Ybl- és Pro Architectura-díjas építész, az MMA rendes tagja, a zsűri elnöke. Földes László, Ybl-díjas építész, UIA Council tag, Dr. Fülöp Zsuzsanna, okl. építészmérnök, okl. épületszigetelő szakmérnök, egyetemi docens és Kelemen Sándor, építészmérnök, a Creaton Hungary Kft. szaktanácsadója.

3+1 díjazott az első fordulóban

I. díj: Félix Zsolt DLA és Fialovszky Tamás

építész: a bodrogkeresztúri barokk Füleky Kúria felújítási tervéért. Megosztott II. díj: Gutowski Robert, a tápi Bencés Erdei Iskola és Czégány Sándor, a helvéciai Református templom tervéért. Különdíj: Karlovecz Zoltán, építész, a pécsi, műemléki környezetben található foghíjra épített 5 lakásos társasház tervezéséért: a „különleges megoldások” kategóriában, a homlokzatra átforduló sík kerámia tetőcserép alkalmazásáért.

További információ: Build-Communication Kft. T: (23) 611-028, info@buildmarketing.hu Pályázatok leadásának módja – online feltöltés a következő oldalon:

www.akcio.creaton.hu/palyazat További információ a Creaton termékekről, tervezői CD igénylése (Archicadhez):

info@creaton.hu www.creaton.hu

Különleges megoldások

Beadás: november 12. 24.00 (x)

www.creaton.hu

Fotó: Bujnovszky Tamás

Fotó: Ország album

BEZÁRVA

Álagát tekintve életveszélyessé vált, ezért nem látogatható többet Miskolc ortodox zsinagógájának épülete. A Kazinczy utcában található, kívülről néhány éve tatarozott zsinagóga a megye egyetlen még működő zsidó temploma volt. Egyébként a város 1901-ben épült másik, kupolás, kéttornyú zsinagógá-

EMBER TERVEZ

Hani Rashid cége, vagyis a New York-i székhelyű Asymptote Architecture tervezheti a dél-koreai Sejong (Szedzsong) város új színház- és koncertközpontjának épületét. A jelenleg mindössze százezer lakosú, 2012-ben alapított várost egy átfogó fejlesztési terv keretében félmillióssá akarják tenni 2030-ra. Tulajdonképpen egy nagyszabású terv feneklett meg itt, hiszen eredetileg a várost új fővárosként építették volna fel, de az alkotmánybíróság megakadályozta, hogy Szöultól 120 km-re költözzék a teljes közigazgatás. Végül mindössze 36 kormányhivatal költözik az egyik leghíresebb koreai uralkodóról elnevezett településre, ahol

viszont több nagyszabású kortárs épületet is átadnak a közeljövőben. Hani Rashidék előadóközpontja 15 000 m² alapterületű lesz.

MJ Kim
www.octogon.hu

ját a Palóczy utcában 1963-ban lebontották. A Kazinczy utcai épületet 1856 és 1863 között építették Ludwig Förster tervei alapján, neoromán-moreszk stílusban. Jelenleg sem a város, sem a hitközség, se a műemléki alap

nem tudja finanszírozni még az állagmegóvási munkálatokat sem, ezért az épületet egyelőre bezárták.

jankele
www.octogon.hu

EMLÉK

Építészettörténeti értelemben is rendhagyó sírkövet avattak nemrégiben Veszprémben. Csomay Zsófia Ybl-díjas magyar építész, belsőépítész, Érdemes Művész, Reimholz Péter özvegyének tervei alapján, a Városi Tájékozódási Csoport kivitelezésében (Szöllőssy-Pyka-Széles) elkészült síremlék egy többgenerációs építészcsaládnak állít méltó mementőt. A sírkő anyagául választott beton utalás Csomay Kálmán építész-mérnök életművére, aki a veszprémi evangélikus templom építőjeként az ország első vasbeton tornyát alkotta meg. Ugyancsak itt nyugszik Jánossy György, az 1998-ban elhunyt Ybl Miklós- és állami díjas magyar építész, egyetemi tanár, aki Csomay Piroska férje volt. Reimholz Péter Kossuth- és Ybl-díjas magyar építész-mérnök, belsőépítész, egyetemi tanár 2009 óta nincs köztünk.

mj
www.octogon.hu

MADÁRHÁZ

Terunobu Fujimori burgenlandi épülete

RÉGÓTA ÉRZEM ÚGY, FONTOS ÉS HASZNOS LENNE ÖSSZEHOZNI EGY KORTÁRS ÉPÍTÉSZETI KALAUZT BURGENLANDRÓL, VÁGYAMAT A KÖZELMÚLTBAN AZ ALÁBBI TÖRTÉNET ERŐSÍTETTE MEG.

Szöveg:

Molnár Szilvia

Építész:

**Terunobu
Fujimori**

Fotó:

**Bujnovszky
Tamás**

A kilencvenes közepe-végére jutott jelentősebb EU-s támogatás Ausztria keleti, gazdaságilag leginkább elmaradott régiójának felzárkóztatására. A mezőgazdaságilag erős, ezen belül a szőlészet-borászat és gyümölcsstermelésben vezető Burgenland a nagy

közös kassza mellett lelkes és adakozókedvű patriótáira számíthatott a fejlesztések támogatásában. Mindezek közös, jótékony hatásai már a kétezres évek közepén szemmel látható eredményeket hozott. Burgenland jó és prosperáló hely, kisvárosai, falvai a több

lábön állást választva az agráriumon túl, a turizmusra is sokat adnak – hiszen sokat várnak tőle. Vegyük például Raidinget, ahol nem többen, mint kb. 850-en laknak, mégis világhírű, nemzetközi zenei fesztivállal büszkélkedik a városka. Idén éppen tíz éve,

Régi pajták közelében épült meg téglából, fával, náddal és gólyafészkekkel kiegészítve a 25 m² (nettó) alaterületű házikó, amellyel a Fujimori-épületekre jellemző mesebeli világ költözött Raidingbe

Bejárat és kandallóhát – hagyományos alapanyagokból és eljárásokkal építették meg a Storkhouse-t

A kandalló köré, valamint a galéria mennyezetére felmászó, áramló farudacskákból kialakított mustrát a japán tervező készítette

hogy megalakult itt a Liszt Ferenc Egyesület, amely Raiding híres magyar származású szülőltjének, a társaság névadójának tiszteletére rendez meg évente, 2011-óta a rotterdami Kempe Thill építészeti stúdió tervei nyomán megépült világszínvonalú koncerttermében a Nemzetközi Liszt Fesztivált.

A kortárs építészeti a zenével azonos rangú Raidingben, melyet mi sem példáz jobban, mint a számos külföldi és hazai szponzor által egyaránt segített Raiding Foundation (RF) non-profit szervezet léte és tevékenysége. Az RF két évvel ezelőtt egy helyi kreatív stúdió, a Hegenberg vezetője, az író, fotós, filmkészítő Roland Hagenberg javaslatára a japán és az osztrák kortárs kultúra közelítését, kapcsolatok felvételét tűzte ki célul. Hagenberg és az alapítvány azóta újabb és újabb sikeres projektet vittek már el közösen a megvalósításig, köztük építészeti jellegűeket. 2012 októberében készült el, és idén márciusban adták át, a Raiding Projectre keresztelt hosszú távú építészeti program első valóra vált épületét, a Storkhouse-t. A két személy elszállásolására alkalmas, a helyi táji építészeti anyagait és formavilágát a japán klasszikus építéstechnika eljárásaival ötvöző, egyébként high-tech belsőépítészeti elemekkel/egységekkel kialakított (200 EUR/éjszakáért kibérelhető) vendégház tervezője, a kortárs japán építészeti fontos alkotója, egyben teoretikusa Terunobu Fujimori (1946 -). Vagyis a Fujimori-házakra jellemző humorral, mesével átszőtt esztétika most már itt, a közelünkben: elég csak belépni a Raiding Projekt mézeskalácsházra hajazó apró Storkhouse-ának belső terébe. Az épület a tervező szándékai szerint elsősorban a költöző gólyák pihenését szolgálja, így központi téri része nem is bent, hanem kint található, mely nem más, mint az épülettömbből kibukkanó, karsú fenyőtörzsre ültetett gólyafészkek, 10 méter magasságban.

Teakonyha, légkondicionáló, apró fürdőszoba (high-tech wc-vel felszerelve), kandalló került a belső térbe. A belsőépítészeti elemeket, bútorokat szintén Fujimori tervezte

Tervező:

Terunobu Fujimori

Kivitelezés:

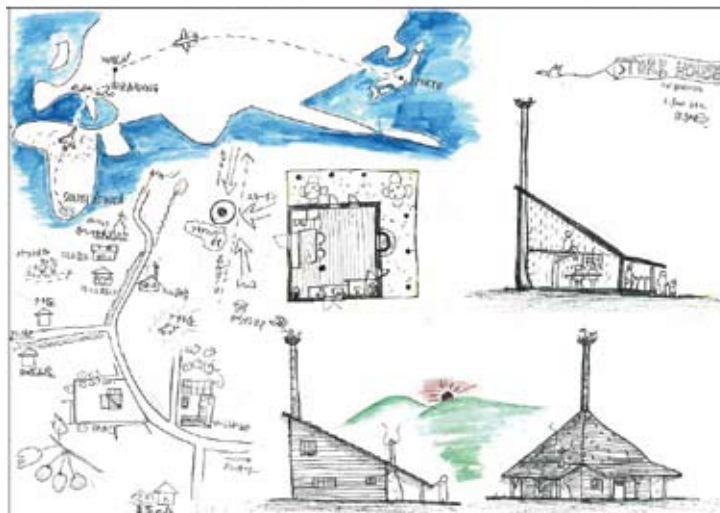
Roland Hagenberg, Terunobu Fujimori és Richard Woschitz

Tervezés:

2012

Kivitelezés:

2012

Fotó: Turay Balázs

„...az emberek elkezdik jól érezni magukat az utcán”

Jan Gehl

dán várostervezővel Kováts Bence beszélgetett

A FUGA-beli előadásában megemlítette, hogy Önnek tetszettek Budapest közterei.

Nyilván nem láttam Budapest összes közterét, viszont tegnap egy nagyon kellemes sétátunk a Belvárosban, azért láttam jó párat közülük. Jó világítás és igényesen kiépített járda; kellemes, nyugalmat árasztó, barátságos hangulat; tiszta környezet. Összességében nagyon jó benyomást tett mindez rám.

Gondolom sok kelet-európai városban járt már. Milyen különbséget lát például a koppenhágai vagy nyugat-európai és kelet-európai közterek között?

Nem nagyon látok különbséget. A világ összes városában egy homo sapiens nevű faj él, e faj egyes egyedeinek közös a biológiai története, azonosak az igények és a különféle dolgokra adott reakciók, jórészt a világon mindenütt. Szóval déj a vu-m volt. Abban a pillanatban, amint elkezdesz jó helyeket létrehozni az emberek számára, az emberek elkezdik jól érezni magukat az utcán, üldögélni a padokon és sétálgatni a járdákon. Élvezik a várost és nemcsak közlekednek benne.

Tapasztalatai alapján léteznek olyan tényezők, melyek különbözőek az egyes földrészek nagyvárosaiban? A köztértervezésben például mi az a tényező, amire oda kell figyelniük, mondjuk Melbourne vagy Moszkva viszonylatában?

Számomra nem létezik ilyen tényező. Mi ugyanazt csináljuk minden városban. Először azt tanulmányozzuk, hogy mi folyik a városban. Milyen elérhető terek vannak itt, jelenleg hogyan használják az emberek a várost és mik az alapvető problémák és a lehetőségek. Van a városban folyó? Elérhető közelségűek a hegyek? Vannak szép kilátást nyújtó helyek? És alulhasznosított értékek? Kinézek itt Budapesten a hotelszobám ablakából, és azon tűnődöm, okos dolog-e a forgalmat a Duna-parton vezetni és nem lenne jobb,

ha a folyóparttól beljebb vezetnénk és a rakpartot inkább rekreációs célra hasznosítanánk? Persze tudom, hogy ez egy „élő” folyó, a vízszint le-fel mozog és a víz közelsége nem mindig előny. Ennek ellenére azt gondolom, elég komplikált lejutni a folyóparthoz, bár kétségkívül jobban szervezett a forgalom, mint Moszkvában. Ott csak egy autópálya és parkolók vannak a parton. Itt a felső rakparton sétány van bicikliúttal és villamossal, lent pedig a sűrű autóforgalom, amit fentről nem látni. Ez szerintem jó. Esetleg egy tetőszerűség nem lenne rossz az alsó rakpart fölél. Szerintem a folyót és a folyópartot minden városban ünnepelnünk kéne, mert nagyon fontos értékek. Korábban az volt a tendencia, hogy a forgalmat a folyópartra irányítsuk, mert egyszerű volt az ottani lapos területet ilyen célra hasznosítani. Hosszútávon azonban ez nem bizonyult túl ésszerűnek.

A lehetőségek és problémák feltérképezésén túl tanulmányozni szoktuk azt is, hogy az emberek hogyan hasznosítják a városi tereket. Ezekre, és más városokból származó tapasztalatokra alapozva már nagyjából meg tudjuk határozni azt, hogy egyes helyek milyen népszerűségnek örvendenek – vagy éppen örvendenének – a lakosság körében és azt is megállapíthatjuk, hogy egyes városok milyen okok miatt teljesítenek alul. Mindezt pedig végül érvként használhatjuk annak érdekében, hogy javítsunk az aktuális helyzeten, és hogy a vállalkozások „jobban teljesíthessenek”.

Említette azt is az előadásában, hogy a fejlődő országokban, elsősorban Kínában nem „emberi léptékűre” tervezik a városokat. Ugyanakkor sokszor olyan érveket hallani, hogy ha emberi léptékű városokat terveznének Ázsiában vagy Afrikában, előbb-utóbb egész egyszerűen nem lenne hely a városi terjeszkedés számára – tekintve a jelenlegi népességszaporítást és a termőterületek szűkösségét. A magas laksűrűség is lehet emberi léptékű, ha elegendő zöldfelületek kialakításával társul?

A magas laksűrűség kezelése igazi művészet. Ennek a legprimitívebb módja

a tornyok építése. A véleményem az, hogy a lakótorny a lusta építészek válasza a sűrűsége. Ha kicsit „szétteríted” a magasházak sűrűségét, ugyanazt a laksűrűséget éred el, csak sokkal keményebben kell dolgoznod, hogy például elég fény jusson a lakásokba. Nyilván így kevesebb szabad terület marad az épületek között, viszont sokszor jobb megfelelő helyeken kisebb tereket létrehozni, mint hatalmas füves területeket kialakítani. Kétségtelenül ki lehet alakítani emberbarát újvárosokat lakótornyok építése nélkül is. Most már Kínában is próbálkoznak ilyen módszerekkel, ezek révén ugyanazt a laksűrűséget érik el a lakótornyok építése – e kétségkívül leggyorsabb és leglustább városépítési eszköz – nélkül. Barcelonában nagyobb a laksűrűség, mint Manhattanben. Párizsban és Velencében szintén magas a laksűrűség. És ezeken a helyeken azért gyönyörű közterek és parkokat láthatunk! Magas laksűrűséget kialakítani viszonylag alacsony, 5-6 emeletes házakban nehéz munka. Sokaknak pedig nincs meg ehhez az ideje és a tudása. Egész egyszerűen sosem látták a tornyok építésétől eltérő választ a lakáshiányra.

A laksűrűség szempontjából még nagyobb problémát vetnek fel a kertvárosok. Európa nagyon sok városában a szuburbanizáció megállt vagy lelassult, viszont egyre nagyobb méretet ölt a fejlődő országokban. Ön szerint meg lehet állítani a szuburbanizációt vagy ez a fejlődés egy elkerülhetetlen állomása, melynek következtében szintén a termőterületek nagymértékű csökkenésével kell számolnunk hosszú távon?

Nem gondolom, hogy Pekingről azt mondhatjuk, hogy szuburbanizálódik. Valamilyen mértékben persze igen, viszont nagyrészt ezt inkább nevezhetjük a város terjeszkedésének. És persze, a városnak terjeszkednie kell, viszont nagyon lényeges, hogy a terjeszkedés elsősorban a közösségi közlekedés vonalai mentén, és ne kizárólag az autópályák mentén valósuljon meg. Az ésszerű terjeszkedésről van szó. A braziliai Curitiba példája például nagyon érdekes. A lakossága négyszázezerről hárommillióra nőtt az újszerűen kiépített gyorsbusz-hálózatra építve. Nem fordították az összes pénzüket üzemyagra és autókra, hanem csak egy részét, és jelenleg Dél-Amerika leggazdagabb és legjobban működő városa.

A braziliai Curitiba lakóinak száma néhány évtized alatt 400 ezerről 3 millióra nőtt, s ebben, urbanisztikailag a modern gyorsbusz-hálózatnak is szerepe volt – Fotó: Morio/Wikipedia

Hatással volt az emberi léptékről és közteterekről alkotott elméletére William H. Whyte (1917-1999, amerikai várostervező, *The Organization Man* című, 1956-ban publikált könyve a modern városlakó embert vizsgáló kulturális antropológia kutatás alapműve – szerk.) működése és „embermegfigyelései”?

Teljesen párhuzamosan működtünk, de nem tudunk egymásról jó néhány évig. Én már William H. Whyte előtt, 1965-ben elkezdtem a témával foglalkozni, amikor Olaszországban az emberek városi viselkedését tanulmányoztam. Emlékszem, '76-ban találkoztunk először és lelkesen mondta, hogy most megmutatja nekem, hogy viselkednek az emberek New Yorkban. Én meg erre azt mondtam, hogy ugyanúgy viselkednek, mint a skandinávok vagy az olaszok. Nagyon amerikai volt, abban az értelemben, hogy mindig New Yorkra tekintett és a könyveiben alig említ az Egyesült Államokon kívüli példákat. Nagy formátumú kutatónak és megfigyelőnek tartom őt. Jane Jacobshoz (1916-2006, amerikai újságíró, városkutató – szerk.) hasonlóan éles szemű újságíró volt, ami szerintem egy nagyon jó háttér ezen e területen.

(A FUGA-ban, szeptember 24-én rögzített interjú szövegének kibővített változata a varosepitesinfoosztaly.blog.hu oldalon olvasható)

Koppenhága, ahová Gehl munkája és élete egyaránt köti, az egyik legélhetőbb európai városok egyike. Lakóinak 35 százaléka napi szinten kerékpárral közlekedik – Fotó: GwensAdventures/wordpressblog

FINOM FÜSZEREZÉS

Családi ház Balatonszepezden

A BALATON-FELVIDÉKET JÁRVA GYAKRAN LÁTUNK ÖKÖRVÉRSZÍNŰ PERMI HOMOKKŐBŐL VALÓ KERÍTÉSFALAKAT, LÁBAZATOKAT. ŐSI HELYI ALAPANYAG EZ, S MIVEL MÁR NEM BÁNYÁSSZÁK, AKINEK SZEME, ÍZLÉSE VAN HOZZÁ, ÓVJA, HA ÉPPEN SZÜKSÉGES ÉS LEHETŐSÉG ADÓDIK, BEGYŰJTI, ÚJRAHASZNOSÍTJA, AMIT LEHET BELŐLE.

Szöveg:

Molnár Szilvia

Építész:

**Paládi-Kovács
Ádám**

Fotó:

**Oravecz
István**

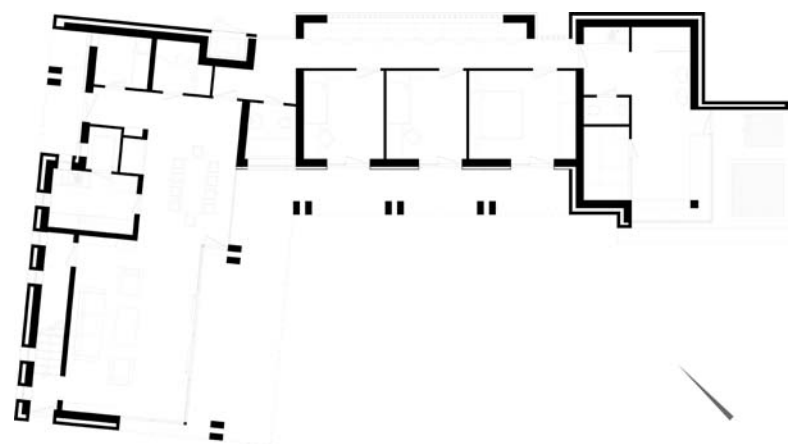
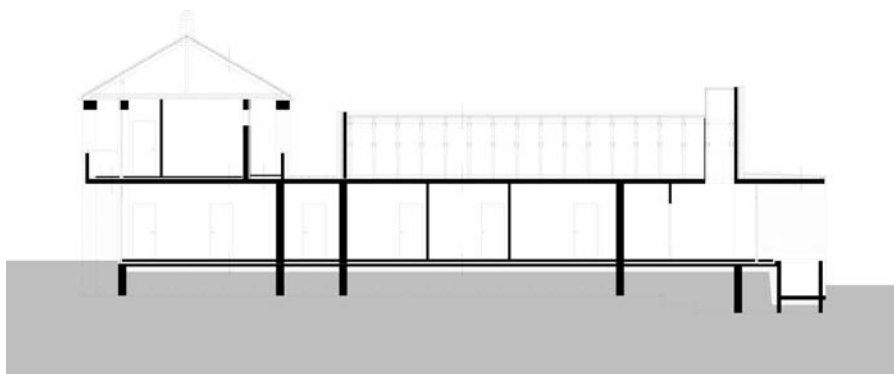
Így aztán megakad a tekintet a többgenerációs, Paládi-Kovács Ádám tervezte családi ház körkerítésén, kapu- és tároló építményén. Azért is, mert ennek a vörös homokkőnek a szépsége tükrözi, hagyományszerető tulajdonosok portáján járunk, ám erős, hófehér geometriájú lezárásuk, amely egyúttal a terpvizonyok változásait is pompásan leköveti, jelzi, hogy nem dogmatikus, múltba tekintő, hanem modern, a régít és újat összehangolni kívánó megrendelővel működött együtt a tervező.

A megérkezés helyszíne egyúttal esztétikai bevezetője is annak a konzekvens módon végigvitt építészeti programnak, ami a kapun belül feltárul. A két, egymáshoz L-alakban csatlakozó épületszárnyból álló ház plusz szinttel megépített tömbjéből nyílik a főbejárat. Még ha tágas, emeleti terasz váltakozik ritmikusan képzett réshomlokzattal, mégis diszkrét, „utcai arca” ez az épületnek, közelében csupán egy lebegő tetővel fedett

A nyári konyha felől pillantva tárulnak fel a részleteiben kidolgozott, energetikailag is jó, határozott vonalakkal megrajzolt épület (a végigfutó fehér övpárkány, helyenként a tetőpárkány esetében szó szerint is) építészeti és táji kapcsolatai

Az utca felől érkező számára már a bejáratnál egyértelmű: igényes, a környezetet, annak építészeti kultúráját és természeti táját egyaránt szerető család lakik itt

A nappali-étkező tere, egyedi és design bútorokkal, ahol kell, rejtett/beépített funkciókkal. És az elmaradhatatlan kedvencsel, az almazöld színnel

Az üde hangulatú nappali rész és a terasz jó időben egybenyitható, az emeleti, fiúakrészbe a bal oldalról nyíló térrészből lehet feljutni

autóbeállót láthatunk. A valódi kitérülködés – a földszinti nappali-étkezőből kilépve, akár kívül, megkerülve az épületet –, az L-lak által közrefogott kerti oldalon, a csatlakozó földszintes épületszárny ölelésében történik meg.

Különös hangulatú ez a ház: a bejárat, zártabb struktúrájú szakasz, mintha szorosabban a településhez tartozó, „városias” atmoszférájú lenne. Míg a kerti oldal a nyári konyhával, levegős szerkezeteivel, tornácos házakat idéző földszintes lakótömbjével, valamint a dús vegetációval, köztük a gondosan megőrzött fákkal, s egykor e telken állt ház megmaradt pincéjének levendulával beültetett dombjával erősebben kötődik a természeti tájhoz. E kettősség a funkcióban is tetten érhető. A két épületrész csuklópontja összeköt, de egyben határt is szab: a „városi” oldal földszintjére a társasági zóna került, felette ugyan a gyerekek lakrész, de oda e zónától külön is megközelíthető lépcsőházon keresztül juthatunk fel. A „kerti” oldalon viszont privát hálót és a szaunával kialakított fürdőt helyezték el. Ám az egységesen kezelt, következetesen alkalmazott színek, anyagi minőség a belsőépítészetben, a permi homokkővel harmonizáló környéki bontott téglák alkalmazása az átszellőztetett homlokzatokon és más építészeti tagozatokon kiegyensúlyozza, koherensé teszi az épületet.

Tervező:

Paládi-Kovács Ádám

Építész munkatárs:

Szilágyi Balázs

Tervezés:

2010

Kivitelezés:

2010-2012

Bruttó alapterület:

300 m²

Szöveg:

**Martinkó
József**

Építész:

Tomay Tamás

Fotó:

**Bujnovszky
Tamás**

MI LETT VOLNA, HA?

Nyarló a káptalanfüredi Zergelépcsőnél

EGY TOMAY-HÁZAT FELKERESNI MINDIG NAGY ÉLMÉNY. EZ A KÁPTALANFÜREDI LÁTOGATÁS ANNYIBAN MÉGIS RENDHAGYÓ VOLT, HOGY AZ ALKOTÓ SAJÁT CSALÁDI NYARALÓJÁBA INVITÁLT. NEM CÉLUNK MISZTIFIKÁLNI AZT A HELYZETET, AMIKOR A MEGRENDELŐ ÉS TERVEZŐ AZONOS SZEMÉLY. IZGALMAS KONSTELLÁCIÓ, DE EGY ÉPÜLET KOMPLEXITÁSA TÚLMUTAT EZEN A KÖRÜLMÉNYEN.

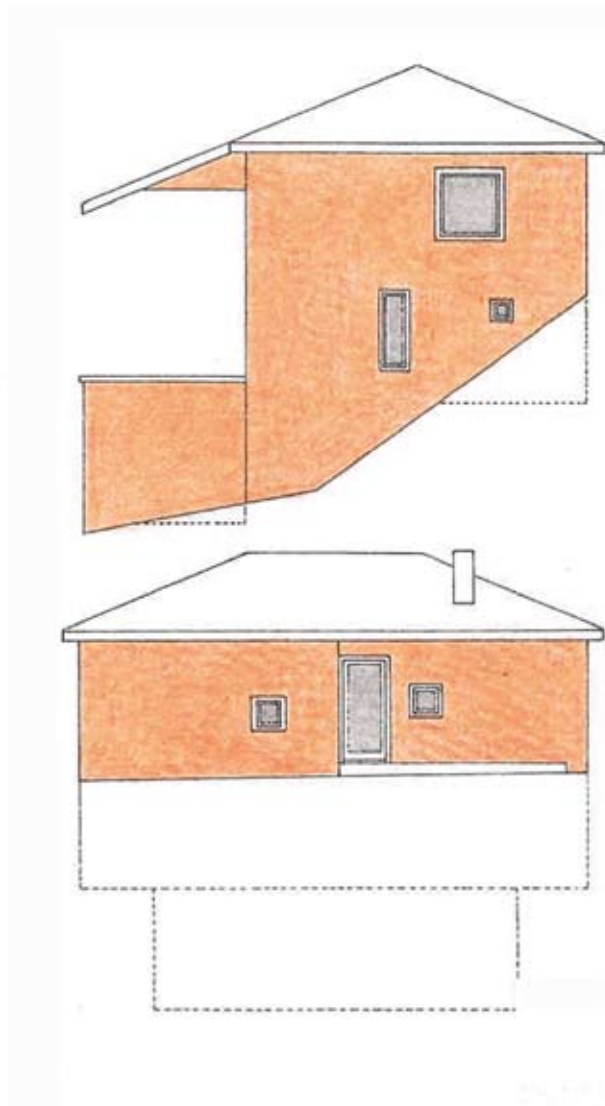

Tökéletesen keleti a nyaraló tájolása, ezért a reggeli verőfényben elkél az árnyékoló

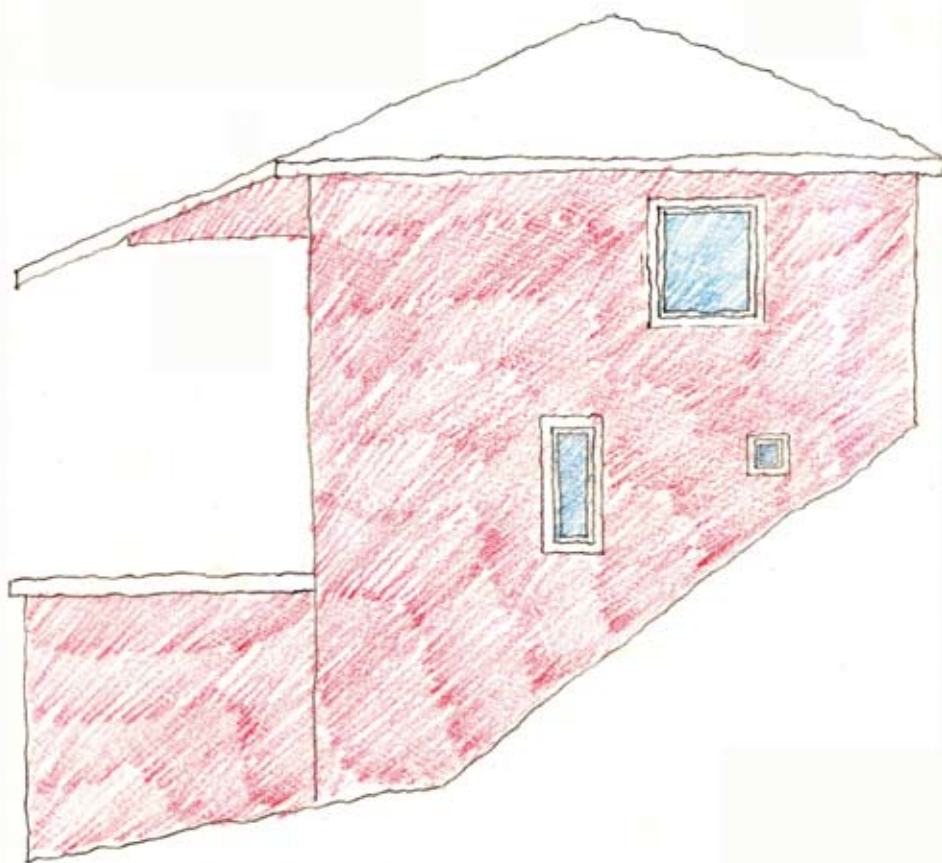
Az OCTOGON magazin hasábjain 2009-ben mutattunk be egy Balatongyörökön felépült Tomay-nyaralót. Farsang Barbara írása így zárul: „A földrajzi jelentésén túl társadalmi és spirituális fogalomként válik ez a festői szépségű terület, ahol az épület több lesz, mint egy egyszerű mértani forma, átélhetősége pedig túlmutat a pusztán fizikai-építészeti meghatározottságon.” (2009/6). Annak ellenére, hogy a tájnak és az építészeti szerkesztésnek az egybeolvasása mindenképpen releváns eljárásnak hat itt a Balaton partján, számomra ez az újabb ház, a saját nyaraló, mégis ettől eltérő gondolati alapon áll.

Baranyai Katalin a Hajós utcai N&n galériában 2002-ben elhangzott kiállítás megnyitó beszédében mutatott rá arra, hogy Tomay építészete mintha valamiféle hosszúra nyúlt, folyamatos búcsúzás volna a Bauhaus modernizmusától. Mintha „alapkutatásokat” végezne, ami a modernitás avantgárd jellegének eredeti rendszerét hivatott rekonstruálni és újraértelmezni. Tomay építészete a modernizmus

Látvány a felső bejáráshoz vezető járdáról

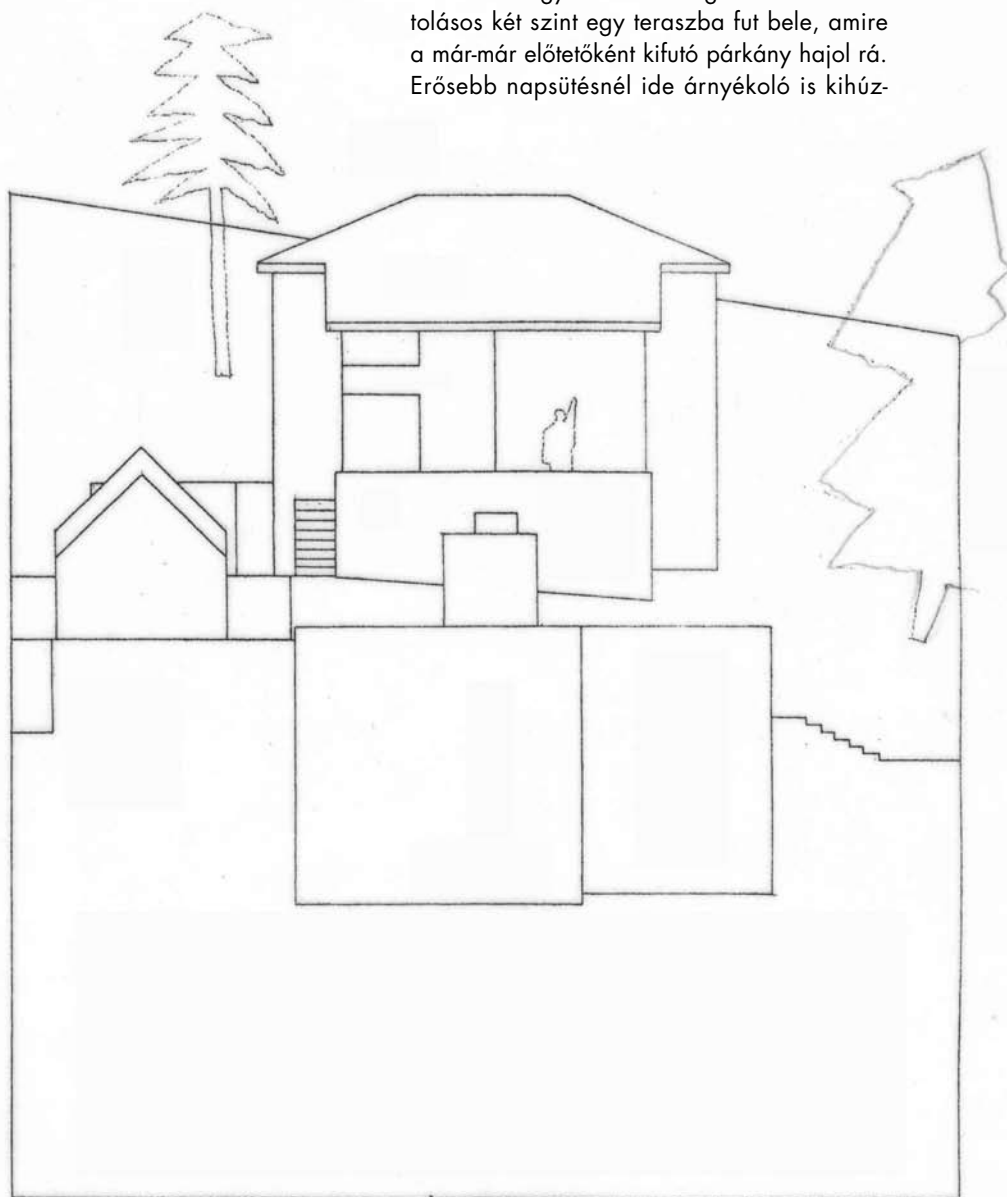
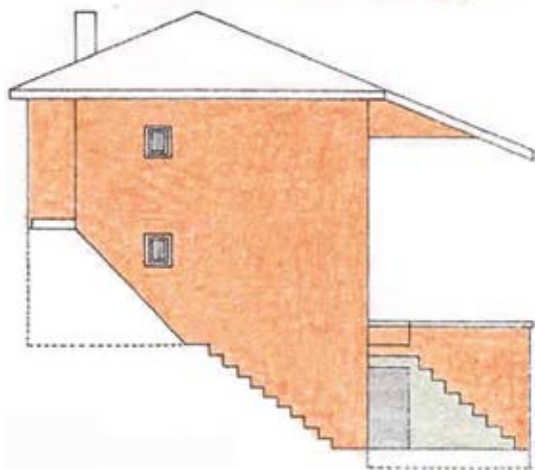

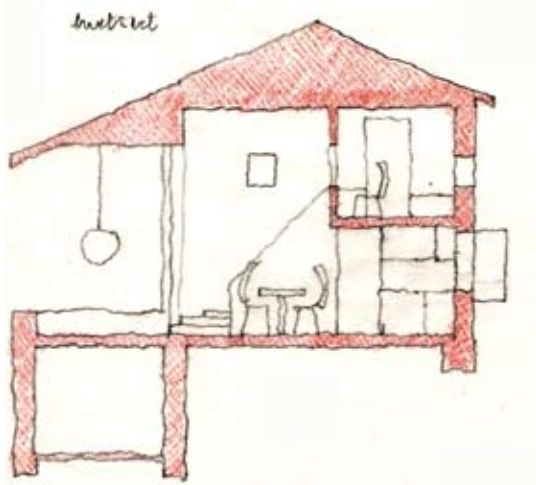
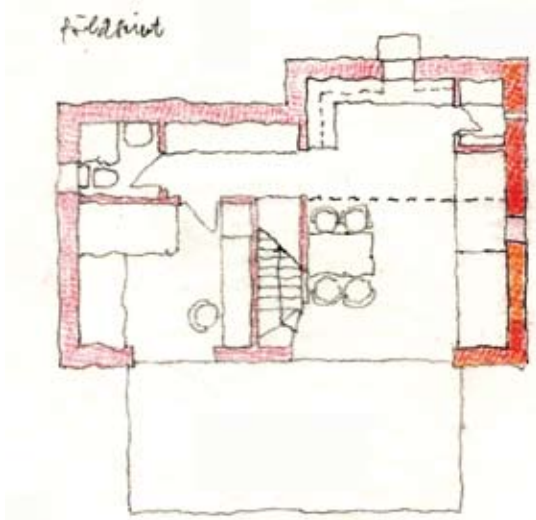
Káptalanfüred "Kőse lépcső"
 Magyarai
 Kőművelészet
 2009. 07. 11. 2011.

alternatív, párhuzamos narratíváját kutatja. „Mi lett volna, ha...? Mi történt volna az építészeti avantgárral, ha nem alakul meg az iskola Dessauban?” Tévedés ne essék. Ez nem a Bauhaus kritikája, és főleg nem poszt-modern építészet.

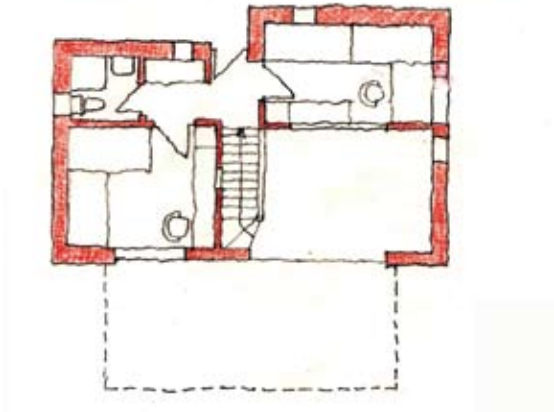
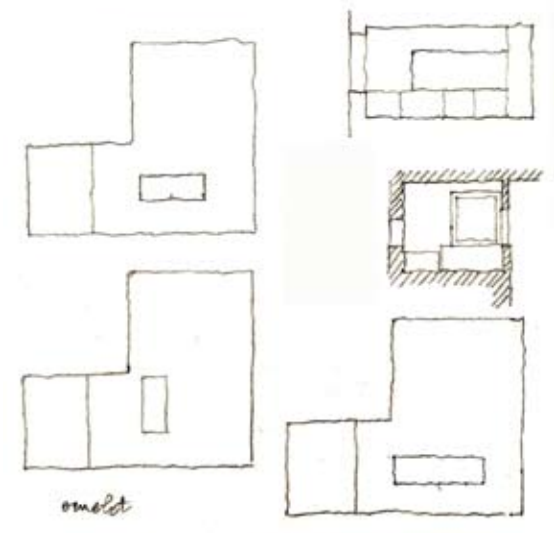
Mint vendéglátónktól megtudjuk, régóta ismerték Káptalanfüred környékét, mégis egy véletlen folytán találtak a rendkívül kicsi, szűk és meredek, leválasztott, 500 m²-es telekre, amire ráadásul 15% beépítési korlát is vonatkozik. A lépcsősorral, illetve egy nyomtáv széles kavicsos úttal föltárt sarok szinte egyetlen telepítési módot kínált. A fönről érkező kisé rálát a ház nagyon is Tomay-védjeggyé váló, se nem lapos, se nem magas tetejére, arra a legendás „11%”-os meredekségre. Innen felülről kis autóbeálló, illetve formált kerítés és kapu fogad, amin keresztül a bejárat-hoz jutunk. Noha az oldallépcső felől is van egy kerti bejáró, személyesen ezt az aláereszkedést érzem a valódi megérkezés irányának. A régi, vörös termésköves támfalba alakított lépcsőn át az épület megkerülhető volna, igazából mégis, szinte az épületen történő átközlekedés az egyetlen lehetőség. A belső szintelölásos két szint egy teraszba fut bele, amire a már-már elötetőként kifutó párkány hajol rá. Erősebb napsütésnél ide árnyékoló is kihúz-

Káptalanfűrészes "Veszprémi lépcső"
 Nagy András
 2009.07.

Káptalanfűrészes "Veszprémi lépcső"
 Nagy András
 2009.07.

Ügyes megnyitások teremnek kapcsolatot a Balatonnal és a nappali terével egyaránt

ható. A terasz és a belső tér kapcsolatát a két emelet magas, üveges megnyitás teremti meg, ami fényrel tölti meg és tágítja a lakóteret. Földszinten kicsi konyha, fürdő, nappali és a szülői hálószoba, míg a felső szinteken a család gyerekeinek két hálószobája található. A jóformán fülkényi méretű szobácskák és bútorzatuk valóban balatoni nyaraló hangulatú. Ezekből a lakrészekből rafinált hasíték ablakokon keresztül teremődik meg vizuális kapcsolat a nappaliban tartózkodó többiekkel és a Balatonnal.

Néhány évvel ezelőtt volt szerencsém felkeresni Luis Barragán lakóhelyét Mexikóvárosban. 1947-ben tervezett lakás-műterme 2004 óta a kulturális Világörökség része. A General Francisco Ramirez utca 14-es szám alatt álló épület néhány rendhagyó lépcsősor, a természetes fény és az élénk színezés miatt is emlékezetes. Hasonló „különutas” modernizmus ez, mint Tomay egyéni hangzása, a fön-

tieken elemzett, sajátos építészeti nyelvében. Ráadásul ennek a nyaralónak a bátran színezett falai tovább erősítik azt az érzetet, miszerint általa tulajdonképpen az avantgárd szuprematizmus képiségének, Malevicsnek a világába lépünk. A színek élénksége olyan téri kompozíciót, mélységet, dinamikát teremt, ami lenyűgözően szerkeszti újra a ház szűk tereinek belvilágát.

Tervező:

Tomay Tamás

Kivitelező:

Kötél András

Tervezés éve:

2009-2012

Nettó szintterület:

70 m²

A szinteket összekötő lépcső a telek meredekségét veszi fel

„MINDIG A PINCE GYŐZ”

Esterházy Etyeki Kúria pincészeti üzem és látogatóközpont

BŐ EGY ÉVVEL EZELEŐTT, AMIKOR MATOLCSY SÁRA, AZ ETYEKI KÚRIA BORÁSZAT EGYIK VEZETŐJE, BORDÁS PÉTER ÉPÍTÉSZ, VEZETŐ TERVEZŐ ÉS MÉRÉSZ SÁNDOR FŐBORÁSZ AZ ÖREGHEGYRE, ALAPKÖLETÉTELRE INVITÁLTA A SAJTÓ KÉPVISELŐIT VOLT OKOM NYAKAT NYÚJTOGATNI, TÉBLÁBOLNI. SEHOGYAN SEM TUDTAM ELKÉPZELNI A SZŰK DŰLŐÚT MENTÉN FELÉPÍTENI TERVEZETT MAJDANI ÉPÜLETET. BÁR KÉZNÉL VOLT LÁTVÁNYTERV, MÍVES MŰLEÍRÁS, OKOSSZAVÚ ÉPÍTÉSZ TERVEZŐ, VALAHOGY MÉGSEM ÁLLT ÖSSZE AZ EGÉSZ. NEM LEHETETT ÉRTENI, HOGY A PROGRAMBAN ÍGÉRT SOKASÁG, HOGYAN VÁLTOZIK HARMONIKUS EGÉSSZÉ EZEN A SZÖKELLÉSNYI SZŰK ÖSVÉNYEN. EGY ÉV TETT EL AZÓTA. SZÜRETIDŐ VAN. EGY APRÓ, PICINYKE MUSLICÁT NÉZEGETEK, AHOGYAN ÖRÜLTEN KERINGVE TERMÍKEL POHARAINK BORGŐZÉBE. ÚJRA ETYEKEN VAGYUNK ÉS ÁLL A HÁZ.

Szöveg:

**Martinkó
József**

Építész:

Bordás Péter

Fotó:

**Bujnovszky
Tamás**

A dülőlút felől ez a látvány fogadja az borászathoz érkező látogatót. Balra a vinotéka, középen a rendezvénytér teteje, aminek padlasterében iroda kapott helyet. A jobb szélén a palackozó tetőzete látszik

A keskeny dülőlúthoz való viszony vált a beépítési koncepció egyik alapelemévé. Apró présházak, pinceépületek között halad el, aki az etyeki Öreghegyen jár. Erős, markáns tengely az út, amit jobb felől és bal felől egyaránt kis cseréptetős házacskák ritmizálnak. Szinte elbizonytalanodik a látogató, hogy jó helyen jár-e, amikor az út baloldalán feltűnik az új pincészet látszóbeton sarka, illetve a hozzá tartozó első nyeregtető. Ha valaki elolvasta a műleírás építészeti alapvetéseit, illetve nyitott szemmel jár, azt is észreveheti, hogy az új épületrészek vonalában, az úttal merőlegesen frissen telepített fasor bontogatja lombjait. Út és fasor egymást metsző vona-

la a szórtnak ható épületrészek telepítésének koordináta-rendszerét, alapszövetét jelöli ki. Ebbe a rácsba rendeződik az erős kontúrmutató betonfalazat, majd a bejárat kis öble, amitől balra a kóstoló épületrésze, jobbra a rendezvénytér hosszan a dülőbe nyúló, terrasszal övezett épülete található.

Fesztes, tiszta belső arányú rendszer, ami azonban léleknélkül való épületleány volna, ha egy szinttel magasabban és mindenhol jól látható módon ne ritmizálná, értelmezné az apró, „szórtnak” ható tetők, vertikális hangsúlyok finom játéka. A sötétebb tónusú palával fedett, egy-egy helyen hosszasan lefutó tetősík-ablakokkal optikailag

tovább bontott tetőformák arányai, gerincmagassága sem előkép nélküli. Középen eredetileg is ott állt egy szürke deszkaborítású présház, aminek arányait, szögeit, méreteit az új épületrészek szerkesztésénél is felhasználták a tervezők.

Három egymás feletti síkot azonosíthatunk tehát: a tetők révén kijelölt síkot, a fesztes vonalú földszinti épületrészek síkját, végül a térszín alatt magát a borászati és pincerészek síkját. Bár kívülről egyáltalán nem érezhető, de a három sík, három eltérő léptéket, méretet takar. Véleményem szerint ezeknek az eltérő léptékeknek és funkcióknak az összekötése, egyetlen rendszerré komponálása zseniális

Minden épületrész a szürke deszkás régi présház geometriáját vette át. Előtérben a rendezvényterem üvegezett véghomlokzata látszik

A borászati technológia mindenekfelett. Felül még háján ázik a szőlő, alul működik a prés

végeredményhez vezetett. A belső terek szinte egy múzeumi útvonal gondosságával irányítják a látogatót az egészen intim, nappali szobányi léptékű, nívósan berendezett 20 fős borkóstolótól, vinotékától, a 100 fős rendezvényteremig, miközben az üvegfödémeken, bevilágítókön keresztül a pince életébe is betekintést nyer a vendég. Ezek a fényel átjárt belső terek zavaratlan rálátást biztosítanak a szőlősorokra is. Így a zárt tér kitágul és kézzel fogható távolságba kerül a természet.

Vannak pillanatok amikor olyan érzésünk van, mint szőlőbogyóba zárva lenni, aminek membrános burkát átjárja a fény. Még a pince, a palackozó épületrészekben, a különféle feldolgozóterekben sem érződik az izoláltság, elzártság. Irodateretek, üzemi terek, látogatói terek, a külső és a belső tér fűződik össze a megnyitások, természetes bevilágítások révén. Olyan rendszert látunk át, ami zavartalan környezetet biztosít a borászok számára, miközben minél intimebb betekintést nyújt az ide érkezőknek is.

Vendéglátóink szájából a bejárás végén hangzik el a címben szereplő tételmondat. Ekkor derül ki, hogy a közel 600 millió forintos beruházás révén született épület rendszerre szervezésében mindvégig a borászat állt a központban. Ez egy olyan borászat, amit nem feltétlenül köt a borvidék évszázados hagyománya, hanem tudatos építkezésre ad lehetőséget, ami révén a borászat

Jutott fény és kilátás a borászat irodájába is. Ekkor részben a rendezvénytér felett vagyunk

A kóstolótérben ülve képszerű kivágáson keresztül látható a szőlőoldal

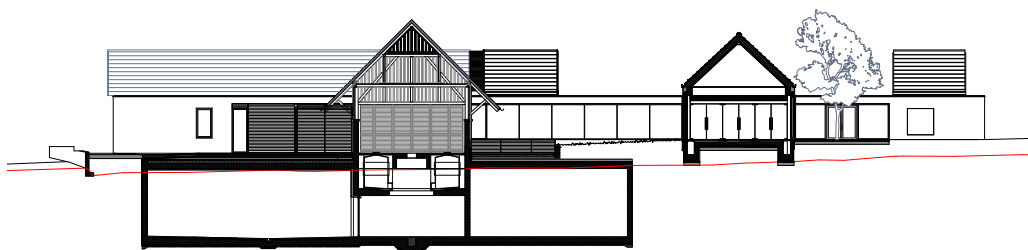

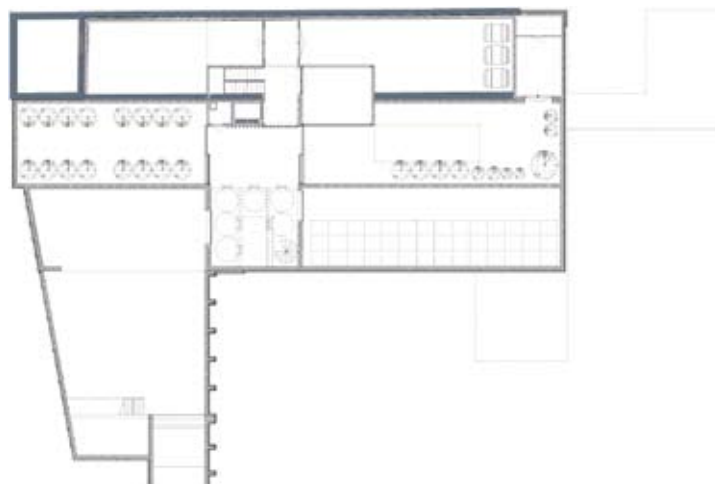
A szőlőtőkék felett barátságos tömegekre bomlik az épület, pedig a préház, a rendezvénytér és a kóstoló is látható a képen

kiszolgáló legtükéletesebb rendszer jöhet létre. Másfelől a tervezők részéről olyan tapasztalatok összegződtek az etyeki koncepcióban, amelyek az építészek számára a szálkai Lajvér, vagy a mádi MoonValley (OCTOGON 2012/8) tervezése során halmozódtak fel.

Külön nagyszerű, hogy ez a látogatható kortárs építészeti alkotás valóban elérhető távolságban van. Aki a bor élvezete mellett értékeli a kiemelkedő színvonalú építészetet is, azoknak kihagyhatatlan élmény.

Miközben az üzemi részekben háborítatlanul folyhat a munka, több bevilágítón és üvegfüdömen tekinthetnek le a vendégek a pincszintre

Tervező:

Bordás Péter

Generál tervező:

BORD Építész Stúdió

Társtervezők:

Benke Róbert,

Bödi Imre,

Holovits Annamária,

Szendrői Júlia,

Pém Ildikó,

Tolvaj Tamás

Tervezés:

2011-2012

Kivitelezés:

2012-2013

Bruttó összterület

1480 m²

EGYSZERŰ TÖRTÉNET ÉS TÖBB SZÁZ VESSZŐ

**Gilvesy-borászat - a volt Esterházy-présház
és vincellérház műemléki felújítása**

Szöveg:
**Martinkó
József**
Építész:
Sajtos Gábor
Fotó:
**Bujnovszky
Tamás**

EGY BORÁSZATRÓL SZÓLÓ ÍRÁSTÓL TALÁN MÉLTÁN VÁRJÁ EL AZ OLVASÓ, HOGY LEGALÁBB ÉRINTŐLEGESEN MAGÁRÓL A BOR FOGYASZTÁSÁNAK ÉLVEZETÉRŐL, SAVGERINCRŐL, TANNINOKRÓL, ALKOHOLRÓL IS ESSÉK SZÓ. TOVÁBBI ELVÁRÁS LEHET, HOGY A SZÍVNEK DOBBANÁSA, A HEGY, A NAPPÉNY, A PÁRA, A TERROIR SAJÁTOSSÁGAI, A SZÍNEK ÉS ILLATOK VALAMIFÉLE FILOZÓFIAI RENDSZERRÉ, VILÁGNÉZETTÉ ÁLLJANAK ÖSSZE. HOGY MINDEN SZERZŐBEN, AKI CSAK BORÁSZATRÓL ÍR ZENDÜLJÖN MEG A HAMVAS BÉLA, A PAULO COELHO, MEG AZ KEDVES LEVENDULAÁRUS NÉNI, AKIVEL TAVALY TALÁLKOZTUNK ANNAK A KIS TOSZKÁN FALUNAK A PIACÁN.

Érdekes szögben fordul az eredeti alapvonalán újjáépült présház homlokzata

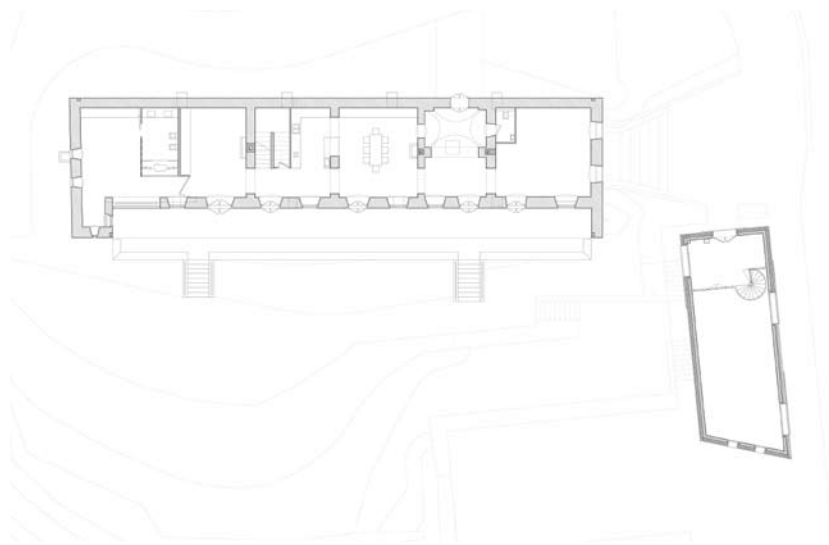
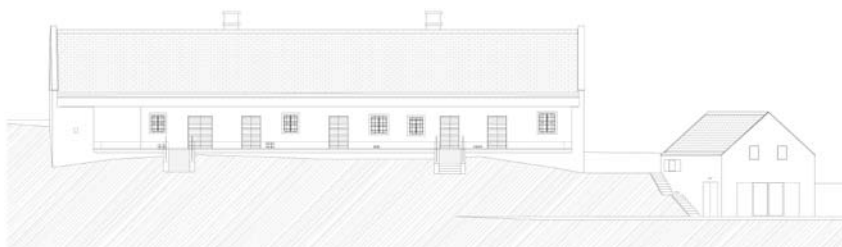
Én kérek elnézést, de e sorok írója rendkívül ritkán iszik bort. Akkor is leginkább oszlopnak, sportfröccsnek, máshol lakófröccsnek hígítva, gyakran rozét, jéggel. Így aztán igazán nem várható, hogy mámor és szenvedély dolgában veretese olvasson tőle az ember. Maradjunk az építészetnél.

Örvendetes tendencia, hogy az elmúlt években szép számmal épültek olyan borászatok idehaza, amelyek koncepciójában a kortárs építészet eszköztárára is helyet kapott. Ezek közül a Szent György-hegy oldalában, a 13 hektáros Gilvesy-birtokon található egykori Esterházy-présház és vincellérház története némiképp rendhagyó. Védett műemlékről van ugyanis szó, e méreténél, megjelenésé-

nél fogva is a tájat domináló épület esetében. Ráadásul mivel a szomszédságában található az 1760-as évek környékén épült Lengyel-kápolna, ezért a XVIII. században épült hosszú tornácú és tetőgerincű ház valóban fokozottan védett értéket képvisel. Noha ez világos volt a hatóságok számára, mégiscsak beszakadt tetővel, romosan várta sorsa jobb-

ra fordulását a sokáig termelészövetkezeti tulajdonban álló épület. Változás akkor történt, amikor megvette a romos házat Gilvesy Róbert, a Kanadából 1993-ban hazatelepült fiatalember. Ő egyébként korábban építészeti tanulmányokat is folytatott, ami sokat segített abban, hogy érvényre juthassanak a SÁGRA Architects munkatársainak elképzelései.

A régi „hosszú ház” alatt végigfutó téglalobozatos pince is újra használatban van. Az üzemi rész betonelemekkel kialakított

Lakható, élhető otthon, kortárs és klasszikus részletekkel

Amikor Sajtos Gáborék hozzáfogtak a felújítási koncepció kidolgozásához, indokoltan látták az eredeti kettős funkció visszaállítását. A szőlő- és borfeldolgozás mellett ugyanis eredetileg az Esterházy-birtok uradalmi szőlőmunkásainak szálláshelyéül is szolgált az épület, vagyis a lakófunkció kialakítása kézenfekvő volt. A koncepciójuk másik sarokpontja, hogy a régi, rekonstruált részek és a kortárs megoldások jól azonosíthatóan elüssenek egymástól. Ahol a régi helyreállítható volt, ott helyre is állították. Ugyanakkor például a tornác nyugati végében, ott, ahova az egyik lakószoba került, lehetőség volt tágabb homlokzati megnyitásra is, ami nagyszerű kilátást ad a Badacsonyra, Balatonra. A tervezők célja az volt, hogy modern szellemben idézzék meg az épület hagyományait. Nem mézeskalácsos múltidézésre gondoltak, hanem a belső terek kapcsolatát, bizonyos összenyitásokat és leválasztásokat fogalmaztak újra. Főképpen a földszinti részben hozott ez látványos eredményt, hiszen a megújított padlástér betonsíkokkal dominált karaktere sokkal konzekvensebben kötődik a kortárs ízléshez. Itt a földszinten például olyan gesztusokat vehetünk észre, mint az eredeti füstös konyha terének feltárása és részbeni rekonstrukciója, aminek éke egy öles, megperzselt gerenda.

Szó esett már a hálószobákkal beépített, látszóbetonsíkokkal határolt padlástérről. Ide egy betonfalakkal elválasztott, különösen szép hangulatú lépcsőn mehetünk fel. Poétikus választóvonal ez hagyományos és kortárs karakter között. A főnti szobák egyik különlegessége, hogy olyan keret nélküli, álló tetőablakok engedik be ide a látványt.

Minden oldalán üvegből, keret nélkül épültek a tetővilágító üvegszemei az északi oldalon

Lágy fények érkeznek a padlástér szobáiba. A bútorzat és kiegészítők finoman ellenpontozzák a kortárs hangulatú látszóbeton falak látványát

ki fénysugarakat, melyek kintről és bentről is szögekben tört buborékoknak hatnak. Ez a megoldás, mintegy esszenciája a fönntiekben elmondott építészeti alapvetésnek: az új elemek valóban újnak hassanak, a régi-ek viszont őrizzék meg eredeti méltóságukat, arányaikat, anyagukat.

Ugyanebből a logikából sarjad a présház rekonstrukciója is. A belső tér hangulata, vala-

mint a szinte minimalista, tisztavonalú külső megjelenése kortárs kisugárzású, ugyanakkor az is tudható, hogy ez az egység az itt feltárt alapok vonalára épült vissza. Ahogyan beleül a domboldal rézsűjébe, valamint mérete és arányai, mind-mind műemlékes ajánlások szellemében fogant. Legszebb momentuma talán az, ahogyan a présház trapézra hajazó alaprajza nyomán, a tó felé eső hom-

lokzati szakasz mintha odafordítaná arcát a Balaton tükre felé.

A végeredmény, avagy a családi borászat minden ízében meggyőző és megkapó. Olyan hagyománytiszteletről vall, ami mentes a nosztalgiától. Lakható, élhető otthon, jól működtethető, de nem túltechnicizált borászati üzem. Méltó korona a szépen művelt dűlők, a dúsan termő tökéék és a sarjadó vesszők felett.

A „kóstoló” tere konyhasarokkal egészül ki

Több, különféle hangulatú fürdőszoba található a házban

Generáltervezés, építészet, belsőépítészet:

Sajtos Gábor – SAGRA Architects

Tervezőtársak és munkatársak:

**Gilvesy Róbert, Grand Gabriella,
Virág Péter, Németh Regina**

Tervezés:

2006-2012

Építés:

2010-2013

ERDŐ

Tavaly a nemzetközi építészeti média is felfigyelt egy fiatal hazai tervezők által létrehozott installációra, ami a Pannonhalmi Bencés Főapátságban kilencedik alkalommal megrendezett Arcus Temporum Művészeti Fesztivál zenei programjának helyszínéül szolgáló gimnáziumi sportcsarnok terét alakította át méltó módon. Baló Dániel, Eke Dániel, Kalászi Zoltán idén Pálinkás Nikolett tervezőgrafikus *Erdő* című, egymás mögé helyezett, grafikailag manipulált 2 x 2,5 méteres táblákon függesztett fotókból álló művének környezetét hozták létre. A meditatív erdei sétát idéző 300 m² alapterületű installációhoz, mintegy 4500 négyzetméternyi hálós textíliát használtak fel. A látvány és érzület **Bujnovszky Tamás** fényképein élhető át újra.

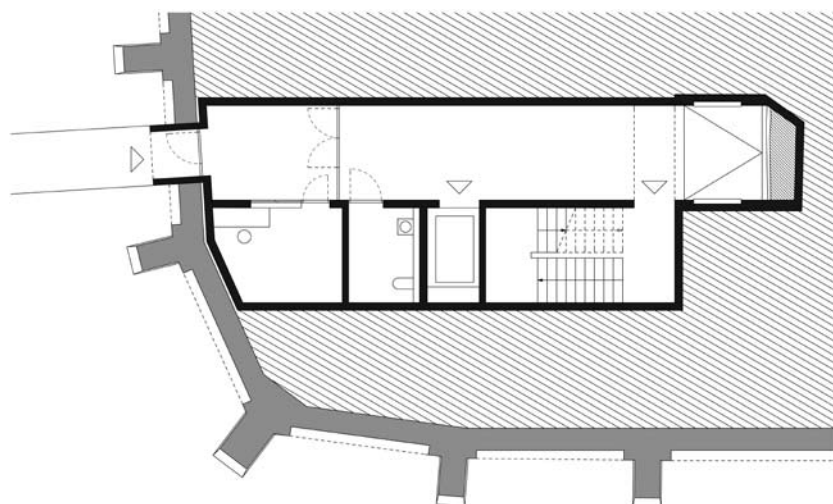
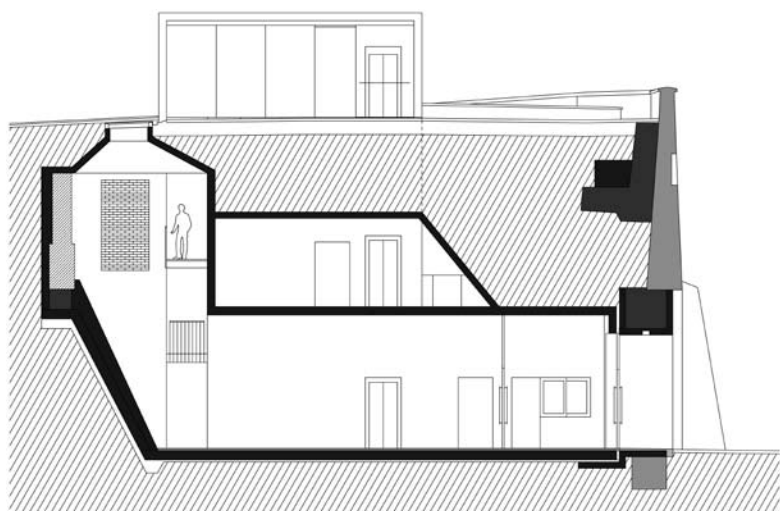

PANNONHALMI ÚTMUTATÓ

Az Apátság új irányai

Szöveg:
Árvai András
Építész:
Czigány Tamás
Fotó:
Bujnovszky Tamás

A PANNONHALMI BENCÉSEK AZ ELMÚLT ÉVEK ÉPÍTKEZÉSEIHEZ MÉRTEN EGY KISEBB ÉPÜLETET, ÚJ LÁTOGATÓ-BEJÁRATOT ADTAK ÁT IDÉN, VISZONT AMENNYIRE APRÓ A LÁTHATÓ KUBUS, AKKORA A VÁLTOZÁS A MEGISMERÉS, A BEFOGADÁS ÚTJÁN.

A Pannonhalmi Bencés Főapátságot ismerők körében ez a változás érthető és elfogadható, ugyanakkor mindenképpen magyarázatra szorul. De mi is ez a változás? A Czigány Tamás vezette győri Czita tervei alapján elkészült látogatóközpont egyik új eleme, mely a vendégek fogadására kialakított építészeti koncepció része. A kosaras-dombi látogatóközpont továbbra is a megérkezés fő helyszíne maradt, parkoló, gyülekezőhely és mindaz, amit az épület nyújtani hivatott: a felkészülés. A látogatók innen, az apátság alatt fekvő kis erdőben kanyargó sétaúton keresztül juthatnak fel a főbejárathoz, illetve a várfalak alatt vezető körútra, ami az új bejárathoz visz. Korábban a látogatók a főbejáraton át – irányított útvonalon –, az apátság épületei között, a gimnázium ablakai alatt elhaladva jutottak az apátság termeibe, csoportvezető felügyelete mellett. Mostantól az új bejáratról indulva nem csak fizikailag, hanem lelkiileg is új útvonalat járnak be. Az új bejáró a várfal tövéből közvetlenül a bazilika előtti térre, a Hóman-bástyára visz. Falon keresztül, „vágott” bejáraton át, egy soha nem létezett kapun át jutunk fel ide. A barokk kori várfalat a 40-es években új várfal-palásttal toldták meg, amit az eredeti elé húztak fel, majd a két fal közötti részt feltöltötték. Ebben az időben és térben nem létező kitöltő anyagban halad fel a látogató, mintegy áttörve az új várfalat, az apátság újkori történetének időrétegét, bepillantást nyerve egy korábbi korban létezett, ma már nem látható anyag világába.

Ez a momentum szoros rokonságban áll a bazilika belső terének átalakításával, amit tavaly augusztusban szenteltek újjá (OCTOGON 2012/8). Vagyis a történet teljes kibontása, az eltolódottak tűnő hangszúlyok kiegyenlítése az építkezések látható és érezhető igyekezete. Továbbá az új útvonal

A várfalban kialakított kapuzat, nyersbeton kerettel

Az új bejáróval együtt audio-guide rendszert is kialakítottak, így egyénileg is látogathatóvá vált az Apátság

megszületése mögött sejthető és érthető az a vágy, hogy az egyre több látogatót vonzó apátság – és ezt a vendéglátószeretet büszkén vállaló közösség és intézmény – a mindennapjait, intim, közösségi létét, életét óvja. Nem vitatható a döntés, hogy a vendégsereget ott fogadják, ahol a laikusok számára is látogatható épületek, terek találhatók és nem a közösség, illetve a bencésekhez tartozó gimnázium területén.

Az új bejáró lényegében függőleges út, ami a várfalon történő átjutást és feljutást valósítja meg. Nem is beszélhetünk szó szoros értelemben vett épületről, hiszen ez a kürtő elsősorban funkcionális és gyakorlati szerepet lát el. Lépcső, illetve lift közbeiktatásával a látogatókat átjuttatja ezen a fizikai és térbeli gáton. A funkcionalitáson túl spirituális szerepet is ellát, hiszen egy út közbelső pontja, az imához vezető út egy lépcsője. Ezt a szerepet a választott anyagok – nyersbeton-felület és „talált” téglafalak –, illetve a beszűrődő és sűrű természetes fény megkomponáltsága hivatott szolgálni, mely egyfajta függőleges irányultságot, felfelé húzást valósít meg. A vizuálisan és élményben is sűrű tér után, az apátság falain belül megjelenő betonkubus vízszintesbe átfordu-

ló, épületszerűen megjelenő tömege hirtelen lezárást ad a kapunak. Kilépve a széles-szeles bazilika előtti térre, talán túl hirtelen a változás. Egy pillanatra a látogató azt érezheti, hogy elengedték a kezét, innentől telje-

sen rábízták a megismerést. Ugyanakkor ez tekinthető a legnagyobb érdemének: a választás és a döntés szabadsága, csak utat mutat, felkészít és elvisz oda, ahonnan a választás a látogató kezébe kerül.

Természetes fény sűrűsíti a barokk kori falazatot

Tervezők:

Czigány Tamás, Tóth Györgyi – CZITA Építésziroda

Statika:

Serfőző István – LMS Tervező Kft.

Tervezés:

2009-2011

Kivitelezés:

2011-2013

Nettó alapterület:

175 m²

Felszín feletti alapterület:

31 m²

„TUDÁSUNK VÁLTOZIK, TAPASZTALATUNK NŐ, ELKÖTELEZETTSÉGÜNK ÁLLANDÓ.

ELHIVATOTTSÁGUNK A VÉDJEGY: ÉPÍTENI SZERETÜNK.”

FELELŐSSÉGGEL A MUNKÁNKÉRT, A TÁRSADALOMÉRT.

A KULTÚRA ODAADÓ PÁRTFOGÓJA

1037 Budapest
Bojtár u. 41–47.

Telefon: (+36 1) 279 2727
Fax: (+36 1) 466 4827

E: marketiroda@market.hu
W: www.market.hu

market
ÉPÍTENI SZERETÜNK

A LÉLEK SZABADSÁGA

Átadták a Pannonhalmi Bencés Főapátság erdei iskoláját Tápon

OLDOTTSÁG, MERÉSZSÉG, MŰÉRTŐ KORTÁRS KULTÚRA-SZERETET, NYITOTTSÁG, HIGH-TECH ÉS MINIMÁL ÉPÍTÉSZET. KI HINNÉ, HOGY MINDEZ EGY ÉVEZREDES SZERZETESRENDET JELLEMEZ? A PANNONHALMI BENCÉSEK LEGÚJABB, ISMÉT PÉLDAMUTATÓ ÉPÍTÉSZETI BERUHÁZÁSA AZ APÁTSÁGTÓL 8 KM-RE FEKVŐ TÁP TELEPÜLÉSEN ÖLTÖTT TESTET, EGY ÉPÜLETBŐVÍTÉSNEK KÖSZÖNHETŐEN.

Szöveg:

**Szépvölgyi
Viktória**

Építész:

**Gutowski
Robert**

Fotó:

**Bujnovszky
Tamás**

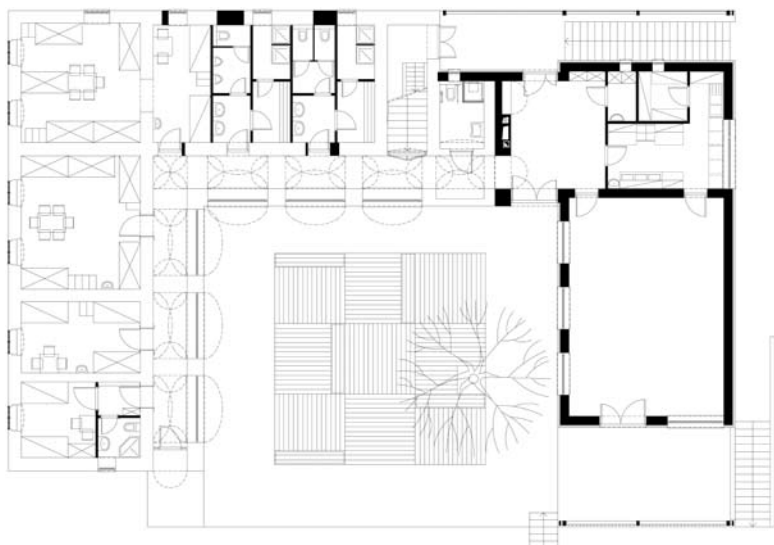

Az utcáfronttal párhuzamosan futó bejárati lépcsősort a lamellás burkolat takarja. Az erdei iskola, bár Táp település központjában található, építészeti jegyeivel és a felhasznált anyagokkal egyaránt a megnyugvás és a szerénység gondolatát közvetíti

„A szervezettség itt inkább a Lélek szabadságában megélt sokféle egyensúlyából születik, mint bármiféle szigorú, szervezeti centralizmusból” – hangzik a benedeki hagyomány, mint a rend öndefiníciója. Hát, itt van a kutya elásva! A lélek szabadsága. Így talán könnyebben érthető, hogy a bencés gimnáziumban 54 szakkörből választhatnak a diákok (egyebek mellett vívást és hébert is). Továbbá mindaz, ahogy az 1997-től folyamatosan, több fázisban megvalósuló, a világ több jelentős építészeti magazinjában publikált, húsbamaróan kortárs épületek létrejöhetnek. Noch dazu, helyi biomasszát hasznosító fűtőrendszer, és az a siker, ami az egy évtizede minden nyáron megrendezett, fiatal tervezőknek is szabad teret engedő, *Arcus Temporum*, kortárs művészeti fesztivált kíséri. Madárperspektívából pásztázva az építészeti tettek sorát: 1997-ben Czigány Tamás Diákkápolnája, 2003-ban Czigány Tamás Borászata, 2004-ben Skardelli György Fogadóépülete, 2009-ben Czigány Tamás Biomassza-fűtőműve, 2010-ben Roeleveld-Sikkés Architects Látogatói központja, 2011-ben Czigány Tamás Zarándokháza és erdei kápolnája, 2012-ben John Pawson új Bazilika belsője, 2013-ban Czigány Tamás Turista bejárata, és legutóbb, a Gutowski Robert-féle erdei iskola épülete került átadásra.

A Táp településen álló egykori bencés plébánia a '90-es évek közepétől bencés ifjúsági és kulcsos házként, erdei iskolaként működött, mivel a kolostorban és a gimnáziumban nem nyílt mód és hely zarándokok, vendégek elszállásolására. A korszerűtlen, leromlott állapot és az eredeti rendeltetés szerinti kialakítás egyaránt szükségessé tette a 19. század végi, L-alaprajzú épület felújítását, átalakítását és kibővítését. Gutowski Robert, fiatal magyarországi tervező, egykori bencés diák, 2007-ben tanulmányt készített a Pannonhalmi Apátsági Gimnázium épületéhez csatlakozó, külső kosárlabdacsarnok megvalósíthatóságáról – az ő tervei alapján zajlik most a 2014-es átadású kosárpálya kialakítása. A gördülékeny munkakapcsolat és a kialakult bizalom

Azzal az egyszerű gesztussal, hogy U-alakká zárta az érkezőszárny a korábbi épületegyüttest, belső udvar született, a lamellákkal megegyezően, vörösfenyőből

A főnagyszerű program, és az emelt belmagasságú látszótető egyaránt a beruházás dicséretes elemei

nyomán, 2009-ben kapott a Gutowski iroda megbízást a tápi erdei iskola kibővítésére.

Vörösfenyő lamellás burkolatot visel az új szárny, méltó társaként a már meglévő, vakolt épületnek. Az átalakításnak köszönhetően átkerült a bejárat az utcafronti lamellás burkolat mögé, továbbá fűtéssel gazdagodott az intézmény. 5 szoba keletkezett, összesen 28 fő számára, valamint létrejött a korábban hiányzó teakonyha, és az új épületrészben egy kényelmes foglalkoztató (tanterem). A telek lejtését kihasználva a foglalkoztató pincszintjén helyet kapott egy közel 100 négyzetméteres fedett-nyitott tér is, ahol fával, agyaggal dolgozhatnak a vendégek vagy épp ping-pongozhatnak. Ecce! Ordo vivendi! (Íme! Az életmód!) Mondhatnánk joggal a bencések építészeti ízlésére és lelkük szabadságára.

Tervező:

**Gutowski Robert,
GUTOWSKI Építész Kft.**

Építész munkatársak:

**Dely-Steindl Barnabás,
Kovács Hunor László**

Tervezés:

2009

Kivitelezés:

2012-2013

Az 500 négyzetméter teljes alapterület építési költségei alig érték el a 80 millió forintot

A lamellák megidézik a szemléltetőben, a hozzávetőleg azonos tervezési évű, Czigány Tamás által jegyzett, bencés zárándokház betonoszlopait és kápolnájának lamelláit

MEGTARTOTT RAGYOGÁS

Megújult a Vasas vívóterme

A VASAS PASARÉTI ÚTI SPORTTELEPÉNEK JELKÉPE AKÁRMI IS TÖRTÉNIEN, A SPORTKLUB-HÁZ MARAD. EZ VAN. AZ ELSŐ GONDOLAT, A BÉKEBELI HANGULAT, A TERASZ, A SPORTÉLET: A SPORTKLUB-HÁZ. EZT AZ ÖRÖKSÉGET TUDJA A MOST ÁTADOTT, FELÚJÍTOTT VÍVÓCSARNOK ARANYFÉNNYEL MEGHINTENI, MONDJUK ÚGY, BERAGYOGNI.

Szöveg:

Árvai András

Építész:

Kendik Géza

Fotó:

Bujnovszky

Tamás,

Greypixel

Workshop

A befordított, függőleges sávablakok kívülről zártságot sugallnak

Szilágyi Áron londoni győztes pillanata a homlokzatot díszíti

Belülről a zártságot felváltja a teljes nyitottság

Az aranszínű burkolat napszaktól és fénytől függően különböző árnyalatokat vesz fel

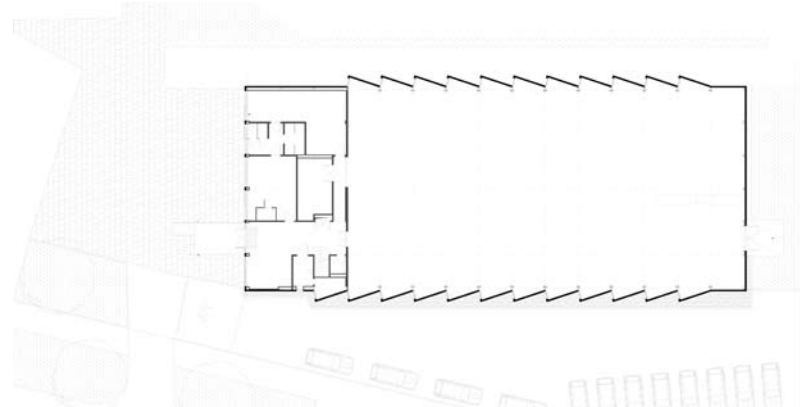
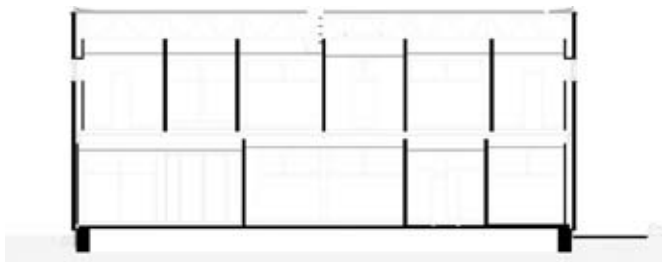
A Sportklub-ház valamikor a Budapesti Budai Tornaegylet (BBTE) székházának épült, 1939-40-ben Korozai Vilmos tervei szerint, modern stílusban. Az út kanyarulatát követő vasbetonvázas épület íves, részben földszintes és részben emeletes. A karakterét meghatározza a két, a Pasaréti út felé félhengerben végződő lépcsőháztorny, ami összefogja a négyemeletes középrészt. A klubház oldalszárnyai kétszintesek és teljes alapterületén tetőteraszosak. Konyha, büfé, étterem, díszterem, irodák, tornaterem kaptak helyet az épületben. Az épület oldalszárnya a földszintig klinkertégla-burkolatot kapott, egyébként vakolt. A vívócsarnok, mely eredeti tervezőjének kiléte mára a homályba vész, a déli szárnyból közelíthető meg.

Az emblematicussá vált Sportklub-ház rövid ideig boldogította a Budai Tornaegyletet, a második világháború után a sporttelep és a székház az akkori hatalom által kiemelten kezelt Vasashoz került. A sporttelep bővítése később folyamatosan zajlott, így készült el

az acélváz, gyakorlatilag egy ipari funkciót is bármikor magába fogadható csarnok a vívócsapat részére. Az épület telepítését is az üzemi területekre jellemző, első ránézésre esetleges elhelyezéssel írható le. Viszont ez az esetlegesség látszólagos. Amennyire az első modernista épület orientáltsága kifejezi a sporttelep létrehozóinak prioritását, vagyis Buda felé néz (a megérkezés Buda felől történik, miközben szervezni próbálja az út kanyarulatában kialakuló szigetet), úgy a csarnoképület tisztán a benapozási, tájolási szempontokat vette figyelembe. Sem az út vonala, sem a meglévő épület elhelyezkedése nem befolyásolta a telepítést, továbbá az előregyártott szerkezet jellemzőit veszi figyelembe. A telepítés másik momentum a kettős érzés, amit a „hol is van a bejárat?“, „hogyan juthatunk be?“ érzése jelent, ez a bennfentességet, egy csapat zártságát fejezi ki, miközben a csarnok nyilvánvaló jelenléte, az edzőterem mint büszkeség, mint szentély bemutatása nyilvánvaló. Ez az érzés

akaratlanul vagy akaratlanul megjelenik a csarnok egyetlen karakteres elemén, a fűrészfog-szerűen befordított függőleges sávablakokon. Ez a megoldás elsődlegesen egy feladatot tud teljesíteni, a rossz tájolást korrigálhatja. Nem is kell messzire menni, hogy erre példát találjunk, elég Kaszás Károly Fényes Elek utcai épületét felkeresni.

Viszont itt a tájolóson kívül egy másik szempont is mozgathatta a néhai, ismeretlen tervező fantáziáját, mégpedig a belátás korlátozása, vagyis az említett bennfentesség, csapat-zártság kifejezése. Olyan zártság, ami belülről kifelé nézve nyitottsággá válik. A szentély így készen állt. A tervezők és megbízók szándékának köszönhetően most is áll, talán naiv, de ütős módon bearanyozva az épületet, a fő struktúrákat, szerkezeteket változatlanul hagyva. A tervező legfőbb érdeme, hogy a működő és hagyományra szilárdult csarnok – mely néhány éve már Kovács Pál (1912–1995) olimpiai vívónk nevét viseli – kvalitásait felismerte, megértette, kibontotta

Tervező:

Kendik Géza – A4 Studio

Társtervezők:

**Maza Orsolya, Papp Zoltán,
Varga Rita – A4 Studio**

Kivitelezés:

2012-2013

Bruttó összterület

1160 m²

A belső: a lelátó és a pástok (küzdőterek – szerk.)

és bearanyozta. Ha megnézzük az egyesület múltját – a története során szerzett 45 olimpiai aranyérmeivel a nemzetek sorrendjében körülbelül a 25. helyen landolna – érthető a színváltás, ami egyszerre fejezi ki

a dicső múltat és fiatalok fő motivációs elemét.

Ami a történetet kerekké teszi, hogy a tervezés alatt született meg a 45. arany, amit Szilágyi Áron kard egyéniben szerzett. Ez a győzelem finoman átvándorolt a tervező-

asztalra is, a győzelmét megörökített pillanat már a homlokzatot díszíti. (Az átépítés terveit 2012-ben a *Trimo Architectural Awards Future Dreams Award*-kategóriában ítélték a legjobbnak – szerk.)

A ház este él igazán – Fotó: Greypixel Workshop

ÜDVÖZLET A BÁZISON!

Négyzet, kocka = DEM, Debrecen

VILÁGOS SZERKEZET, A MATEMATIKA, ÍGY A TERVEZÉS „ALAPVETŐ” SÍKIDOMÁN, A NÉGYZETEN, S A TÉRBELI GEOMETRIA EGYIK BÁZISALAKZATÁN, A KOCKÁN ALAPULÓ ÉPÍTÉSZETI KIALAKÍTÁS AD KARAKTERT A DEBRECENI EGYÉTEMHEZ TARTOZÓ DEM ÉPÜLETÉNEK.

Szöveg: _____
Hagyó Eszter
Építész: _____
Ferencz Marcel
DLA
Fotó: _____
Bujnovszky
Tamás

Az oldalanként 6x6-os acél-raszter alsó felén, egyenként 15 méter élhosszúságú kockákból épül fel a szerkezet

Kezdjük akkor az alapoknál. Mert a művészi tökéletesség, ekként az alkotói megbízhatóság feltétele egyrészt a természet minél tökéletesebb ábrázolása, valamint a geometriai pontosság, már évszázadok óta. Emlékeznek az egyetemes művészettörténetben valamelyest jártas olvasók a Giotto-Bonifác esetre? Talán nem mindenki. No, történt egyszer, a XIII. századi Itáliában, hogy VIII. Bonifác pápa elküldte egyik emberét a kor legnevesebb festőjéhez, Giottóhoz, utasítva az alkotót, hogy valamilyen próbamunkával bizonyítsa rátermettségét az éppen aktuális pápai megbízásra. Giotto piros festékbe mártotta az ecsetét, majd egyetlen mozdulattal egy tökéletes kört festett. Utóbb pedig elnyerte a megbízást. A meggyőzés, a megalapozott tudás, a művészi öntudat, a rajz elsőbbségének parabolája ez. És – érthető módon – a 19-20. század fordulóján alkotó újak hivatkozása is egyben Giottóra, mint arra a művészre, akinek köpönyege alól az összes modern művész kibújtt. Minden alkotás váza, gerince, fundamentuma a vonal és a „belőle születő” sík- és téri idomok – Giotto előtt és után is. De még az Égi Jeruzsálem földi másai, az építómesteri tervek nélkül megépült gótikus katedrálisok sem nélkülözhatték a bázist, vagyis a négyzetet, amiből végül, évtizedek vagy éppen -századok alatt kisserkesztődött a pompás szakrális építmény.

Négyzet, kocka alapvető komponensek a művészi alkotásban, különösen az építészetben. S ha ehhez hozzávesszük a modernizmussal beköszöntő, a szerkezeteket, konstrukciót láthatóvá tévő igyekezetet az építészetben, akkor a Ferencz Marcel DLA és Détári György (NAPUR Architect) tervezte DEM, avagy a Debreceni Egyetem Fenntartható Épületenergetikai Demonstrációs Központjának esztétikája valami ősi, egyetemes és örökérvényű.

Nem kizárt, hogy az egykori laktanya területén kialakulóban lévő egyetemi épületek landmarkja lesz a DEM

Megrendelői oldalról létrejöttek célja, hogy a megújuló energiaforrásokat felhasználó épületenergetikai eszközök működését, így a fenntartható fejlődés fontosságát mutassa be, mintegy demonstrálja azt. Mindez ráadásul túllép a szűk szakmai kereteken, mivel az épület a laikusokhoz is szól: kísérleti kutatóbázis és információs központ is egyúttal. Vagyis bárki, aki ide betér, a gyakorlatban ismerheti meg az új épületenergetikai eszközök technológiáját, működését, jellemzőit.

A műfaj – ipari építészet – már-már megszokott gyakorlatával szemben, a nyitott-zárt szerkezeti részek oppozíciójára szervezett DEM-kubus kis alapterületű, mindössze 300 m²-es. A szinte kilencosztatúvá tagolt, kétszintes belső tér földszintjén a demonstrációs és közösségkapcsolati terek, emeletén a központi műszaki irányítás egységei, valamint a mosdóblokkok találhatók. Mennyezeti bevilágító teremt vizuális kapcsolatot a két szint között, míg a fizikai kontaktus eleme, a lépcsőház az egyik szegletben lett kialakítva. Az egyes homlokzati egységek, nyílászárók elhelyezése, méretezése, a könnyen átszervezhető belső terek alapterülete mindmind megfeleltethetőek egymásnak, egyik méretéből következtethetünk a másik méretére, vagyis az esztétika, a funkció együttesen tükrözik a Tudomány megkövetelte módszereket: egyetemességet, mérhetőséget, ellenőrizhetőséget és a világos megfogalmazást.

Tervező:

**Ferencz Marcel DLA –
NAPUR Architect Kft.**

Társtervező:

**Détári György –
NAPUR Architect Kft.**

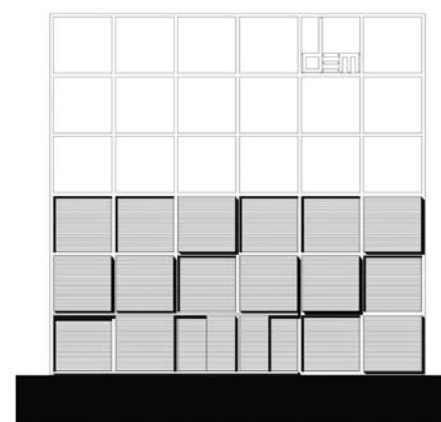
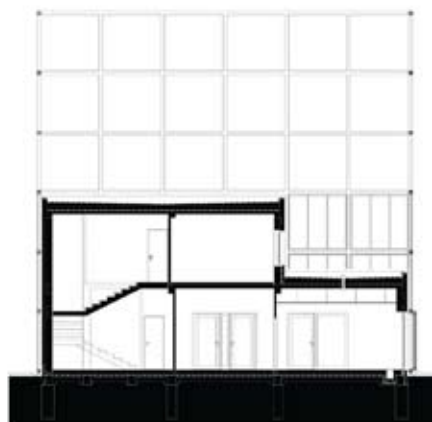
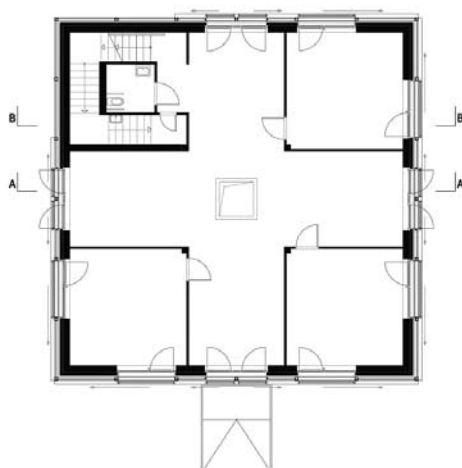
Kivitelezés:

2012-2013

Bruttó összterület:

300 m²

Látszóbeton, fémelemek, korszerű épületgépészet, a passzívházak követelményeinek megfelelő kialakítás

be light!

H-1025 Budapest
Szépvölgyi út 146.
www.belight.hu

Art Hotel Szeged //
Világítástechnika- és vezérlés a be light!-tól

DELTA LIGHT®
pure lighting pleasure.

SIMES
luce per l'architettura

FOSCARINI

DE MAJO

CARPYEN
creativity concept

FLOS

Szöveg:

**Martinkó
József**

Építész:

**Balogh László,
Juhász Zsolt,
Házy Zsolt**

Fotó:

Fejes László

JÓZAN SZEMLÉLŐDÉS

Az Art Hotel Szeged épülete

A nemzetközi hoteltrendeket meghatározó belső tér született a műemléki környezetben megépült, Szeged téglarchitektúráját is megidéző Art Hotel Szeged épületében. A megérkezés, vagyis a lobbiteret racionális belsőépítészeti megoldásokat mutat, aminek egyik vizuális csúcspontja Losonczy Áron fényáteresztő betonpult-eleme. A racionalitás egyébként érvényesült a bútorok, világítótestek kiválasztásánál, s egyúttal meghatározó-

ja az étterem berendezésének is. A 71 darab szobaegységből 48 egyforma kialakítású, míg a tetőterazon penthouse apartmanok épültek, illetve két szoba teljesen akadálymentes. Gyakori a fa, fahatású alapanyagok, természetes alapanyagú textilek használata, a földszínek és narancs váltakozása emeletenként, míg a fürdőterekben a férfias fekete-fehér-barna-krom dominál. A kiegészítő bútorok, illetve a burkolatok közül sok az olasz design kifino-

multságát dicséri. Miként a külső építészeti megformálástól, úgy a belső kialakítástól egyaránt távol áll a hivalkodás, a felesleges részletek halmozása. Az épület befogadó, hívogató, Szeged szerves, közösségi terévé kíván lenni, amit jelez az is, hogy a szálloda pengeépületének tetején kialakított wellness-központ (pompás kilátással a Dóm tér felé), csakúgy, mint a terrasszal rendelkező étterem bárki számára látogatható.

Műemléki környezetben épült meg a Szeged téglarchitektúráját is megidéző hotel

BALOGH LÁSZLÓVAL az Art Hotel Szeged vezető tervezőjével beszélgettünk

Milyen előzményei vannak a hotel történetének?

Tulajdonképpen egy rendkívül hosszú tervezési és kivitelezési folyamat gyümölcse az, amiben most itt ülhetünk. 2001-ben vásárolta meg a fejlesztő cég a történetileg védett Belvárosban található, úgynevezett egykori „Palánk” területén lévő telket és eredetileg irodaházat tervezte itt. Amikor a nyolcvanas évek elején megépült a Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár, akkor ezt a részt ledózerolták, ugyanis a Somogyinak lett volna még egy előadóterem, levéltári, raktári része is, ami aztán nem valósult meg. 2011-ig gyakorlatilag ez egy üres, elhanyagolt terület volt, néhány parkoló, illetve a Szegedi Közlekedési Vállalat trafóépületének az udvara, egyetlen árva irodabarakkal, valamint a májustól októberig üzemelő kerthelyiséges sörözőt nyitották meg itt.

Mi volt az eredeti koncepció?

A válság beköszöntével rögtön tudni lehetett, Szegedre irodát építeni nem érdemes, egyszerűen leálltak a már előkészített irodafejlesztések is. A 2006-ban készült első vázlattevéink már megvoltak az irodaházra, két változat, látványtervvel. Mielőtt belefogtunk az új szállodakoncepcióba, a tulajdonosok egy megvalósíthatósági tanulmányt készítettetek, melyből kiderült, hogy ez a belvárosi helyszín a válság ellenére is alkalmas lehet az új funkció számára. Ekkor megint felkérték minket és elkészítettük a szálloda vázlattevéit is. Tulajdonképpen újrakezdtük, teljesen más teherhordó szerkezeti rendszert dolgoztunk ki az eredeti elképzelésekhez képest: alkalmazkodva a 24 m² nagyságú, előtérrel, fürdővel rendelkező klasszikus szállodai szoba egységhez, s más, így az eredetileg kétszintesre tervezett mélygarázs is egy szinte „szelídült”. 2010 márciusában végül ezt az új koncepciót Központi Tervtanács elé vihetjük Budapesten. Mikor ezen a körön is túljutott a terv, akkor a fejlesztők EU-forrást pályázhattak, amit meg is nyertek, ennek a nagyságrendje közel félmilliárd forint volt, ami nagyjából egynegyed része a teljes beruházás költségeinek.

A megérkezés, vagyis a lobbiteret racionális belsőépítészeti megoldásokat mutat

Az épület befogadó, hívogató, Szeged szerves, közösségi terévé kíván lenni

Mik voltak a szabályozási terv főbb előírásai?

A szomszédos házak közül kettő is helyi védelem alatt áll, hozzájuk csak zártos építéssel lehetett csatlakozni, ezért a műemlékvédelemmel folyamatosan egyeztetünk. Számtalan egyéb „kötelem” is volt. Többek között, hogy az Apáthy utca felől eltakarjuk a meglévő épület tűzfalát, majd az is, hogy el kellett bontanunk, majd újratervezve a térszín alatt újjáépítenünk a Szegedi Szabadtéri Játékok vizesblokkjait, valamint tartanunk kellett a Somogyi Könyvtártól való tűztávolságot is.

Hogyan működtek az elképzeléseitek a Tervtanácson?

A Tervtanácson volt néhány észrevétel, de nem az épület telekreültetésével, hanem funkcionális részletekkel kapcsolatban. Többek között azzal, hogy például miért az udvaron belül van a bejárat, de végül ezeket sikerült tisztázni. Közben kiderült, hogy a két utca megnyitása, meg az udvar belsejének terasza segíti a hotel nyugodtabb működését. A tervezés alatt opponensnek a szomszédos Somogyi-könyvtár tervezőjét, Péterfia Borbálát kértem fel (Pomsár Jánossal közösen jegyzik a könyvtár 1984-ben átadott épületét - szerk.), ő mindvégig támogatta a tervünket. Volt tervtanácsi észrevétel, amit megfogadtunk, de voltak olyan vélemények is, miben nem volt egység a zsűrin belül. Például történt felvetés a téglaburkolat elhagyásával kapcsolatban is, de a Dóm tér sarkán ezt mi sem tudtuk elfogadni és általában más sem támogatta annak elhagyását.

A terasszal kialakított étterem mindenki előtt nyitva áll, vagyis nem csak a hotelvendégek számára

Generál építész, belsőépítész tervező:

**Balogh és Széll Építész
Műterem Kft.**

Generál kivitelező:

**Market Építő Zrt.
Jasper Zoltán műszaki igazgató**

Kivitelezés:

2011 nyár – 2013 tavasz

Mi volt a következő lépés? A benyújtott tervdokumentációhoz képest mit kellett átdolgoznotok?

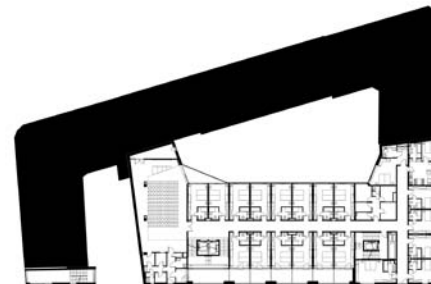
Kis csúszás után tendertervet szerettünk volna készíteni, de sajnos az elmaradt, így a kiviteli tervet versenyeztették meg, ahol a Market Zrt. nyerte el a kivitelezési munkát. Utána team-munka kezdődött, amiben a sok módosítás miatt közösen „átgyúrtuk” a terveket. Például az Apáthy utca felőli tűzfaltakarás keskeny épületének kulisszafalszerű homlokzata megváltozott: a tervtanácson elhangzott vélemények alapján sokkal tömörebbé, falszerűbbé vált. De a Somogyi Könyvtár déli oldalán, a pinceszinti,

újonnan kialakítandó Szegedi Szabadtéri Játékok vizesblokkjai felett elhelyezendő kis épületrészt is átterveztük. Beruházói döntés alapján a negyedik emeleti, korábban irodai szint, újabb szobákkal és apartmánnal, szintén a szálloda részévé vált.

Milyenek a visszajelezések az elkészült házról?

Lényeges volt, hogy nem akartunk a házzal „kiugrani” a környezetéből. Ez a visszajelzések alapján sikerült is. Még ha nem is volt lehetséges az eredeti Palánk-tömböt helyreállítani, mégis kis mértékben sikerült megidézni az eredeti középkori, keretesen beépített tömböt. Mi itt nőttünk föl, szegediek vagyunk, számunkra meghatározó élmény itt, a Dómnál minden sarok, és hát Rerrich Béla egyébként is minden szegedi építész számára meghatározó etalon.

Wellness-központ, pompás kilátással a Dóm tér felé

Gyakori a fa, fahatású alapanyagok, természetes alapanyagú textilek használata

OCTOGON

ARCHITECTURE & DESIGN

MELLÉKLET

Szerkesztette:
Narainkó József,
Molnár Szilvia

2013/5.

INTERJÚK – K.SZABÓ MIKLÓS, ZOBOKI GÁBOR, MOZSÁR ÁGNES
KÉMIAI KUTATÓ- ÉS IRODAÉPÜLET – 2007
RICHTER-USZODA – 2007
FARMAKOLÓGIA VÉGHOMLOKZAT – 2008
CSERKESZ UTCAI IRODAÉPÜLET – 1908/2012
PARKOK A RICHTERBEN – 2007/2010
BIOTECHNOLÓGIAI ÜZEM, DEBRECEN – 2012
II. RAKTÁR – 2013

RICHTER GEDEON

KÖSZÖNTJÜK KEDVES OLVASÓINKAT!

DEAR READERS,

A Richter Gedeon Nyrt. magyarországi központú, innovációra épülő specializált multinacionális gyógyszer cég. Társaságunk hazai irányítású cég, tevékenységünk vertikálisan integrált: gyógyszergyártással, kutatás-fejlesztéssel, kereskedelemmel, valamint marketinggel foglalkozunk. Célunk, hogy folyamatosan korszerű készítményekkel álljunk a lakosság gyógyításának szolgálatában, és tevékenységünkkel hozzájáruljunk az életminőség javításához.

A több mint 110 éves múlttal rendelkező Richter számos képviselői irodával, kereskedelmi és nagykereskedelmi vállalattal rendelkezik. Tevékenységünket összesen 7 leány- és közös vállalat támogatja a gyártás és fejlesztés területén, termékeinket saját, 5 világrészre kiterjedő piachálózatunkon keresztül csaknem 100 országba juttatjuk el. Legnagyobb magyar gyógyszergyártóként több mint 11 000 főt foglalkoztatunk világszerte. Több mint 5 000 fő dolgozik a Richter hazai telephelyein, a magyarországi kutató-fejlesztő bázisunk létszáma meghaladja az ezer főt.

Kiemelten fontosnak tartjuk a társadalmi felelősségvállalást, Társaságunk stratégiájában a környezetvédelem, a gazdasági és szociális környezet fenntartható fejlődése alapvető szempont. Számos alapítványon és ösztöndíjon keresztül támogatjuk a hazai közép- és felsőfokú természettudományos képzést. Az intézmények és diákok mellett támogatási politikánkban fontos szerepet kap az oktatók elismerése is. Kutatóknak és innovatív vállalkozásoknak pályázati lehetőséget biztosítunk. A gyógyításon kívül támogatjuk az egészségmegőrzési programokat, melyek szervezésében mi magunk is közreműködünk.

A közösség iránt érzett felelősségtudatunkban egyre nagyobb szerepet kap az épített környezeti minőség javítása. E téren az elmúlt 10-15 évben számos eredményt értünk el, és feltett szándékunk a megkezdett folyamat folytatása. Büszkék vagyunk az eredményeinkre, melyeket most örömmel osztunk meg Önökkel. Kellemes időtöltést kívánunk!

(Dr. Pellioniszné dr. Paróczai Margit, emberierőforrás igazgató)

Gedeon Richter Plc. is an innovative, specialised multinational pharmaceutical company based in Hungary. As a vertically integrated company, we are involved in pharmaceutical manufacturing, research and development, sales, in addition to marketing. It is our goal to serve the public with state-of-the-art medicines and to contribute to the improvement of quality of life through our activities.

Richter, with a history of over 110 years, has numerous representative offices, trading and wholesale companies. Our activity in manufacturing and development is supported by a total number of seven subsidiaries and joint ventures, and we deliver our products to almost 100 countries through our own market network covering five continents. As the largest Hungarian drug manufacturer, we employ over 11,000 people worldwide. More than 5,000 people work at the Hungarian Richter sites; our Hungarian research and development facility has a headcount of over one thousand people.

We attach key importance to corporate social responsibility; environmental protection and sustainable development of the economic and social environment are essential factors in our Company's strategy. Through numerous foundations and scholarships, we support secondary and higher-level education of natural science in the country. Besides institutions and students, our support policy highlights recognising the educators, too. We offer grant opportunities to researchers and innovative enterprises. Besides therapies, we also finance health preservation programmes where we personally collaborate as organisers.

Our sense of responsibility for the community assigns an increasingly important role to the improvement of the built environment. In this regard, we have attained several achievements during the past 10 to 15 years, and we are determined to pursue the process commenced. We are proud of our accomplishments, which we hereby gladly share with you. Enjoy your time!

(Dr. Margit Paróczai-Pellionisz, HR Director)

A mellékletünkben szereplő képeket
az alábbi fotósok készítették/
photos of insert by:
Bodó Gábor,
Bujnovszky Tamás,
Kovács Attila,
Oszvald György,
Pásztor Dávid,
Poizmann János,
Selényi György

K. SZABÓ MIKLÓSSAL, a Richter Gedeon Nyrt. főépítészével beszélgettünk

Bizonyára nem csak számomra tűnik különleges helyzetnek, hogy a Richter Gedeon gyógyszercégnek saját főépítésze van. Mindig így volt? Nem létezett mindig ez a pozíció. A BUVÁTI-nál eltöltött háromévi tervezői munka után gondoltam arra, érdemes új terepen kipróbálni magam. Projektmenedzserként kerültem a Richter Gedeonhoz 16 évvel ezelőtt, egy nemzetközi projekt kapcsán, amely – „Hatóanyagkapacitás-növelő projekt” elnevezése is mutatta – még nem az építészetről szólt. 2001-ben, amikor fennállásának 100. évfordulóját ünnepelte a Társaság, számos, kizárólag építészeti-architectural feladatot kaptam. Ott lehettem az építészeti koncepciók létrehozásánál, és végigkísértem a megvalósulásukat. Egyre fontosabbá vált, hogy a beruházások ne „csak” jók, de építészeti is értékesek legyenek. Nyilvánvalóvá vált a vezetőség számára is, hogy egy olyan jól prosperáló cégnél, mint a Richter, az építészethez kapcsolódó feladatok ellátásához teljes emberre van szükség. Hivatalosan 2003 óta vagyok a Richter Gedeon cég főépítésze.

Hogyan fejlődött korábban a Richter az építészeti minőség tekintetében? A Richter egy nagy, tradicionális struktúrára épülő cég. Az 1908 óta Kőbányán működő gyár építészeti összképe az eltérő fejlődési ciklusoknak köszönhetően nagyon heterogén. A II. világháborúig jellemző volt a fejlődésére, hogy apránként vásárolt fel területeket, ez kihatott a beépítésre, és igen sokszor ad hoc megoldásokat eredményezett. A háború utáni iparosítás korszaka lehetőséget nyújtott a kor kiemelkedő építészei számára, hogy tervezéskor nagyobb léptékben gondolkozzanak. Ennek az időszaknak a termékei például az I. raktár, vagy a Növényüzem épülete. Úgy érzem, a XXI. század kezdetének előremutató fejlesztései révén is lehetőség nyílt maradványt alkotni.

Mit tapasztalt, milyen benyomásai voltak a megbízatása kezdetén? Amikor 16 évvel ezelőtt első alkalommal jártam erre és megpillantottam a környéket, az tűnt fel igazán, hogy milyen szürke itt minden. Arra gondoltam, milyen jó lenne, ha a Gyömrői úton fasor futna. A kapukon belül is zsúfolt kép fogadott, elborított mindent a technológia. Azt éreztem – és ez lett az egyik irányelvem, – hogy amennyire a technológia lehetővé teszi, növeljük meg a szabad terület arányát, melyben dominálnak a zöldfelületek, mert az építészeti arányoknál, a térstruktúránál kezdődik. Közhely, de igaz, hogy a kevesebb több, és a nemes egyszerűség – igényességgel párosulva – nagyvonalú megoldásokat eredményezhet. Szintén sajátosság, amivel foglalkoznom kellett, hogy itt minden szervezeti egységnek saját büdzséje van a felújításra, karbantartásra. Nyilvánvaló volt, hogy ezeknek a sokszor egyéni igényeknek valamiféle közös platformot kell teremteni. Azt tapasztalom, hogy a Társaság vezetői és dolgozói nyitottak az ilyen kezdeményezésekre. Vannak kereskedelmi, pénzügyi adatok, ezek mind számszerűsíthető dolgok. Amit mi, építészek csinálunk, annak a haszna nem feltétlenül mérhető, ám mindenki számára – aki megérkezik ide – szabad szemmel azonnal látható.

A KKI-épület építészeti sikere sokat számított a későbbi fejlesztések szempontjából?

Határozottan. A Kémiai Kutató- és Irodaépület (KKI) hazai és nemzetközi szakmai sikerei után nem engedhetjük meg magunknak, hogy a közepszerűség legyen a mérce. A KKI előtt a funkcionalitás megelőzött mindent, az építészeti minőséget is, de azt követően mindez megváltozott: referenciaépületté vált és – hovatovább 7 évvel az átadás után is – mind technológiájával, mind építészeti formanyelvével a jövőt képviseli. A siker megmutathatja a kételkedőknek, hogy az épített környezetünk minősége fontos része az életünknek, kihat a mindennapjainkra, formálja tudatunkat, a névjegyünké válik... a Richter pedig az elmúlt évek beruházásaival letette a névjegyét az „építészet asztalára”.

MSZ

Interview with **MIKLÓS K. SZABÓ,** Chief Architect of Gedeon Richter Plc.

Certainly, I am not the only one to find it unusual that the Gedeon Richter pharmaceutical company employs its own chief architect. Has it always been so?

This position hasn't always existed. After three years of design work at BUVÁTI, I thought it was time I tried myself at a new area. I joined Gedeon Richter as a project manager 16 years ago for an international project, which wasn't even about architecture, as one could deduce from its title "Active ingredient capacity enhancement project". In 2001, when the Company celebrated its 100 years of existence, I was assigned several tasks related exclusively to the architectural image. I had the opportunity to participate in creating the architectural concepts, and I followed through their implementation. It became increasingly important that investments should not "only" be done well, but also have architectural value. The management

realised that a prosperous company, such as Richter, needed a full-time person for architectural tasks. Officially, I have been the chief architect of Gedeon Richter since 2003.

What was Richter's earlier development in terms of architectural quality?

Richter is a large company based on traditional structures. The architectural image of the plant operating in Kőbánya since 1908 is quite heterogeneous, thanks to the different development cycles. Until WWII, its development had been characterised by the gradual acquisition of land; this had an impact on constructions and often led to ad-hoc solutions. Post-war industrialisation presented an opportunity for the exceptional architects of the period to consider the bigger picture during the design process. Among the accomplishments of this period were Warehouse I, or the Plant Factory buildings. I think that the forward-looking developments of the early 21st century also offered opportunities to create something lasting.

What did you experience, what were your impressions at the beginning of your assignment?

When I visited this place first, 16 years ago, and observed the environment, I was stricken by its endless greyness. I thought it would be really nice to see an allée on Gyömrői Road. Going through the gates, the impression of crowdedness continued. Everything was dominated by technology. I felt—and I made this one of my principles—that wherever it is allowed by technology, the proportion of free spaces should be increased, with green areas dominating, because architecture starts with proportions and the way space is structured. It sounds like a cliché, but it is true that less is more and noble simplicity coupled with demand for quality could lead to splendid solutions. Another particularity I had to deal with was that each organisational unit had its own budget for renovation and maintenance. Obviously, a common platform had to be established for these demands, which were often unique. I noticed that company management and employees were open to these initiatives. There are commercial and financial figures, which are quantifiable things. What we, as architects do, does not necessarily have a measurable benefit, but can be seen by anyone with their own eyes whenever they arrive here.

Did the architectural success of the KKI building have an impact on later developments?

Definitely. After the domestic and international professional successes of the Chemical Research and Office Building (KKI), we cannot allow a mediocre standard to suffice for us. Before KKI, functionality came before anything else, even architectural quality; afterwards, everything had changed: this building, which represents the future, both through its technology and its architectural language of design even after 7 years of its commissioning, became a reference building. Success makes the unconvinced believe that the quality of our built environment is an important part of our lives, it has an impact on our days; it shapes our consciousness and becomes our business card... and through past years' investments, Richter placed its business card on the "table of architecture".

SZM

ÉRZÉKI KAPCSOLATOK

A Kémiai Kutató- és Irodaépület

TALÁN NEM ESÜNK TÚLZÁSBA, HA KIJELENTJÜK, HOGY A RICHTER GEDEON NYRT. ÉPÍTÉSZETI PROGRAMJÁNAK „KORONAÉKSZERE”, EGYBEN AZ ELMÚLT ÉVTIZED EGYIK LEGFONTOSABB MAGYAR KORTÁRS ÉPÜLETE IS. MŰFAJÁN BELÜL A KÉMIAI KUTATÓ- ÉS IRODAÉPÜLET 2007-BEN ÁTADOTT TÖMBJE ÚGY ESZTÉTIKAI MINŐSÉGÉBEN, MINT FUNKCIONÁLIS KONCEPCIÓJÁBAN, KIVITELEZÉSÉBEN, ANYAGHASZNÁLATÁBAN VILÁGSZÍNVONALAT KÉPVISEL.

Tulajdonképpen annyiban zöldmezős beruházásról van szó, hogy 2000-ben a cég eredeti 13 ha-os üzemi területe mellett megvásárolta és rekultiválta az egykori Magnezit Művek 14 ha-os felhagyott ipari területét. Erre a területre egy – a cég hosszú távú ingatlanfejlesztési stratégiájába illeszkedő – távlati beépítési terv született, ami sávos funkciócsoportokat jelölt ki, valamint rendezte a parkosítást, a zöldfelületek arányát és rendszerét. Így

az új épület telepítése ezeknek a rendszereknek a részét képezte.

Zoboki Gábor (Zoboki-Demeter és Társai Építésziroda), Oláh Éva és Tóth Zoltán (ZÉ Design Építésziroda Kft.) vezető építészek terveinek előkészítése során volt azonban még egy kulcsmozzanat. Aki járt már a Richterben, annak számára elementáris élmény a közműveket is magába foglaló, gyakran csőhidakon a magasban vezetett,

„csökígyó-tekervények” látványa. Az új épületnél ez a felszíni kapcsolat esztétikai értelemben kényszerpályát jelentett volna. A közműalagutakkal megteremtett kapcsolatok révén mintegy kiszabadult ezekből a kötöttségekből az épület, nagyobb mozgásteret adva a kreativitásnak, az építészeti alkotásnak.

A 90x70 m-es befoglaló méretű, U-alaprajzú épületet a főúttól visszahúzza helyezték

el, ami egyfajta optimális rálátást is biztosít a főhomlokzati szakaszra, illetve az oldal-szárnyakra. Az épület bruttó szintterülete kb. 22 000 m², összes hasznos területe mintegy 19 500 m², 75 laboratórium található a laborszárnyban, míg az irodai szárny 230 munkatársnak biztosít munkahelyet. Külső megjelenésében, különösen a laborszárny ügynevezett monitorablakainak bélétes megoldása, illetve az eltérő funkciójú épületszárnyak közötti anyagváltás (az irodaszárny zöld indiai homokkő-burkolata fémes borítással találkozik) egyaránt rendezik a homlokzati viszonyokat.

Nem szabad megfeledkezni az épület hát-só, némiképp önálló traktusáról sem. Mintegy az U-alaprajz ölelésében az ügynevezett NMR-labor izgalmas vonalvezetésű, szoborszerű, zömében földbe süllyesztett épületrészei láthatóak. Térjünk vissza azonban a főépületekre, hiszen a két funkciót összekötő dimenzióban található talán az épület leg-líraibb, ikonikus eleme. Már az előcsarnok egyedileg fejlesztett, üveggerendákkal megtámasztott, 23 méter magas homlokzati üveg-fala is rendhagyó, ám a lépcsőkarok és közlekedők hófehér, organikusan lágy vonalakkal megalkotott, szinte érzéki megfogalmazása, a kapcsolatok porcos puhasága felejthetetlen építészeti élményben részesíti a laikus látogatót is. Az épületet az elmúlt években számos díjjal jutalmazták: 2008-ban megkapta a Budapest Építészeti Nívódíjat, egy évvel később a FIABCI XI. Magyar Ingatlanfejlesztési Nívódíj-Magyar Ingatlanszövetség különdíját, 2010-ben pedig a „Prix d'Excellence Awards 2010”-ipar-épület-kategória nívódíját. 2011-ben tervezőit Pro Architectura-díjjal tüntették ki.

MJ

Oláh Éva felelős tervező, a KKI-ról:

Számos egyedi, innovatív megoldás megvalósítására volt lehetőségünk – mint például az előcsarnok üvegfalai és „lebegő” hidjai, a laborszárny monitorablakai, vagy az NMR formai megoldásai – melyek létrejöttében az egész csapat együttműködése szerepet játszott, a megbízótól a tervezőn át a kivitelezőig. Jó látni, hogy ezek a „kísérletek” ma is megállják a helyüket.

SENSORY RELATIONS

Chemical Research and Office Building

PERHAPS WE ARE NOT EXAGGERATING BY SAYING THAT IT IS THE “CROWN JEWEL” OF GEDEON RICHTER PLC.’S ARCHITECTURAL PROGRAMME, AND ALSO ONE OF THE MOST IMPORTANT HUNGARIAN CONTEMPORARY BUILDINGS OF THE PAST DECADE. THE BLOCK OF THE CHEMICAL RESEARCH AND OFFICE BUILDING COMMISSIONED IN 2007, IS CONSIDERED WORLD CLASS WITHIN ITS GENRE BOTH IN TERMS OF ITS AESTHETIC QUALITY AND FUNCTIONAL CONCEPT, IMPLEMENTATION AND USE OF MATERIALS.

In fact, it can be called a greenfield investment since in 2000 the company purchased and re cultivated the abandoned industrial area of 14 hectares of the former Magnesite Works in addition to its operating area of 13 hectares. A long-term development plan was made for this area, in line with the company’s long-term property development strategy, which assigned tiered function groups and organised the landscaping, the proportion and system of green areas. Thus, the installation of the new building was part of these systems.

However, there was another key moment during the preparation of the designs of chief architects Gábor Zoboki (Zoboki-Demeter és Társai Építésziroda), Éva Oláh and Zoltán Tóth (ZÉ Design Építésziroda Kft.). An elementary experience for everyone who

visited Richter was to see the “pipe coil mould” encompassing the public utility infrastructure often routed on pipe bridges up high. In the new building, this surface arrangement would have meant a limitation in terms of aesthetics. Thanks to the connections established with public utility infrastructure tunnels, the building was released from these limitations, giving more space to creativity and architectural creation.

The U-shaped building with an overall dimension of 90x70m was retreated from the main road, which offers an optimal view of the main facade and lateral wings. The gross floor level area of the building is roughly 22,000 m², with a total net area of roughly 19,500 m²; 75 laboratories are located in the lab wing, while the office wing hosts the workplaces of 230 employees. In terms of

appearance, the recessed construction of the so-called monitoring windows of the lab wing and the different materials used in the building wings with different functions (the Indian green sandstone covering of the office building meets a metal jacket) equally define the facade.

One should not forget about the back part of the building, which is somewhat independent. As if embraced by the U-shape, the statue-like building parts, mostly recessed into the ground, of the so-called NMR Lab with exciting lines can be seen. However, let's linger on to the main buildings, as the dimension connecting the two functions encompasses perhaps the most lyrical and iconic element of the building. The ante hall itself has an extraordinary custom-built facade glass wall of 23 metres supported by glass beams; the snow-white, almost sensual form of the banisters and corridors shaped with fine organic lines, and the articulated smoothness of connections impress even the offer visitors an unforgettable architectural experience. The building was given several awards during the past few years: in 2008, it won the Budapest Architectural Award of Excellence; a year later, it was granted the FIABCI 11th Hungarian Real Estate Development Award of Excellence – Hungarian Real Estate Association Special Award; in 2010, it was awarded the Prix d'Excellence Awards 2010 in the industrial building category. In 2011, its designers were recognised through a Pro Architectura award.

JM

Éva Oláh, senior architect, about the KKI:

We were given the opportunity to create several unique and innovative solutions – such as the glass walls of the hall and its “floating” bridges, the monitoring windows of the lab wing or the design solutions of the NMR – which were brought into existence through the joint efforts of the entire team starting from the client through the designer to the contractor. It was good to see that these “experiments” can do a great job, even today.

Dr. Greiner István, kutatási igazgatóhelyettes:

Az új Kémiai Kutató- és Irodaépület olyan modern, esztétikus, professzionista és egyben inspiráló környezetet biztosít a cég kutatóinak, amely megérdemelten vált ó év alatt az ott dolgozók „második otthonává.” A célszerűen kialakított és szakmai tökéletességet tükröző épület, eddigi tapasztalataink szerint, meghatározza az ott dolgozók munkakultúráját és kutatói hozzáállását, továbbá minőségi munkavégzésre inspirál. Ezek a tények pozitívan igazolják vissza a cég elkötelezettségét az építészeti esztétikum és a szakmai professzionizmus mellett, amelyek megjelennek minden új beruházásánál.

Dr. István Greiner, Deputy Director in charge of research:

The new Chemical Research and Office Building created a modern, aesthetic, professional and inspiring environment for the company's researchers, and in six years it deservedly became the “second home” of the people working there. So far, we found that the building, designed purposefully and being a reflection of professional perfection, determines the work morale of people working there and their attitude to research, inspiring a desire for quality in their work. These facts come as a positive confirmation of the company's commitment to architectural aesthetics and professionalism, which are taken into consideration in every new investment.

Esztétika és funkció összhangja

ZOBOKI GÁBOR

építésszel Farsang Barbara beszélgetett

Közel 7 éve került átadásra a KKI épületegyüttese, ami látványos formai megoldásaival példaértékűen reprezentálja az esztétika és funkció kapcsolatának tökéletes összhangját. Ennyi idő távlatából milyen emlékeket ébreszt ez a beruházás?

Eddigi pályafutásom alatt itt alakult ki az egyik legkiválóbb együttműködés a Megbízó és az építészcsapat között. Talán csak a Telenor Székház tervezése folyt még hasonló eufóriában.

Közismert a Richter innovációra épülő szemlélete, ami az építészeti fejlesztésekben is tükröződik.

Mennyire kaptak szabad kezet a tervezés során?

Eleinte sokat küzdöttünk, mert a Richter szemléletét elsősorban a praktikum jellemzi. A tervezés folyamán azonban a beruházásért felelős vezetők egyre inkább hittek bennünk, mi pedig szép lassan racionalizáltuk az elképzeléseinket. Azt hiszem, ez az ideális együttműködés: először még bizalmatlanul, visszafogottan figyeljük egymást, majd a végére úgy érezzük, hogy mindannyiunk közös gondolkodásának gyümölcse lett a Ház. Alkotóközösségünk egyik legfontosabb célkitűzése, hogy jól használható épületeket tervezzünk, hiszen így hosszú távon biztosítható, hogy az építészeti, belsőépítészeti koncepció tovább él a használat során. Minden épület tervezését a „technológia megtanulásával” kell kezdeni. Nem csak egy kórháznak, de egy lakásnak is vannak belső törvényei, programja, amit mi építészek sokszor alárendelünk esztétikai vágyainknak. Zalaváry Lajos mindig mondta: „Vigyázni kell, hogy az ember ne hogy egy életem át rajzolja a diplomáját”. Szóval állandó tanulás, szorgalom és persze megfelelő ízlés, kommunikáció. Ennyi az egész...

Melyik épületrészlet a legizgalmasabb elem az Ön számára?

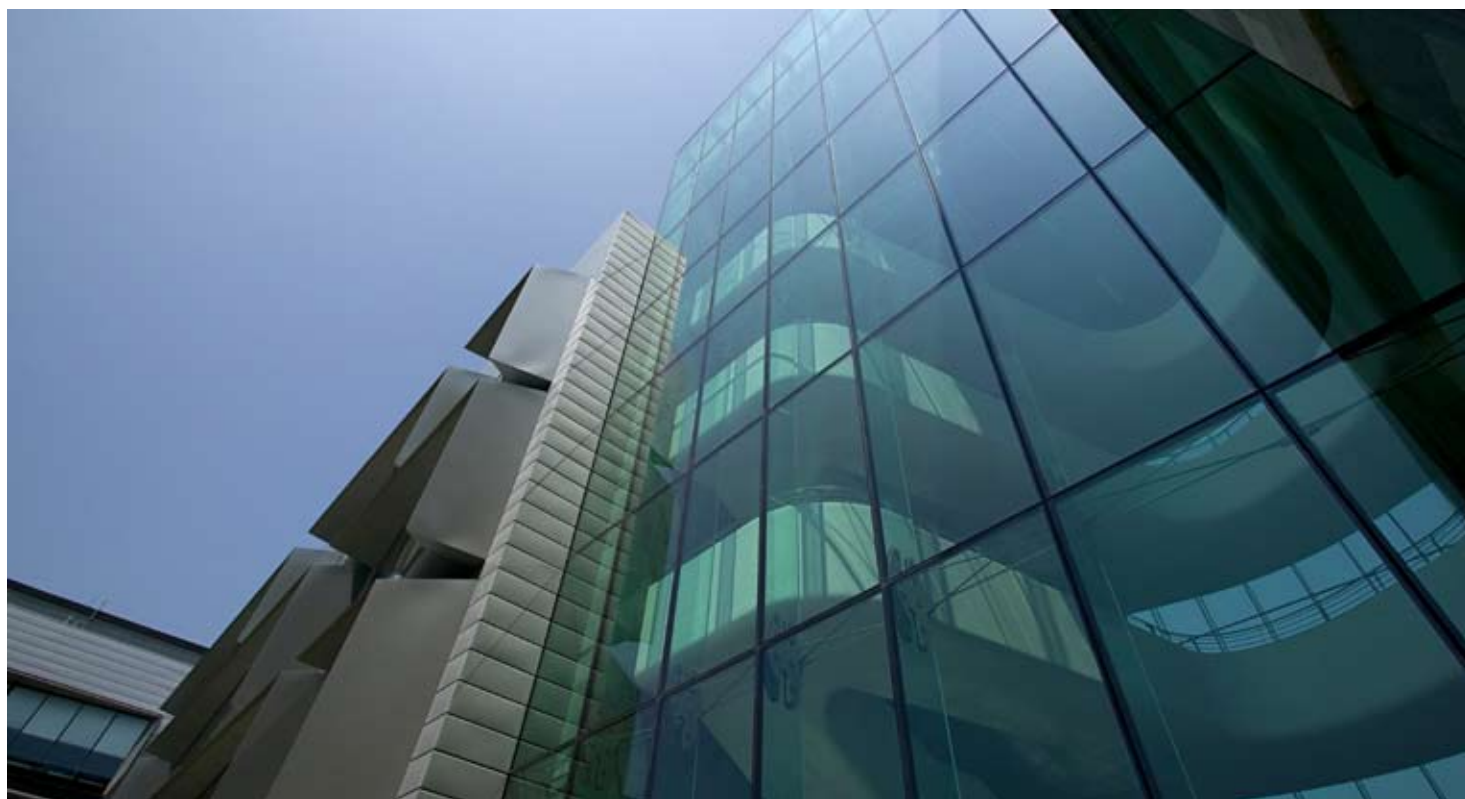
Az épület szíve a lépcsőtér, ami a funkcionál túlsúlyos jelképezi a Richter professzionalizmusát és az innováció szellemiségét. Expresszív tér, látványával mindenkit megragad. Annak ellenére, hogy a Ház tulajdonképpen „legfőlegesebb” része, fontos számunkra, hogy sokféle asszociációt keltsen

az emberekben. Bár a kutatók szerettek volna előadótermet, kantint a Házba, mi pedig egy zártudvaros koncepcióban gondolkodtunk, de végül is ez a tér vált mindannyiunk számára a Kutatóközpont esszenciájává. Az épület tervezése előtt lehetőségünk adódott a teljes, több hektáros fejlesztési terület beépítési koncepcióját évtizedre előre prognosztizálni, a terület beépítése egyébként a mai napig e közösen megalkotott terv mentén halad. Úgy képzeltük, hogy az épületek első emelete, „bel étage”-a, mint a Műpában, úgy lesz a tömegek közötti vezérszint. A park felőli oldalon a Gyömrői úttal párhuzamosan pedig egy fedett-nyitott gyaloghídat terveztünk, amely összeköti majd az összes kutatási és adminisztratív épület fő emeleteit. A sok elképzelésből a vezetés döntésére – és ezt igazolta az idő – keletkezett ez a csodás lépcsőtér, melyet két oldalról egy-egy 23 méter magas, konstrukciójában teljesen egyedi, fölülről lógatott, minimális acéllal elkészített üvegfal határol.

Egy épületről mindig az utókor dönti el, hogy kiállta-e az idő próbáját.

Figyelemmel kíséri a visszajelzéseket?

Igen, a nagy középületek sokszor csak 5-10 év után vizsgáznak igazán. Általában rendszeresen kijárunk a legkomolyabb épületeinkre, mert az üzemeltető csapatok keresik a támogatást és mi boldogan segítünk a házak megfelelő működtetésében. Mindezek mellett, havonta kalauzolunk hazai és nemzetközi építészcsapatokat, mert a cégeknek jó megjelenés egy építészeti érdekes környezetben lenni, nekünk pedig fontos, hogy megismerjék a munkáinkat. Szeretnek a Richterbe visszajárni, mert nagyon jól használják a házat, alig van amortizáció. Persze örülnék, ha a virágtartók eltűnnének a monitorablakokból és bezárulna az udvar a tervezett gyaloghíddal, de kiváló főépítészük van, ő mindenre odafigyel, és egyszer el kell engednünk ezt a „gyerkőcöt” is. Nemrég konferenciával egybekötött kiállítással ünnepeltük a Ház 5 éves születésnapját, a cég vezetése pedig lehetőséget teremtett a teljes tervezési folyamat ismertetése mellett más munkánk bemutatására is. Nos, erre még nem láttam példát.

A harmony of aesthetics and functionality

Interview with **GÁBOR ZOBOKI** architect by Barbara Farsang

The KKI building complex was commissioned roughly seven years ago, being an exemplary representation of the perfect harmony of aesthetics and functionality, thanks to its spectacular design solutions. After so many years, what are your memories of this investment?

During my career so far, this represented one of the best collaborations between the Client and the team of architects. Perhaps the design of the Telenor Building could parallel this euphoria.

Richter is well known for its innovative vision, which is reflected in its architectural developments as well.

To what extent were you given a free rein during design?

Initially, we had to fight a lot, because Richter's vision is characterised primarily by pragmatism. But during the design process, the managers in charge of the investment started to have more faith in us and we slowly and nicely streamlined our ideas. I believe this was the ideal collaboration: initially, we would throw doubting and shy looks at each other, then finally we felt that the Building is a fruit of our common intellectual efforts. One of the most important objectives of our creative team is to design functional buildings, because in the long run this can ensure that the architectural and interior design concept remains alive during their use. Designing a building must start with "learning the technology". Not only a hospital, but also a residential house has its own inner laws and programme that we, the architects, often subordinate to our aesthetic desires. Lajos Zalaváry used to say: "You should take heed not to try to draw your diploma work throughout your entire life". So, this means constant learning, diligence, and naturally, proper taste and communication. That's all...

Which building part is the most exciting element for you?

The heart of the building is the staircase area, which besides being functional, it symbolises Richter's professionalism and spirit of innovation. It is an expressive space with an appearance impressing everyone. Albeit it is practically the "most futile" part of the Building; it is important for us that it inspires many connotations in people. Although the researchers would have

liked to have conference rooms and a cafeteria in the Building, and we had a closed yard concept in mind, eventually this space became the essence of the Research Centre for all of us. Before designing the building, we had the opportunity to forecast the construction concept of the entire development area of several hectares; to this day, development of the area follows the plans we created together. We conceived the first floor of the buildings as a "bel étage", like in the Palace of Arts, acting as a flagship level for the masses. On the park side, in parallel with Gyömrői Road, we designed a covered open-air footbridge, which was to connect the main floors of all the research and administrative buildings. This spectacular staircase was created, chosen by management's decision from many ideas and confirmed by time; it is surrounded on two sides by glass walls made with a minimal amount of steel, hung from above, 23 metres high each, with completely unique construction.

It is always posterity, which decides whether a building stands the test of time. Do you follow up on feedback?

Yes, large public buildings often are put to the real test only after 5 or 10 years. Generally, we visit our most significant buildings regularly, because the operating teams seek support, and we are glad to help in the appropriate operation of the buildings. In addition to this, we guide national and international teams of architects on a monthly basis, because companies make a good impression with an architecturally interesting environment, and for us, it is important that our works become known. I like going back to Richter, because the building is put to excellent use, and there is very little wear. Of course, I would love to see the flower holders disappear from the monitoring windows and the courtyard completed with the footbridge planned, but they have an excellent chief architect who pays attention to the details, and the time comes when we have to let this "child" leave our nest. Recently, we celebrated the 5th anniversary of the Building with a conference and an exhibition, and the management of company allowed us to display our other works, besides presenting the entire design process. Well, I've never seen anyone do this before.

Winkler Nóra:

Egy kulturális televízió műsor helyszínékként választottuk a Richter épületet, részint azt sugallva, ez a minőségű építészet evidens módon része a kultúrának. Nagyon jó volt dolgozni benne, és noha nekem ez csak egy délutánt jelentett, folyton arra gondoltam, aki mindennap járkal itt e lépcsőkön, biztosan érzi, hogy elismerik, megbecsülik, ha ilyen színvonalú épületet raktak köré, hogy a munkáját végezhesse. Van pár megbecsült pont, ahol átélhető, egyébként Európában vagyunk, a 2000-es években – a Richter ilyen.

Nóra Winkler:

We chose the Richter building as the scene for a cultural television programme, suggesting that architecture of this quality is evidently a part of culture. I truly enjoyed working here, even if it was only for an afternoon. I couldn't help thinking that people who work here every day, walk up and down these stairs, must certainly feel that they are greatly appreciated, because such a high-quality building was erected around them, so that they are able to do their work. There are some highly regarded places where one can feel like he/she is in Europe, and in the 2000s – Richter is a place like that.

RÉGI ÉS ÚJ KÉZFOGÓJA

A megújult Cserkesz utcai irodaépület

Cserkesz utca 63. Ez az első magyarországi gyógyszergyár születésének helyszíne, innen indult világhódító útjára a Richter Gedeon. És ez a kiindulópontja annak a különös történeti sétának, amely során megismerhető a hazai építészettörténet kevésbé közismert fejezete. Ennek megfelelően a legrégebbi épület, a büszke „Ős” is itt áll békességben, a Cserkesz utcai irodaszárny részeként. Az utcai épületsor néhány egysége igen rossz műszaki állapotban volt, ezért a cég vezetése 2011-ben úgy döntött, érdemes ezeket részben lebontani, új részekkel kiegészíteni a megmaradókat, mindezt úgy, hogy a terület beépítettsége csökkenjen. A tervezésre felkért Vikár és Lukács Építészstúdió

elképzeléseit követve a beruházás 2012-ben készült el. Az eltérő szintmagasságú elemekből álló épületkomplexum földszinti tereiben raktárok találhatóak, az emeletekre irodák kerültek, a régi és új irodaszárnyakat funkcionálisan minden szinten összekötötték. Jórészt minden korszak építői hozzáadték valamit a már meglévő építészeti egységekhez, vagyis az évtizedek alatt kialakult eklektikus kép összehangolása nem lehetett egyszerű építészeti feladat. A tervezők mindezt úgy oldották meg, hogy a különböző korokban

épült, valamint a kortárs részeket jellemzően színes, vakolt felületekkel különböztették meg egymástól, helyenként pedig táblás fémlemez-burkolatot használtak. Az első, 1908-tól álló épület utcai homlokzata a régi vakolat-architektúrára utaló sávós lizénákat, vízoryszerűen ívelő, diszkrét koronázópárkányt, az ablakok alatt falfülkéket kapott. Ezekkel a finom homlokzati megoldásokkal e legrégebbi tag – egyszerű eszközök által, de – jól megkülönböztethető a „családtagok” között.

MSZ

Vikár András-Lukács István:

Tervezői szemmel a feladat nehézségét, egyúttal szépségét az adta, hogy a zárt sorú beépítésben álló új és meglévő elemekkel is foglalkoznunk kellett. Ezek egysége, egyensúlya, funkcionálisan helyes összefonódása volt a legfontosabb számunkra. Ennek vetítettük alá a tervezett formákat, anyaghasználatot és színeket is. Érdemes megemlíteni, hogy ennek az épületsornak a része a Richter „ősépülete” is, ahol a gyár működését 1908-ban megkezdte. A tervezésnél végig élveztük a megbízó bizalmát, ami, mint általában, itt is záloga volt a mindenki számára megnyugtató végeredménynek.

THE OLD AND THE NEW SHAKE HANDS

The office building on Cserkesz Street renovated

63 Cserkesz Street. This is the place of birth of the first Hungarian pharmaceutical plant, from this place Gedeon Richter embarked on its journey to conquer the world. And this is the starting place of a particular walk in history, which presents less-known pages from the history of Hungarian architecture. Accordingly, the oldest building, the proud "Forbearer" is hosted here peacefully as part of the Cserkesz Street office wing. A few units of the street-side building pile were in quite bad technical shape; therefore, in 2011, company management decided that they should be demolished partially, and the remaining parts combined with new parts so as to reduce the proportion of buildings in the area. Following the ideas of the architect's studio Vikár és Lukács Építészstúdió, the investment was completed in 2012. The ground floors of the building complex consisting of elements with different heights, host the warehouses, the upper floors accommodate the offices, and the old and new office wings were connected functionally on all levels. Builders from almost all ages added their own share to the existing architectural units, which means that harmonising the eclectic picture created during several decades was not an easy task for an architect. The designers came up with a solution where the parts erected

at different times, and the modern parts, were distinguished from each other through coloured plaster surfaces, using metal plate covers in some places. The street facade of the first building, standing there since 1908, was finished with striped antae, discrete corona with cornice-like arch, reminiscing the old plastering architecture, and recesses were constructed underneath the windows. With these fine facade solutions, the oldest member can be distinguished, albeit discretely, among the "family members".

SZM

András Vikár-István Lukács:

From the architect's point of view, the difficulty, and at the same time, the beauty of the task resided in what we had to deal with the new and existing elements in the closed line layout. Their unity, balance, functionally appropriate intertwining was of utmost importance for us. This determined the forms designed, the materials and colours used. It is noteworthy that the "arch-building" of Richter, where the factory began its operation in 1908, was a part of this row of buildings. During the entire design process, we enjoyed the client's confidence, which as in general, was a guarantee of everyone's peace of mind with the final result.

ÚJ BŐRBE BÚJVA

A Farmakológia épület véghomlokzatának felújítása és a II. számú raktárépület homlokzatrekonstrukciója

A RENDSZERVÁLTÁS UTÁN MEGVÁLTOZOTT GAZDASÁGI KÖRNYEZETBEN AZ IPARI ÉPÍTÉSZET STÁTUSZA IS ÁTALAKULT. RITKASÁGSZÁMBA MEGY, HOGY VALÓBAN MAGAS SZÍNVONALÚ ÉPÍTÉSZETI TERV SZÜLJESSEN EGY-EGY GYÁRBERUHÁZÁS, ÜZEMÉPÜLET TERVEZÉSE KAPCSÁN. TALÁN MÉG RITKÁBB ESET, HA ÚGY SIKERÜL KORTÁRS ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKET TEREMTENI, HOGY AZ VÁROSKÉPI ÉRTELEMBEN IS HANGSÚLYOS ELEMME TUDJON VÁLNI. MÉG IZGALMASABB A PROJEKT, HA „PRÓZAI” RAKTÁR FUNKCIÓRÓL VAN SZÓ, ILLETVE ÚJ ÉPÍTÉS HELYETT REKONSTRUKCIÓRÓL.

Új megjelenést, új bőrt kapott nemrégiben a Richter Gedeon Vegyészeti Gyár úgynevezett II. számú raktárának tömbje. Városképi értelemben azért fontos ez az épület, mert ha a Kőér utca felől érkezünk, akkor az új homlokzatú, szikár vonalú, hófehér, zárt kubatúrájú épülethasáb valódi landmarkként fogadja az épület szemlélőjét. Ráadásul a műszaki értelemben hétköznapiak ható átszellőztetett, szerelt fémlemezburkolat, rendkívüli vizuális tulajdonságokkal bír, hiszen a vízszintesen futó lemezborításának illesztéseibe behelyezett merőleges rozsdamentesacélpengék megunhatatlan látványt hívnak életre. Olyan – a napjárástól folyamatosan változó – szinte oszcilláló, áramló fény-árnyék játékot láthatunk itt, ami az egyöntetű síkokat plasztikussá, térbelivé és mozgóvá változtatja, mindenféle mobil elem nélkül. Ez az optikai hatás a Gyömrői úton autózó szemszögéből is jól érzékelhető. Az ívekbe rendezett lamellák egyszeriben életre keltik a raktárépület homlokzati látványát. Amellett, hogy Nagy Csaba építész és munkatársai műszakilag is időtálló megoldást választottak, valódi értékteremtésre is törekedtek.

Aki nyitott szemmel jár a gyár területén, az észreveheti, hogy nem ez az egyetlen homlokzati beavatkozás. Az úgynevezett Farmakológia épület véghomlokzatának átalakítása a Csernyánszky-Selényi-Pásztor építészcsapatot dicséri. Az ugyancsak tervpályázaton kiválasztott építészek célja egyfelől az volt, hogy a Zoboki Iroda tervezte KKI-épület előtti teresedést térfalként zárják, építészeti elemekkel kezelve a Farmakológia ezen homlokzatán lévő gazdasági, kiszolgáló funkciókból adódó feszültséget. Ezen felül, a beavatkozás eredményeként az épület legfelső szintjén lévő Centenárium Emléktár mellett egy járható, belakható tetőterasz jött létre.

MJ

Csernyánszky Gábor/Selényi György/
Pásztor Ádám:

Pályázatunkban három elemből komponáltuk meg a Farmakológia véghomlokzatát. Lent a megbillentett „virágtartó” zárja a parkot. Fent a látogató terasz és híd könnyedén ellebeg, körben a „Richter város” látványa. Középen a homlokzatra csomagolt markáns fémcsíkok „feszülnek”, néhol felfeslenek betekintést engedve a mélyebb rétegekbe.

Nagy Csaba/Déri Dániel:

Egy matematikai képlet, mint innovatív fémlemezburkolat. A raktárkubuson – az egyszer kétméteres fehér fémlemezek és a tükröződő rozsdamentesacélpengék – a sorok különböző mértékű eltolásával rendkívül változatos, az áramlás érzetét keltő, asszociatív képet hoztak létre.

IN A NEW GARMENT

Renovation of the back facade of the Pharmacology Building, and reconstruction of the facade of Warehouse Building II

IN THE NEW ECONOMIC SETTING FOLLOWING THE REGIME CHANGE, THE STATUS OF INDUSTRIAL ARCHITECTURE WAS TRANSFORMED TOO. IT IS RARE TO HAVE A TRULY HIGH-QUALITY ARCHITECTURAL DESIGN FOR A FACTORY INVESTMENT OR PLANT BUILDING. IT IS EVEN RARER FOR THE OCCASIONAL CONTEMPORARY ARCHITECTURAL VALUES CREATED TO BECOME ACCENTUATED ELEMENTS IN TERMS OF CITYSCAPING. THE PROJECT IS EVEN MORE EXCITING IF IT IS ABOUT A "SIMPLE" WAREHOUSE FUNCTION OR A RECONSTRUCTION INSTEAD OF A NEW BUILDING.

Recently, the so-called Warehouse II block of Gedeon Richter Chemical Works was given a new appearance and a new garment. In terms of cityscape, this building is important because it greets visitors from the direction of Kőér Street as a real landmark with its lean lines, new facade and snow-white closed space. Moreover, the ventilated and installed metal plate covering, which creates an impression of commonness from a technical point of view, has extraordinary visual characteristics, because the perpendicular stainless steel blades inserted in the horizontal plate covering produce an electrifying view. Here, we can see an almost oscillating and flowing performance of lights and shadows constantly changing according to the position of the sun, which transforms the monotonous strips into something statuesque, spatial and moving without any mobile elements. This optical effect can be well observed also by those who drive on Gyömrői Street. The arching lamellae revitalise the facade of the warehouse building. Besides choosing a long-lasting technical solution, architect Csaba Nagy and his team strived to create an authentic value.

A walk with open eyes on the premises reveals that this was not the only facade transformation. Conversion of the back facade of the so-called Pharmacology Building praises work of executive planners Gábor Csernyánszky and György Selényi and co-planner Ádám Pásztor. The purpose of the architects, selected also through a call for design proposals, was to enclose the space before the KKI Building designed by Zoboki Iroda as a separation wall, using architectural elements to manage the tension caused by economic and service functions on this facade of the Pharmacology Building. The other purpose was to create a walkable, inhabitable flat roof beside the Centenarian Gallery on top of the building.

JM

Gábor Csernyánszky/György Selényi/
Ádám Pásztor:

In our application, we composed the back facade of the Pharmacology Building using three elements. On the bottom, a tilted "flower holder" encloses the park. On the top, the visiting balcony and bridge flow graciously, surrounded by the "Richter cityscape". In the middle, striking metal stripes are packed "tightly" on the facade, cracked in some places, allowing the deeper layers to be seen.

Csaba Nagy/Dániel Déri:

A mathematical formula as innovative metal plate covering. The one by two metre white metal plates and reflecting stainless steel blades created an extremely diverse associative impression of flow, thanks to the different extent of offsetting of the lines on the warehouse cube.

MEGBECSÜLÉS ÉS GONDOSKODÁS

A Richter Gedeon uszodája

Sokszor idézett történetek szólnak az alapító, Richter Gedeon pozitív szociális intézkedéseiről, melyeket az őt követő vállalatvezetők rendre megtartottak. Miként régen, úgy ma is megbecsülés övezi a „richtereseket” és ezt a kívülálló számára leginkább az olyan létesítmények tükrözik, mint a céges üdülők, óvoda, sportlétesítmények, példának okáért: az uszoda. A X. kerületi Diósgyőri utcában álló létesítmény az 1970-es években épült meg, egyazon telken az óvodával és a 90-es években az uszodaépülethez kapcsolt konditeremmel. Az ezredfordulót követően az uszoda megérett a felújításra. 2003-ban az Archikon Stúdió készítette el a terveket, majd a projekt a 2006-os beruházási program keretében valósult meg. A két időpont között megváltoztak a használati igények, így a három évvel korábbi tervhez képest (nagyreszt megtartva az eredeti gépészeti blokkokat) kicsit kibővült az épület területe, a 25 méteres medence mellett széles és biztonságos közlekedő alakult, illetve az öltözői fekete és fehér részeket elkülöníthették egymástól. A bejárat közelében helyezték el a női és férfi öltözőket, ezt követi az úszómedence/egészségügyi helyiségekkel kialakított földszint és a hozzá kapcsolódó gépészeti szint zónája, majd végül a két szint magas

uszodatérbe jutunk. Szükszavú, kubusos épület a Richter-uszoda. Ám az anyag-ellentéteken (fa-beton) és a zárt-nyitott homlokzatok oppozícióján (üvegfallal feltáruló oldal- és véghomlokzat – zárt főhomlokzat) nyugvó kompozíció mégis feltűnő, mert nem lehet eltekinteni attól az urbánus közegtől, amiben létrejött. Ám járva a környéket ma, évekkel a 2007 februári átadás után, a gyógyulás jelei láthatók: ez az épület formálja a környezetét, közelében rendezettebb az utcakép és néhány porta is. Úgy tűnik, a Richter pozitív szociális intézkedései nem csupán a célcsoport számára érzetik hatásukat. Az uszoda 2009-ben Budapest Építészeti Nívódíj-oklevelet és ugyanebben az évben Építőipari Nívódíjat kapott.

MSZ

Nagy Csaba/Pólus Károly:

Több mint 10 éve terveztük, talán az első szélesebb körben publikált, később díjat nyert épületünk volt. Racionálisan megfogalmazott alaprajzi elrendezése, egyszerű tömege, és kontrasztokra épülő (tömör és átlátszó felületek, meleg és hideg anyagok, világos és sötét színek) koncepciója időtállóan bizonyult.

APPRECIATION AND CARE

Gedeon Richter's Swimming Pool

Stories are often heard about the positive social actions of the founder Gedeon Richter, preserved by each subsequent company manager. Back then, and today too, "Richter people" are appreciated, which is obvious to the outsiders, mostly through facilities such as company resorts, nursery, sport facilities, and another example: the swimming pool. The facility located on Diósgyőri Street (District 10) was built in the 1970s, on the same plot with the nursery and gym connected to the swimming pool building in the 1990s. After the turn of the millennium, a renovation was due at the swimming pool. In 2003, Archikon Stúdió prepared the designs, and the project was completed through the investment programme of 2006. User demands changed between the two dates, thus the building area was slightly expanded compared to the design made three years earlier (mostly maintaining the initial engineering blocks); a wide and safe corridor was built beside the 25-metre pool, and the black and white parts of the changing rooms could be separated. Women's and men's changing rooms were set up near the entrance, followed on the ground floor with the swimming attendant's room and sanitary rooms, as well as the area of the connected engineering level, and finally, we arrive at the two-level high swimming space. The Richter swimming pool is a laconic cubic building. But the composition based on contrasting materials (wood to concrete) and opposition of closed and open facades (lateral and back facade revealed by a glass wall, against the closed main facade) is striking, because one cannot ignore the urban medium in which it was created. However, a walk around the area years after its commissioning in February 2007, shows signs of healing: this building shapes its environment, as the streetscape and some building entrances nearby have a more arranged appearance. It seems that the impact of Richter's positive social activities reaches beyond the target group. In 2009, the swimming pool was awarded with the Budapest Architectural Award of Excellence and a Construction Industry Award of Excellence.

SZM

Csaba Nagy/Károly Pólus:

We designed it more than 10 years ago; it was perhaps our first building to be publicised broadly and winning an award later. Its rational layout plan, its simple block and contrast-based concept (compact and transparent surfaces, warm and cold-toned materials, bright and dark colours) seem to stand the test of time.

KIFINOMULT DISKURZUS

Parkok a Richterben

„A HELYSZÍN SZELLEMÉVEL TÁRSALOGNI” – EKKÉNT FOGALMAZTA MEG A TÁJÉPÍTÉSZET LÉNYEGÉT ALEXANDER POPE, A 18. SZÁZAD ELSŐ FELÉNEK ANGOL KÖLTŐJE. VAGYIS A KÖRNYEZETET, ANNAK FIZIKAI, SZELLEMI, ÉS EGYÜTTAL TÖRTÉNETI LÉNYEGÉT KELL MEGÉRTENI. EZ TÖRTÉNIK BUDAPESTEN, A RICHTER GYÖMRŐI ÚT MENTI IPARI TERÜLETEIN BELÜL.

Ha azt mondom urbanizált táj, téglarakott gyárkémények, sűrű, nehézkes technológiai közeg jut eszembe, zöldnek, még egy árva fűcsomónak sincs helye ebben a kompozícióban. És a kortárs industriális építmények tulajdonosai is elsősorban a kötelező környezetrendezési követelményeknek tesznek eleget, amikor – szigorúan a kapukon kívül – fákat, bokrokat ültetnek. Átrajzolhatom most már ezt a képet, és tehetik ezt mindazok, akik – 2010 után – már jártak a Richter Gedeon üzemi zajoktól mentes, madárdallos kőbányai gyárának parkjaiban, mellyel a Társaság elnyerte a „Tiszta, rendezett Kőbányáért 2012”-díjat. Az egykori Magnezit területen megvalósult kutatóépület ünnepélyes megjelenésében döntő befolyással bír az épület körüli nyílt tér, a pontosan megtervezett, az épülettömb és környezete közötti élénk párbeszédet megteremtő zöld terület karakteres képe. Gyors szemrevételezéskor eszköztelennek tűnik, pedig inkább szabatos: éppen megfelel tárgyának, vagyis az épületnek és az épület pozíciójának, de korántsem szüksézává. Nos igen, pontosan adagolták

a kellékeket a FŐKERT Mérnöki Iroda tervezői. A Gyömrői út felől fák, alacsonynövésű, rézsús növénybeültetések váltakoznak a pázsitfelülettel, az eltérő növényi minőség remekül rímeli az épület dinamikus homlokzatára. Ez a kifinomult diskurzus „ház és kert” között mindvégig megmarad, ez adja a tájépítészeti kialakítás valódi erejét. Hol az épület homlokzatának férfias karakterű grafikaijára ad határozott rajzos választ a park (az irodaszárny-homlokzat előtt), hol pedig a belső udvarba került NMR-labor szabálytalan épülettömbjével társalog. Mint a hatalmas sziklából kihásított kötömbök felületén megtelepedett zuzmók, úgy ülnek az épület ferde oldalfalain a felkúszó talajtakaró növények. A főépület reprezentatív bejárati homlokzata pedig a díszmedence vizében tükröződik vissza. S ezt az egészet a tájba rajzolt konstruktivista képnek tűnő sétautóhálózat fűzi egybe.

Ez a párbeszéd folytatódik a belső, úgynevezett törzsgyári területen létrejött park esetében is. A megmaradt épületek által körülvett teret zöld szőnyeg fogja össze, amit a gyalogos és a járműforgalmat kiszolgáló

utak törnek meg – megismételve azt a grafikai játékot, amit már a KKI környezetében megfigyelhettünk. A területre jellemző építészeti sokszínűséget és gazdagságot a park terepjátéka követi le: a sík zöldfelületek és a belőlük váratlanul kiemelkedő, helyenként kiszélesedő terephullámok váltakoznak egymással. S felbukkan a kúszo télizöld meténg is, nem véletlenül, hiszen a Richter mindmáig legismertebb, legtöbbet forgalmazott gyógyszer, a Cavinton hatóanyagát e növényből vonták ki.

MSZ

Szalkai Adrienne/Czakó Márta/Lendvai Gábor/Pápai Veronika (FŐKERT Mérnöki Iroda):

A tervezési feladat igazi örömmunka volt, mely során a tervezői csapatunk gondolatait a Megrendelő nyitottan fogadta, produktív ösztönzés mellett. A kivitelezési munka szintén dicséretre méltó, így a végeredmény tükrözi a tervezői elgondolásokat.

A REFINED DISCOURSE

Parks at Richter

“CONSULT THE GENIUS OF THE PLACE IN ALL” – ALEXANDER POPE, ENGLISH POET OF THE FIRST PART OF THE 18TH CENTURY, SUMMARISED THE ESSENCE OF LANDSCAPING. THIS MEANS THAT THE ENVIRONMENT, ITS PHYSICAL, SPIRITUAL AND HISTORICAL ESSENCE MUST BE UNDERSTOOD. THIS IS WHAT HAPPENS IN BUDAPEST, INSIDE THE INDUSTRIAL AREA OF RICHTER ALONG GYÖMRŐI ROAD.

When I say urbanised landscape, I think about brick-laden plant chimneys, dense and artless technological blocks, without even a hint of green grass patches in the entire composition. And indeed, the owners of contemporary industrial buildings only satisfy the mandatory environmental landscaping requirements when they plant trees and bushes, strictly outside the gates. But this impression can now be redefined after 2010, after a walk in the parks of Gedeon Richter's plant in Kőbánya, full of birds singing and free from factory noises, which earned the Company the “For a Clean and Orderly Kőbánya 2012” Award. A decisive impact in the solemn appearance of the research building erected on the former Magnesite area comes from the open space surrounding the building, the clean-cut design of the green space full of character, which creates the dialogue between the building block and its environment. A short glance shows it to be lacking resources; however, it is quite adequate: it meets its purpose, i.e. the building and its position, but it is by no means laconic. Well, yes, the accessories

were dosed precisely by the designers from FŐKERT Mérnöki Iroda. On the Gyömrői Road side, trees, low and inclined plants are alternated with the lawn area, and the differing plant quality is a perfect match for the dynamic facade of the building. This refined discourse between the “house and its garden” is preserved everywhere, lending a real force to the landscaping. The park comes as a clear graphical response to the masculine image of the building facade (before the office wing facade), but it entertains a dialogue also with the irregular building block of the NMR Lab wing in the inner courtyard. The soil-covering plants run up the inclined lateral walls of the building as lichen on surfaces of blocks cut from huge rocks. The representative front facade of the main building is reflected by the water in the ornamental pool. And the entire composition is interwoven in a promenade system, which appears as a constructivist picture drawn in the landscape.

This dialogue is also carried on in the park established in the inner, so-called core plant area. The space surrounded by

the remaining buildings is embraced by a green carpet split by pedestrian and vehicle roads, reiterating the graphical play seen in the KKI environment. The architectural diversity and richness characterising the area is duly followed by the park's surface play: plain green surfaces are alternating with occasionally widened undulations rising surprisingly from them. And the crawling periwinkle coming up is not coincidental: indeed, the active ingredient of Richter's still most well-known and most marketed drug, Cavinton, was extracted from this plant.

SZM

Adrienne Szalkai/Márta Czakó/Gábor Lendvai/Veronika Pápai (FŐKERT Mérnöki Iroda):

The design project was a very joyful job for us; the Client welcomed the ideas of our design team, and the final design was born from productive team-work. The implementation work is worthy of praise too, and the final result reflects the designer's concepts.

Gyöngyösy Anikó, Richter munkatárs:

A Gyömrői úton autózók a Richter környékén már korántsem ugyanazt látják, mint 15 éve. Köszönhető ez a pozitív környezeti változásoknak, melyre a cég sokat áldoz. Reggelenként bármelyik irányból érkezem, új vagy nemrégiben felújított épületünk látványa fogad. Belépve a gyár területére is érezhető a megújulás: régi épületek szépülnek meg, újak épülnek és a zöldfelület egyre nő. A Richter több száz fát ültetett el a környező utcákban is, nem véletlen hát a reggeli madárzene-fogadtatás. E megszépsült miliőbe érkezve a munka is könnyebben indul, a nap is jobban telik.

Anikó Gyöngyösy, colleague at Richter:

Drivers on Gyömrői Road no longer see the same picture as they did 15 years ago. This is thanks to the positive changes of the setting to which the company dedicates a lot. Each morning, wherever I come from, I am greeted by the sight of our new or recently renovated building. Renovation can be felt also after entering the plant: old buildings are beautified, new buildings are erected, and the green area keeps growing. Richter planted hundreds of trees, also in the streets nearby, explaining where the birdsong welcoming us each morning comes from. Arriving at such a tidied environment makes the work easier to begin with and the day passes by in a nicer way.

Mint egy jó zenekar

Interjú MOZSÁR ÁGNESSEL, Kőbánya főépítészével

Idén tavasszal az Építész Továbbképző a Kőbányai Önkormányzattal közösen tematikus várostörténeti sétákat szervezett „Kőbánya: múlt – jelen – jövő” címmel, ami a kerület építészeti örökségét, köztük a Richter Gedeon megvalósult és tervezett fejlesztéseit ismertette meg a résztvevőkkel. Vagyis az építészszakma számára nyilvánvaló, hogy Kőbánya komoly, köztük kortárs építészeti értékekkel bír, de miként vélekedik az Önkormányzat és a helyi lakosság ebben a dologban?

Nem volt véletlen az Építész Továbbképzővel való együttműködésünk, ez is része, egyik állomása annak a törekvésnek, hogy kerületünk épített környezetét minél jobban megismerjék a helyiek és más kerületekben élők egyaránt. És ez nem csak és tisztán az építészeiről szól. Kőbánya Budapest egyik olyan külső kerülete, amihez berögzült képet társít a legtöbb ember. Jó ideig én is csak egyoldalúan ismertem Kőbányát, de miután a kerület főépítésze lettem, nagyon gyorsan és gyökeresen változott meg számomra ez a kép. Változatos, nagyon komoly építészeti múlttal bíró kerületet ismertem meg. Már a működésem legelején létrehoztuk a kerületi Tervtanácsot, amelynek keretén belül elkezdtünk a helyi védettséggel is foglalkozni, ezen belül az ipari örökséggel. Ez döntő változás volt véleményem szerint, hiszen korábban az ipart szerették volna „eltüntetni”, láthatatlanná tenni itt, holott Kőbánya múltja, de a jelene is az iparhoz kötődik: gazdaságilag, szociálisan és építészeti szempontból egyaránt. Ha végigtekintünk a kerület egészén, láthatjuk, hogy az ipar a kerület egyik legfontosabb adottsága és fejlesztési potenciálja, és ez az önkormányzat fejlesztési koncepciójában is tükröződik. Büszkék vagyunk az iparunkra és szeretnénk a jövőben a kutatás-fejlesztés irányába koncentrálni. Ebben a Richter régen is és most is együttműködik. A munkám során elsődlegesnek tekintem, hogy az ipar munkahelyteremtő, lakosságmegtartó képességén túl, a kapcsolódó építészeti minőség színvonalát emelhessem. Úgy a szép régi épületekkel való gondoskodással – a közelmúltban kerültek helyi védettség alá a Sörgyár épületei, valamint a MÁV Északi Járműjavító egyes épületei országos műemléki védettség alá –, mint a kortárs építészeti értékek létrehozásának támogatásával, és ebben a Richterrel való együttgondolkodás nagyon fontos számunkra.

Ön építész, személyesen mit jelent mindaz, ami a Richter területén, és nem csak a kapuk mögött létrejött?

Számomra a legnagyobb az, hogy lényegében a telepítéstől az építésig, vagyis a folyamat minden fázisában a minőséget kívánják és követelik meg. Ez már az építési, fejlesztési szándékban vagy akár az építésztervezők kiválasztásában is tükröződik. Itt van például a II. raktárépület homlokzati rekonstrukciója. Véleményem szerint szinte egyedülálló, hogy egy cég egy ilyen rendeltetésű épület esetében a funkcionálisan túl az építészeti kvalitásra is ekkora hangsúlyt fektessen, pályázatot írjon ki a megvalósítására. Ez a fajta hozzáállás nagyon sok mindent befolyásol, változik a környezet: igényes parko-

ló létesült a gyár körül, a külső, kapcsolódó területfejlesztésben is részt vesznek, fásítanak. A lakóingatlanok tekintetében határozott jelei vannak annak – ha számokban ez még nem is tükröződik –, hogy már nem egy városzéli gyárterületről beszélünk, ami mellett nem jó élni. Amióta együttműködünk a Richterrel, mindenben a javítás szándéka tükröződik részünkről, és ehhez minden résztvevő a maximumot adja. Olyan ez számomra, mint egy jó zenekar, ahol senki sem a szólamot játssza, hanem a mű megszólalásához a szakmai tudása legjavát nyújtja.

MSZ

Interview with **ÁGNES MOZSÁR,** Kőbánya's chief architect

In the spring of this year, Építészeti Továbbképző, the Postgraduate Training Institute of Architecture, and the Municipality of Kőbánya, organised thematic historical walks with the title "Kőbánya: Past–Present–Future", presenting the district's architectural heritage to the participants, including the developments implemented and designed by Gedeon Richter. Architectural professionals are well aware of the significant architectural values of Kőbánya, some of them contemporary; but what is the Municipality's and local community's opinion about this?

Our collaboration with the Postgraduate Training Institute of Architecture was not a coincidence; it is a part and milestone of our attempt to make the built environment of our district known to the locals and to people living in other districts. And this is not only about architecture. Kőbánya is a peripheral district of Budapest, which evokes fixed ideas in most people. I myself am too used to having a one-sided knowledge of Kőbánya for a long time; after I became the district's chief architect, this picture changed very rapidly and radically for me. I come to know a very diverse district with quite a serious architectural history. As early as the beginning of my activity, we established the district Design Council in which we started to pay attention to local protection, including industrial heritage. In my opinion, this was a decisive change, because earlier, people wanted to "cover" the industry, make it invisible; yet Kőbánya's past, but also its present, is tied to industry: from an economic, social and an architectural point of view. If we look at the entire district, we can see that industry is one of the most important capacities, as well as its development potential, which is reflected in the municipality's development concept. We are proud of our industry, and we would like to focus on research and development in the future too. Richter has been, and is still collaborating on this. In my work, a key focus

in addition to the industry's job-creating and population-preserving capacity is to increase the level of the relating architectural quality; this purpose is served by caring for the beautiful old buildings – recently, the Brewery buildings have been granted local protection and certain buildings of the Hungarian Railway's MÁV North Vehicle Repair Plant have been given national monument status – and by supporting the creation of contemporary architectural values. And Richter's input is very important for us in this process.

You are an architect; what does everything that Richter created inside and outside its gates mean to you?

For me, the greatest thing is that they want and demand quality in each phase of the process, from establishment to construction. This is reflected in the building and development intentions, and even in the selection of the architectural designers. There's the facade reconstruction of Warehouse II, as an example. In my opinion, it is almost unique for a company to place such an emphasis on quality in addition to function in the case of a building with this designation, and to organise a tender for its implementation. This attitude has a great influence, it changes the environment: a quality parking lot is built around the plant, they take part in the development of the connected external areas, they plant trees. In the case of residential buildings, there are clear signs—even if not reflected in the numbers yet— that we no longer speak of a peripheral industrial area, which is no place to live. Since we have been collaborating with Richter, they expressed their intentions of improvement in everything, and all the participants put in their best efforts. To me this is like a good orchestra where nobody plays solo, but gives their best professionally for the overall sound of the work.

SZM

BELSŐ EGYENSÚLY

A debreceni Biotechnológiai Üzem

A RICHTER TALÁN LEGFRISSEBB ÉPÍTÉSZET PROJEKTJE NEM A HAGYOMÁNYOS FEJLESZTÉSEK KÖZEGÉBEN, HANEM A KELETI ORSZÁGRÉSZBEN DEBRECENBEN, A CÍVIS VÁROSBAN ÉPÜLT FEL.

Noha a debreceni Határ úti Ipari Park területén létesített új Biotechnológiai Üzem (DBP) épülete amolyan zöldmezős környezetben került tető alá, mégsem érezzük az építészeti kontextus hiányát. Olyan kompozíció jött ugyanis létre, ami két nagyobb és építészeti karakterében eltérő egységként értelmezhető, végeredményben ennek a két egységnek a párbeszéde hozza létre a kívánt kontextust. Ebből a nézőpontból nézve tehát nagyszerű döntésnek bizonyult az, hogy a funkciót erősebben hangsúlyozó gyártóüzemi épület összességében 13 682 m²-es egységét Nedelykov Ákos, Bozsó Annamária (IPARTERV Zrt.), míg a fogadóépület látszóbeton burkolatú fekvő hasábját Csernyánszky Gábor, Selényi György, Pásztor Ádám építészek tervezték meg.

Így az önmagában is három alaprajzi egységből álló (fejépület, üzemi terület és raktár terület) gyártóüzemi egysége, illetve a „beharapásokkal”, a zöld szín kreatív alkalmazásával, a sávablakok vonalaival ritmizált homlokzatú fogadóépület egymás közötti viszonya igen gazdaggá teszi az épületegyüttest stílári értelemben is. Tovább gazdagodik ez a párbeszéd, ha párhuzamba állítjuk a gyártóüzem szép ívben kifeszülő fejépületének háromszintes, átriumos kapcsolatát, illetve a másik épület kontúrján belül, egy beszélgetés hasadékában kialakított kertrészt.

A két tervezőstúdió munkája révén végül párhuzamok, ellenpontok belső egyensúlya jön létre, amely valódi építészeti értéket képvisel.

MJ

Selényi György építész, a fogadóépületről:

Az üzem már épült, mi a megérkezés újraértelmezését kaptuk feladatul. A terep meggyűréséből adódó domb, kerítés, parkoló hármasába ágyazva készült a bejárat és átvezetés a főépületbe. A súlypontban a fogadóépület kemény kérgű hasábját a lékelésekben feltáruló vidám, színes világ ellenpontozza.

INNER BALANCE

Biotechnology Plant in Debrecen

AS PERHAPS THE MOST RECENT ARCHITECTURAL PROJECT OF RICHTER, IT WAS NOT BUILT IN THE TRADITIONAL ENVIRONMENT OF DEVELOPMENTS, BUT IN THE EASTERN PART OF THE COUNTRY, IN THE 'CIVIS' TOWN OF DEBRECEN.

Albeit, the new biotechnology plant (DBP) was built in the Industrial Park on Debrecen's Határ Road in a greenfield-like environment, and we don't feel the architectural context to be missing. Indeed, they created a composition, which can be construed as two larger units with different architectural character, where the dialogue of the two units brings about the context desired. Therefore, from this point of view, it was proven to be an excellent decision that the 13 682 m² unit of the manufacturing plant, emphasising functionality, was designed by Ákos Nedelykov and Annamária Bozsó (IPARTERV Zrt.), while the laid block of the receiving building with a fair-face concrete covering, was designed by architects Gábor Csernyánszky, György Selényi and Ádám Pásztor.

Thus, the manufacturing plant unit consisting of three layout units (head building, plant area and warehouse area), and the receiving building with "cut-outs", facade punctuated by the lines of band windows, and creative use of the green colour, are intertwined in a way that enriches the building complex stylistically. This dialogue is further deepened by drawing a parallel between the three-level atrial connection of the nicely arched head building of the manufacturing plant, and the garden set up inside the contour of the other building, in the gap of a nook.

The work of the two design studios bred an inner balance of parallels and counterpoints, which represents a true architectural value.

JM

György Selényi, architect, about the receiving building:

The plant was already under construction; we were assigned the task of redefining the arriving area. The entrance and connection with the main building were embedded in the triangle of the hump caused by the terrain wrinkle, the fence and the parking lot. The hard-faced column of the receiving building in the centre of gravity is counterpointed by the cheerful and colourful world revealed in the gaps.

Nedelykov Ákos és Bozsó Annamária építész-tervezők:

A feladat érdekessége abban állt, hogy egy komplett új telephelyet lehetett létrehozni. Az üzemi főépület nem egy kész technológia elhelyezésére szolgál, hanem biogógyszerhatóanyag előállítását célzó új gyártási folyamat befogadására. Az épület kialakítását összehangoltuk a hozzá szorosan kapcsolódó, de különálló épületekkel. A végeredmény sok szakági tervező (köztük külföldi technológus cég) összehangolt, gondos munkájával született, az igényes Megrendelő hozzáértő szakembereinek közreműködésével.

Ákos Nedelykov and Annamária Bozsó architectural designers:

The task was interesting, in that, a completely new site had to be established. The technological main building did not serve as an accommodation for an existing technology, but was intended to host a new manufacturing process for biodrug ingredient production. We harmonised the building setup with the closely connected, yet separate buildings. The final result came to life though the harmonised and careful work of several specialised designers (including a foreign technology company), with the collaboration of the demanding Client's competent professionals.

Otrok Erika, PR dolgozó:

A Richter gyógyszercég tevékenységét a hosszú távú gondolkodás, a gazdasághoz, a környezethez és a társadalomhoz való szoros kapcsolatot jellemzi. Ennek egyik fontos része munkahelyünk, a budapesti székhely, valamint a dorogi és a debreceni telephelyek arculata is. Az elmúlt években Budapesten régi üzemsoportot számoltuk fel, és 1,5 hektár terület-rekonstrukciós munkáját végeztük el. A parképítésben egységes tervezési koncepció érvényesült, park és fasorok létesültek, felújítottuk egyes épületek homlokzatait is. Javult a székhely beépítettsége, a magasvezetési közmvékek földbe kerülésével csökkent a terület „vizuális szennyezettsége”.

A fű, a színes évelők, az előnevelt fák, az igényes burkolatok mindhárom területen világszínvonalú gyárhoz méltó arculatot mutatnak.

Erika Otrok, PR Associate:

Richter's activity is characterised by long-term vision and close relationship with economy, environment and society. An important part of this is the image of our workplace, our Budapest headquarters and sites in Dorog and Debrecen. During the past few years, we decommissioned an old plant group in Budapest, and reconstructed a 1.5ha area. An organic design concept dominated the park construction; parks and alleys were built, we renovated the facades of certain buildings. The built-in area of the headquarters was reduced, and moving the overhead public utility infrastructure underground reduced the "visual pollution" of the area. The lawn, the colourful perennials, pre-cultivated trees, carefully chosen coverings, show an image worthy of a world-class firm in all three areas.

SIMES
Luce per l'architettura

b@light!

Simes, sustainable and innovative outdoor light
to enhance the forms of contemporary architecture.

www.simes.com

BETONDZSUNGEL

Kapu László (szerk.): Látszóbeton – látványbeton
Terc, 2013

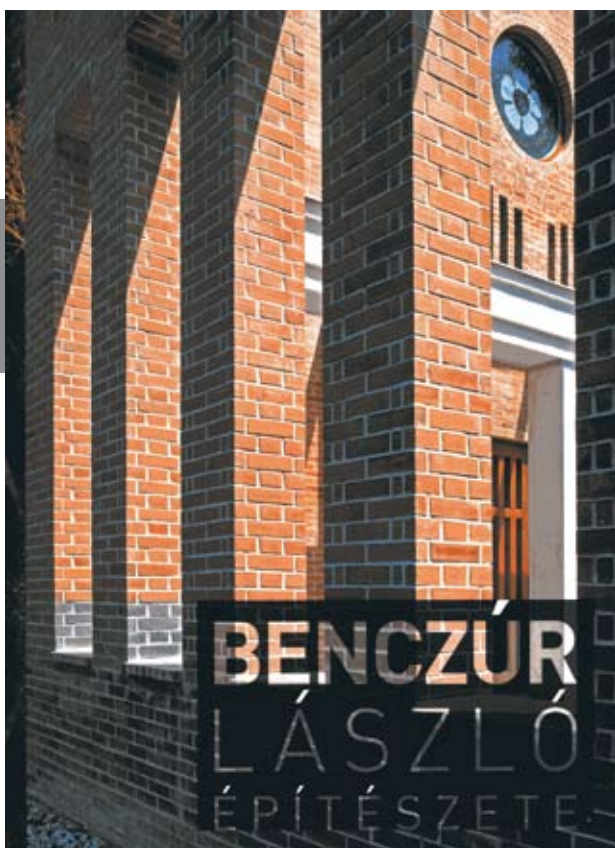
Amikor a bevezetőben azt olvastam, hogy nem csak a téma szakértőinek, hanem a szélesebb, érdeklődő közönségnek is ajánlják a könyvet, magamban egy kicsit elmosolyodtam: nem tudtam elképzelni azt az olvasót, akit csak úgy, magától érdekel a kortárs magyar és európai beton- és építésügyi szabványok rengetege, a kivitelezéshez használható anyagok felsorolása és rövid jellemzése. Be kell látnom, hogy tévedtem, a könyv tényleg nekik is szól, hiszen a beton egyszerű felveti műszaki és esztétikai kérdések teljes sorát, és habár némi képzavar a kortárs építészet logosának nevezni (ahogy a hátlapon olvasható), kétségkívül központi helyet foglal el az építészeti gondolkodásban, így különböző megközelítései közül legalább egy tanulságos lehet bármilyen érdeklődő számára. Ezt a sokszínűséget segíti elő az a zseniális szerkesztői döntés is, hogy nem egyszerűsítette a nyelvezetet, nem írt elő minden író számára követendő példát. Így lehetséges, hogy ironikus, gúnyos megjegyzéseket olvashatunk a minőségbiztosításról és a szabványokról szóló fejezetben, oldva ezzel a téma ridegségét, vagy akár egy teljesen egyéni hangú, anekdotázó beszámoló a kivitelező szemszögéből. Minden fejezet más hang-

latú, más megközelítést alkalmaz, elősegítve ezzel a folyamatosan fenntartható figyelmet.

Egyetlen furcsaság, hogy habár a hátlap és az előszó is azt hangsúlyozza, hogy szerkesztői koncepció eredményeként „a kötet kizárólag magyar példákon keresztül mutatja be a látszóbeton megvalósulásait”, található illusztráció a müncheni, lisszaboni, madridi metróról is. Igaz, ezek elenyésző részét képezik az egyébként igen gazdag képanyagnak: tervek, metszetek, építési dokumentáció és látványképek is segítik az eligazodást.

A kötetet kulturális kitekintések zárják, többek közt Csurga Ferenc betonszobrairól, a betonkenukról illetve a ruhetervezés és a beton kapcsolatáról.

5/5 ●●●●●

AJÁNDÉK

Benczúr Emese & ifj. Benczúr László: Benczúr László építészete
Luther kiadó, 2013

Ez egy személyes könyv, mellyel gyermekei és barátai köszöntik Benczúr Lászlót, és ennek megfelelően kell olvasni. A néha kicsit túlzottan patetikus hangnem itt a funkcióból fakad, ahogy a személyes hang is: a szerkesztők régi barátokat kértek fel, hogy Benczúr egy-egy épületének a bemutatása mellett elmondják személyes élményeiket, amelyek az ünnepelthez fűzik őket. Összesen kilenc épület, köztük a Millenáris Teátrum, a Budahegyvidéki Evangélikus Gyülekezet temploma és a Malév-uszoda lesz így apro-

pó a visszaemlékezéshez és a méltatáshoz. Egyetlen kivétel a Megyeri híd, melyet maga az építész elemez röviden.

A kötetet egy életművet bemutató katalógus és rövid bibliográfia zárja, továbbá kis, személyes meglepetésként egy válogatás a családi fotóalbumból: a nagyszülők fiatalkori képétől egészen a 2012-es Benczúrok című kiállítás megnyitójáig.

4/5 ●●●●●

NEHÉZ MUNKA ÉDES GYÜMÖLCSE

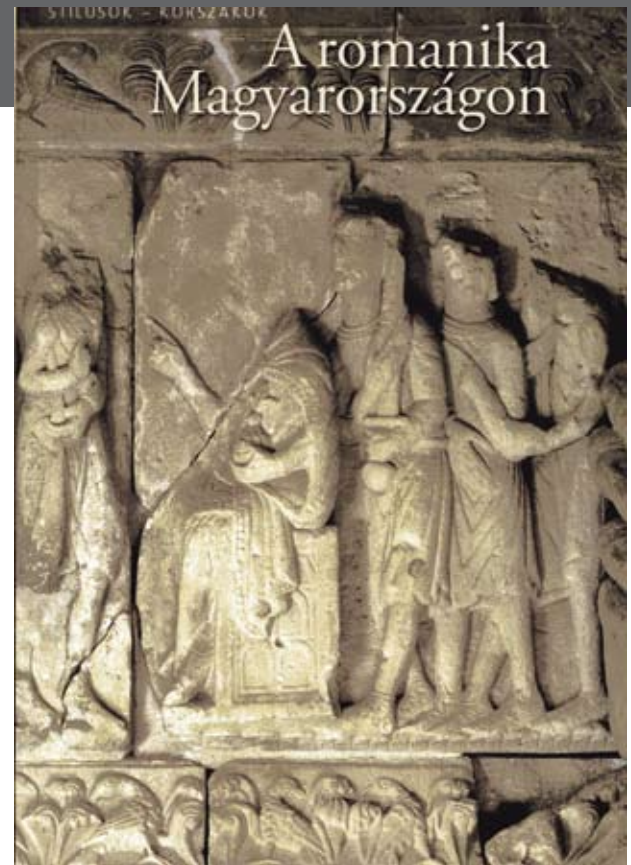
Marosi Ernő: A romanika Magyarországon
Corvina: stílusok-korszakok, 2013

Azt hiszem, ezt a kötetet leginkább az tudja értékelni, aki maga is a téma kutatója és naprakész ismeretei vannak a romanika magyarországi emlékeiről, azok kutatás-történetéről, illetve a kortárs tudományos diskurzusról. Akinél csak egy is hiányzik, annak nem tanácsolnám, hogy az elejéről kezdje el olvasni a könyvet: lapozzon inkább a könyv közepére, „A magyar romanika nevezetes együttesei” című fejezethez, és biztosítsa be magát az emlékek alapos tanulmányozásával. A legtöbb (tehát nem szakmabéli) olvasónak azonban még ez a fejezet is nehéznek bizonyulhat, ők ne szégyelljenek még tovább lapozni, egészen a szöszedetig, hogy biztosan értsék Marosi mondatainak „minden árnyalatnyi” jelentését. Nem fogják megbánni, a nehéz munka meg fogja hozni a gyümölcsét, amikor, immár alaposan felkészülve, nekikezdenek újra az első fejezetnek, „A keresztény kép meghonosodása Magyarországon”-nak. A szöveget értően olvasva feltűnik majd, hogy mi okozza a szín-

te érthetetlen mondatokat: Marosi minden szavával, odavetett megjegyzésével a tudományos értelemben vett pontosságra törekszik, semmi sincs elnagyova, semmi sem heurisztikus, minden részlet egyformán fontos. Ezt tetézi még az író azzal, hogy nem csak a romanika emlékeit, de azoknak rövid kutatástörténetét is be akarja mutatni, a 19. századi (félre)értelmezésektől a kortárs vitáig, esetleges kérdéses részletekig. Fantasztikus teljesítmény, de teljes mértékben az olvasóhatóság rovására megy.

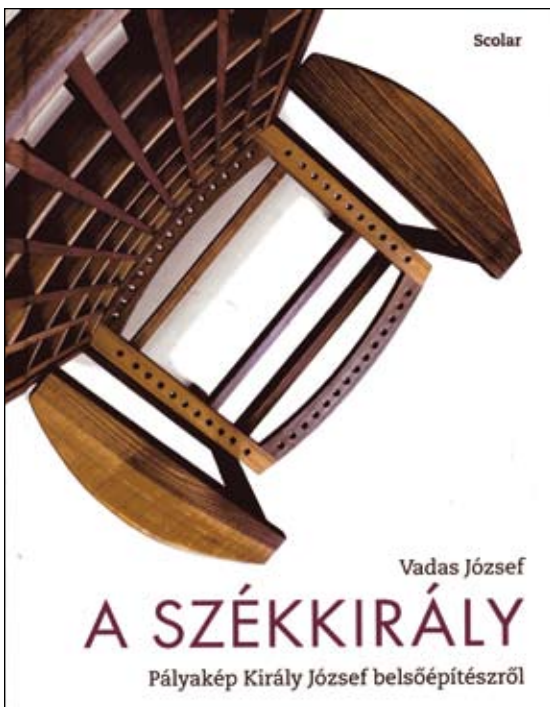
Pedig a szerkesztők tényleg mindent megtettek, hogy olvashatóvá váljon a könyv: bőségesek az illusztrációk (bár meg sem közelítik azt a mennyiséget, amit a szerző a szövegben említ), és a szöszedet mellett kronologikus illusztrációjegyzék, helységnévmutató és forrásszövegek is segítik az olvasót a tájékozódásban. Mit lehetne összefoglalásnak írni? Nehéz feladat, de megéri.

5/5 ●●●●●

DE GUSTIBUS NON EST DISPUTANDUM

Vadas József: A székkirály – Pályakép Király József belsőépítésről
Scolar, 2013

Ezzel a kötettel nekem két bajom van, és mindkettő személyes, ízlésbeli. Az egyik maga a cím: „A székkirály” menthetetlenül egy amerikai ülőbútorkereskedő reklámszövegét idézi fel bennem, és nem a Kossuth-, Munkácsy- és Ybl-díjas iparművészt, akinek az életművét és pályaképét a szerző bemutatni igyekszik. A másik a szöveg néha túl édes hangulata, amit a szerző azon szokása kelt, hogy minden hivatkozását rögtön értéke- li is egy jelzővel, így lesznek „szép cikkek”, „kiváló művészettörténészek” és „jó ízlést

nélkülöző épületgazdák”. De ha ezektől a személyes problémáktól eltekintek, a kötet minden szempontból kiváló: a szöveg informatív, a bőséges illusztrációk és lábjegyzetek segítik az olvasót az elmélyedésben. Különösen érdekes Király eredeti egyetemi jegyzeteinek –, melyeket az Iparművészeti Egyetemen 1991 és 2003 között tartott óráira készített – faksimilie kiadása a függelékben, mely segít megérteni azt a szellemi munkát, amely az alkotáshoz nélkülözhetetlen.

4/5 ●●●●●

EKLER RELOAD

Ekler Dezső: Házak – kiállítás az egri Kepes Intézetben

A hely, ahol vagyunk nem Kepes András visszavonulási terepe – bár a története legalább annyira érdekes. Eger központjában, a mai sétáló utcában ezen a telken egykor egy hajdúkapitány háza állt, aztán az egri kanonokokhoz került, hogy később klaszszicista stílusú kaszinó legyen belőle. A 20. század második felében volt ez szakszervezeti székház, intenzív koncertélete miatt sokan ifjúsági házként emlékeznek rá, most pedig imponálóan felújítva az Amerikában elhunyt híres festő, fotográfus és fényművész, Georges Kepes/Kepes György hagyatéka került ide, hogy a ház Kepes Intézetként éljen tovább, mely intézményt megnyitása után az OCTOGON is bemutatta (Somosi Rita: Kaszinóból művészeti központ, OCTOGON 2012/4).

De most nem Kepessel foglalkozunk (aki egyébként annak a Kepes Andrásnak a nagybátyja volt), és nem is ezzel az épülettel, aminek földszintén év végéig most az építész Ekler Dezső kiállítása látható.

Építész? Kiállítás?

Ekler Dezső építészete legalább annyira egyedi, mint egy építésről szóló tekintélyes kiállítás. Pedig mindez még ma sem természetes, így az első kellemes meglepetés, ahogy Egerben egy elegáns kiállítótérbe és ezzel szimbolikusan a magasművészetek régiójába, illetve nagy egyéniségei közé emelnek egy élő építész.

A kiállítás kurátora Széplaky Gerda az egri főiskolán tanít és esztétaként éppen nemrég kezdett el a térbeliséggel, valamint a kortárs magyar építészettel is foglalkozni.

Az építészeti kiállítás ötletével ő kereste meg a Kepes Központot és ha mai magyar építészet, akkor számára nyilvánvaló volt Ekler munkássága. Azért, mert saját szavaival Eklert a „legprogresszívebb” kortárs építésznek tartja, azaz olyan építésznek, aki képes a trendek fölé is emelkedni, akiben van valami olyan „megütköztető”, ami egyben emlékeztető újító szellemet is hordoz.

Amellett persze, hogy egy kurátor teóriát képez a bemutatáshoz, gyakorlati problémákkal is szembe kell nézni: hogy lehet például a három-, sőt négydimenziós építészetet kétdimenziós falakon bemutatni? A tervek, fotók, filmek (szerencsére az emlékeztetően jó előadó Eklerről több felvétel és portréfilm is készült) magától értetődőek, de egy életműkiállításon kell még valami más, ami többet is képes érzékeltetni, mint megvalósult épületek fotói sima egymásutánban. Így került egy méretes installáció a központi aulába, ami a látogatót fogadja – ez a felülről fényt kapó, üvegtetővel lefedett aula egyrészt maga is nagyszerű tér, másrészt afféle különleges, entrée hangsúlyt ad ennek a somlővásárhelyi részletnek. Somlővásárhelyen, a Somlóhegy lábánál épült meg (és még épül) Ekler eddigi talán legnagyobb munkája, a Szent Ilona borászat pezsgőérlelővel, látogatóközponttal és a zöldtetők alá rejtett más földalatti épületekkel. Ennek egy részletéből született az installáció, ami jóval kisebb ugyan mint az eredeti, mégis olyan makett, ami érzékeltetni tud valamit Ekler híres nagyítás-elméletéből is, hiszen ebben az elhelyezésére szolgáló tér-

ben más léptékben, de ugyanolyan monumentális tud lenni, mint a valóságban.

Népművészeti tábor, borászatok, iskolák, irodaházak. Ekler Dezső a nyolcvanas évektől meghatározó szereplője a magyar építészetnek. Első, ikonikussá vált épületei még Makovecz Imre közvetlen hatását tükrözték, a tehetséges tanítvány aztán úgy távolodott el mesterétől, hogy törekvéseiből meg is őrzött valamit. A kiállítás is ezekkel az épületekkel indul, a Nagykállói Népművészeti Tábor rendszerváltás előtt emelt épületeinek fotóival, amelyek még közvetlenül és erősen a népi kultúrából illetve Makoveczből építkeztek.

Aki azonban ismeri, legjobban alighanem mégis a borászatairól ismeri. Az első – a kilencvenes évek közepén épült Disznókő Borászat Mád és Mezőzombor határában, a 37-es út mellett – rögtön a legismertebb. Ekler Dezső a helyi kis pincék homlokzatát nagyította fel a borászati főépületnél, a lejjebb álló melléképület, a fából ácsolt traktorgarázs pedig kisebb fajta világhírre is szert tett. Ez az együttes szinte együtt él a tokaji tájjal, miközben már itt megfigyelhető, ahogy a tervező, mint természeti tereptárgyakat helyezi építményeit a tájba. Ez ismétlődik meg a Hilltop neszmei központjánál, majd az említett somlővásárhelyi Szent Ilona Borászatnál – ezzel egyébként később bővebben is foglalkozunk majd.

Ahogy a termeket járjuk érezni csak meg, mennyire fontos Ekler Dezső építészetében az állandó léptékváltás. Mert nemcsak a legnagyobb mimetikus eljárása miatt van állandó átjárás konkrét és elvont között, de a hétköznapi funkciók mögött láthatatlan ideák is testet öltenek közben, és mindig érzékelhető valami összeköttetés az anyagi és anyagtalan világ között.

Az egri kiállítás legnagyobb része persze fotókon látható. Én amúgy nem győzöm hangsúlyozni, hogy mennyire félrevezető lehet egy esztétizáló, „túl jó fénykép”, ami a környezete részeként élő épületet kimetszi onnan és ezzel valódi viszonyulásaitól is megfosztja, köszönhetően azonban Bujnovszky Tamás nagyszerű építészeti képei-nek, a részletekbe menően is gazdag képanyag itt különösebb leírások és szájrágás nélkül is illusztrálni tudja azt, amit Ekler Dezső az elmúlt 25-30 évben alkotott.

És akkor a papíron marad tervekről és a híres Alessi kávé és teáskészletről még nem esett szó, pedig utóbbi az egri kiállítás egyik igazi fénypontja – a színezüst, úgynevezett szerzői példány egyenesen Milánóból érkezett. A kiállítás december 31-ig látható.

Fotó: Mizsei Anett

Glück Endre

A3 ÉPÍTÉS KFT.

Glück Endre, Horváth Bálint, Kovács Zoltán

Horváth Bálint

Kovács Zoltán

Fenntartható, Energiahatékony, Környezettudatos

Interjú Glück Endre építésszel

A kialakításra került helyiségek és térkapcsolatok megegyeznek ugyan mindkét lakásban, azonban az épület tömegalakítása ötletesen kerüli a klasszikus ikerház formát

A fiatalos, modern építészeti nyelv alkalmazása mellett, az energiatudatosság szempontjait is szem előtt tartjátok. Milyen elveket alkalmaztok a gyakorlatban?

A fenntarthatóság napjaink lassan közhellyé váló kifejezése, a pályázatírók egyik kedvelt szófordulata. Mi azonban hiszünk abban, hogy számunkra, mindennapi emberek számára ennek a szónak mégis lehet tartalmas jelentése, amely a hosszú távú gondolkozást, a technika fejlődésének elképzelhető és alkalmazandó irányát tűzi ki célul.

Az energiahatékony, a környezetünk kihasználásának emberibb mértékét jelenti. Csak annyi energiát kell felhasználnunk, amennyire feltétlenül szükségünk van épületállományunk fenntartásához. Ezt az elvet valljuk épületeink tervezése során is, ezért javasolunk megfelelő technikai újításokat, szerkezeteket, illetve szeretnénk megérteni megrendelőinkkel, hogy a minőség sokkal fontosabb, mint a mennyiség. Mindezek mellett a hagyomány és a környezet tisztelete, a természetes anyagok használata, az újrahasznosítás, többszörös hasznosítás elvének alkalmazása is nélkülözhetetlen, így ezeket a szempontokat tudatosan kívánjuk átültetni a gyakorlatba is.

Jó példa erre a nemrég átadásra került kétlakásos társasházunk, amely formajegyeiben modern, szem előtt tartja a környezeti hatásokat, energia-takarékos, nem utolsósorban pedig élhető lakókörnyezetet teremt. A tervezés folyamán kompakt kialakításra törekedtünk, így a gépészeti rendszert is úgy pozicionáltuk, hogy az anyagszükségletek minimalizálása érdekében az a lakások súlypontjába essen. Külön érdekesség, hogy kivitelezőktől pozitív visszajelzést kaptunk, elmondásuk alapján ekkora épülethez ilyen kevés gépészeti anyagot még nem használtak. Meglehetősen szerencsés párosítás, amikor a leendő tulajdonos értékrendje és gondolkodása is hasonló, hiszen ilyenkor az energiák nem egymás meggyőzésében vesznek el, hanem elindul a közös, kreatív munka.

A kompozíció alapja a tiszta, racionális szerkesztés, amelynek merevségét a tárgyak és felületek finom játéka oldja – Fotó: Frikker Zsolt

Alapvetően építészeti megbízásaitok vannak, azonban egy igazán látványos belsőépítészeti munkátok is elkészült a közelmúltban.

Mesélnél erről?

Már régóta szerettünk volna többet foglalkozni a belsőépítészettel, és erre nemrég egy jó lehetőségünk adódott. Ugyanakkor gyakran dolgozunk össze volt évfolyamtársakkal, kollegákkal, hiszen egy-egy ilyen közös munka során nagyon sokat lehet egymástól tanulni. Ennél a megbízásnál ezért úgy gondoltuk, hogy egykori évfolyamtársunkat, Juhász Veronikát kérjük meg, legyen a segítségünkre.

Az alapkonceptió szerint két lakás összenyitása és teljes körű felújítása volt a cél, amelynek során egy modern, letisztult hangulatú otthont kaphat a megrendelő. Az átalakítás után a központi rész a konyha-étkező-nappali tere lett, ahonnan a szobák tolóajtókkal kerültek leválasztásra. Ennek előnye, hogy nyitással az ajtók mintegy „eltűnnek”, így egy légtérre, közös nagy élettérre válhat az otthon.

Az alapvetően fehér, levegős enteriőrben a bútorlapok, tapéták, mozaiklapok textúrája és anyaga ad változatosságot, a berendezési tárgyak (könyvek, gyermekjátékok) pedig életre keltenek a minőségi felületek racionális világát.

CADDEN STUDIO KFT.

Szén Molnár Tamás

Fotó: Körömdi Imre

Finomra hangolva

Interjú Szén Molnár Tamás építésszel

A környezet és a benne lévő emberek igényei iránti érzékenység mellett fontos számodra az elmúlt évek alatt megszerzett sokféle tapasztalat. Számos művészeti tevékenységben vettél már részt. Melyik műfajokhoz kerültél igazán közel?

Fiatalkorom óta alkotok, az egyedi bukósisakok festésétől a színházi látványon és animációkon át a filmzésig több területen is kipróbálhattam magam. Mindemellett 20 évvel ezelőtt bútorkészítésbe kezdtem, aztán egy ideig a zene volt a legfontosabb. Éveken keresztül szaxofonoztam, a Quimby együttes mellett több budapesti zenekarban is, legalább 20 lemezen működtem közre. Sokféle ok vezetett az eltávolodáshoz, de talán leginkább a belsőépítészeti iránti vonzalmam és a saját utam megtalálása.

Belsőépítésként leginkább az épített környezet humán kérdéseit vizsgálod. Milyen összefüggések foglalkoztatnak pontosan?

Gyermekkoromban azt figyeltem, hogy mitől érzem jól magam egy adott térben. Később már az foglalkoztatott, hogyan befolyásolja a környezet a társas együttlétet. Egyebek közt, hogy milyen hatással vannak ránk a színek, a tárgyak, milyen interakcióba lépünk velünk, hogyan alakítják életterünköt, ezen keresztül életminőségünket. Fontos, hogy legyen érzelmi töltete is az adott helynek, hiszen ez szinte minden művészeti alkotás sajátossága. Tapasztalataim szerint, a belsőépítész hangolja finomra a házat. A tervezés pedig döntések sorozata, összetett problémamegoldás: az igények, a funkcionalitás, az esztétika és a rendelkezésre álló anyagi források legoptimálisabb összehangolására.

Sok más feladat mellett, egy elegáns pesti belvárosi lakás irodává történő átalakításán dolgozol épp, ahol a régi, klasszikus miliő kortárs elemekkel éled újjá. Mesélnél erről a munkáról?

Csodálatos adottságokkal rendelkezik a lakástér: nagy belmagasság, gazdagon díszített, faragott profilú nyílászárókeretek, ajtók, veretes kilincsek és zsanérok. Egy ilyen megbízás során elsődleges feladat az értékek felismerése, megtartása, – szükség esetén – restaurálás, a lakás léptékéhez való igazodás, és a tervezett funkciók integrálása. A lakás önmagában nagyon jó ritmust adott, így csak óvatosan kerülhetett bele bármi, nehogy a végeredmény öncélúvá váljon. Ez a különleges környezet megkövetelt egy fajta nemességet és eleganciát, amelyhez mindenképpen mai eszközökkel akartam hozzányúlni. Számomra nagyon érdekes a különböző stílusok keveredéséből létrejövő játékos kontraszt, amely modern igényekkel ad új értelmet egy korábbi világ maradványainak. Ez az alapkonceptiót következetesen vittem végig anyaghasználatban, formavilágon, így az egymástól eltérő párosítások különleges hangulatot varázsolnak a térben. A konyha körüli savmartüveg-falburkolat például hátulról bronz lemezborítást kapott, így – mintegy megtörve az anyag ridegségét – látványos és elegáns dísz lett a helyiségnek.

Úgy gondolom, hogy ami most régi, valaha, amikor tervezték, létrehozták, új volt, jobb esetben előremutató. Miért akarnánk, akkor most a régivel egyezőt alkotni? Ez persze nem azt jelenti, hogy leromboljuk a meglévőt, hanem megváltoztatva tárgyi jelentésüket egy sajátos, új kontextusba helyezzük őket.

Mart felületű MDF- és bronzlemez-frontok, letisztult kőpultok, ajtót és íróasztalt borító bőrtexzilborítások adnak különleges kontrasztot a belvárosi lakás klasszikus enteriőrjének (Tervezőtárs: Sáfrán Dóra)

AEDIS KFT. /ÉPÍTÉSZET/

Vicencz Ottó, Rédl Károly

OPUS-V KFT. /BELSŐÉPÍTÉSZET/

V.Harcos Kornélia

Épített örökség

Interjú Vicencz Ottó építésszel

Az Ős-Dráva Ökoturisztikai látogatóközpont mindkét épületegyüttese az Ormánságra jellemző építészeti hagyományok és szerkesztési elvek mai megfelelője

A Szaporcától délre fekvő Ős-Dráva Ökoturisztikai látogatóközpont kialakítása során alapvető szempont volt a jellegzetes táji környezetbe való beillesztés. Milyen építészeti, és környezettervezési eszközöket használtak a különböző funkciók kialakítása során?

A hely hangulata visszatükrözi az Ormánság jellegzetes vidékét, amely mezőgazdasági művelésű területek és folyóparti erdőségek együttesével jellemezhető. A létesítmények két csoportot alkotnak: a keleti részen a látogatótömb, a nyugati oldalon pedig az állattartó épületek helyezkednek el. Építészeti funkciójuk és méretük ugyan eltérő, de mindkettő az Ormánságra jellemző építészeti hagyományok, szerkesztési elvek mai megfelelője. A nagyméretű magastető, a tornáccokkal keretezett épülettömeg, a talpas házakat visszaidéző architektúra, a táj építészeti hagyományaival rokon vonásokat mutat. Letisztult, egyszerű formaképzésük, valamint a faanyagok karakteres megjelenése, a vidék épített örökségének továbbélését szövi az új épületekbe. A központ kilátója, mint vertikális

építészeti tengely, az odavezető úttengelyhez igazodik, egyben kijelölve a központ bejáratát, így az oda igyekvők már messziről tájékozódni tudnak a jellemzően sík területen.

A „pécsi Egyházmegye ezeréves örökségének turisztikai vonzerővé fejlesztése” programhoz kapcsolt beruházás keretében kerül sor a műemléki védettség alatt álló Püspöki magtár és pince átépítésére. Melyek a tervezési program főbb elemei?

Az épület a Püspökvár egyik meghatározó helyén a Bazilika nyugati főhomlokzatának szomszédságában, valamint a Püspöki Palota északi homlokzatával szemben helyezkedik el. Külső és belső állapota jelenleg teljesen méltatlan a környezetében.

A tervezési program fontos eleme egy minimum 200 férőhelyes konferenciaterem létrehozása, valamint a meglévő pincerendek felújítása, és összekötése – a föld alatti pincerendszer megnyitásával – a palotaudvar felé úgy, hogy az eredeti barokk műemléki épülettömeg és karakter változatlan maradjon.

A magtár tetőzetének, padlásterének részbeni átépítésével a konferenciaterem kialakítható. A 200 férőhelyes terem méretéhez szükség van a teljes tetőszelvény feszítávolságára, ami több mint 14 méter, ezért a terem elhelyezését úgy terveztük, hogy 3 közbenső oszlop kiváltásával mérete kedvező kialakítást nyerjen, de ne veszítsen történeti értékeiből. Mivel az épület eredeti karaktere tetőablakok elhelyezését nem teszi lehetővé, és a funkcióhoz sem szerencsés a külső fénytérhelés, így a konferenciatermet mesterséges szellőzésű (fűtés és hűtés) rendszerrel kell felszerelni. A konferencia terem belső kialakításában visszatükröződne az impozáns méretekkel bíró ácsolat és szerkezet az épület külső megjelenését pedig az egykori barokk vakolatfelület visszaállítása jellemzi. Elképzeléseink szerint a tervezett mai funkciók és felújítások a történeti épület és hely méltó továbbélését fogják jelenteni.

A Püspöki magtár és pince átépítése során, a 200 férőhelyes terem kialakításához szükséges a teljes tetőszelvény feszítávolsága így, 3 közbenső oszlop kiváltásával a terem mérete kedvező kialakítást nyerhet (Tervezőtárs: KIMA Stúdió)

BRILLIANT BY DESIGN

2013 elején Frankfurtban debütált az a vándorkiállítás, amely a cseh üveg és kerámia elmúlt 100 évének kiemelkedő darabjait gyűjti egybe, s amely most eljutott Budapestre, a Ponton Galéria termeibe. A tárlat, mely a Cseh Centrumok kezdeményezésére jött létre és még november 9-ig megtekinthető, nem pusztán a legfontosabb brandekkel és cseh designikonokkal ismerteti meg a nagyközönséget, de a kortárs cseh alkotókkal is. Korok és tervezők „párbeszéde” zajlik a különlegesen installált kiállításon, amely a klasszikus ipari formatervezés 21. századi továbbélésére számos példát nyújt. Képeinken lent: René Roubíček (1922 -) 2007-től forgalmazott *Trendy* vázája, balra Jiří Pelcl (1950 -) 2005-ös *Vicenza* készlete látható.

IKON

www.octogon.hu

Bartha Tamás és György Árpád Hunor, avagy a Heonlab újra kiállítási installációt tervezett a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum jelenleg futó, *A Semmelweis ikon* című időszakos tárlatához. A híres magyar orvos szakmai életútját bemutató kiállítás a tudománytörténet és Semmelweis Ignác személye körül formálódott kultusz bemutatását egyaránt szolgálja. A Heonlab e történethez remek installációt tervezett, ami, figyelem, csak december elejéig látható az Apród utcában, ugyanis 2013. december 13. – 2014. január 31. között a Római Magyar Akadémián, 2014 áprilisától pedig valószínűleg Párizsban, az UNESCO székházában lesz kiállítva!

www.octogon.hu

KŐEVŐ

A 150 éves Kobayashi ezüstműves manufaktúrával együttműködve készítette el a nendo design a rozsdamentes-acélból készült, matt felületű sekki (jelentése: kőeszköz) evőeszközkészletet. A készlet evőkanalat, villát és kést foglal magában, formáját a kőkorszaki ember kezdetleges eszközei ihlették, anyagvastagsága, súlya szintén a prehistorikus időkre utal.

www.octogon.hu

Fotó: Hiroshi Iwasak

Fock Máté vagány Motofockere – Fotó: Imre Barnabás

A lengyel Dorota Pakula vel Rutka és Karolina Chyziak velhome lámpái – Fotó: Imre Barnabás

2.MEED+9.MADEINHUNGARY

Idén szeptember végén Szigeti Szilvia textiltervező és Radnóti Tamás belsőépítész ismét megrendezték a kollektívát önállóan fejlesztő magyar designerek munkáit bemu-

tató madeinhungary kiállítást. Miként 1994-es megnyitásakor a ma is sikeres Eventuell Galéria, úgy a 2005-ben debütáló, éventéni, többek között a Lakástrend és az NKA

által támogatott madeinhungary is első volt a pionírok között: egyedi, művészi, friss kezdeményezés a kevés és alapvetően közhelyes designárlatokkal szemben. A fenti jelzők ma is és fokozottan érvényesek a rendezvényekkel gazdagított, valamint ebben az évben, eddig második alkalommal a meed-del (Meeting of European and Central Eastern European / mely a Visegrad Fund támogatásával valósult meg) kibővült kiállításra, amely most a Design Hét Budapest kitértetett programjaként a VAM Design Centerben volt látható. Harminc magyar önálló művész/stúdió mutatkozott be, köztük befutottak – például Vidó Nóri szobor-székeivel, egyedi szófával a HANNABI vagy éppen új, éteri világítótestekkel (Angel Pillow) Pongrácz Farkas és Albert Virág (Blum&Wolf) – valamint kevésbé ismertek, mint a különleges csomagszállító-motorbiciklivel „érkezett” Fock Máté. Acseh, szlovák és lengyel alkotók friss, kísérletező műveivel kibővült tárlat installálására az egyes művek közötti finom formai és gondolati kapcsolatok kibontása volt jellemző. S különösen a textilművek esetében mutatkozott meg: mennyire szerencsés volt az új helyszín megválasztása, a 19. századi épület belsőterének tégláig, kőig visszakapart falfelületein szinte életre keltek a szövött, nyomott, festett, applikált alkotások.

A képen (balról/előrel hátra) Hegedűs Andrea, Pongrácz Farkas és Albert Virág, Vidó Nóri, Rácz Anikó-Hannabi, Bizsók Vajk, Koós Daniella, Kodolányi Gábor, Szigeti Szilvia, Radnóti Tamás, Dombi Livia, Horváth Attila és Sarkadi Péter - Enterteam, Tóth Kata- Kattuska valamint Rutka Andrea munkái láthatók – Fotó: Imre Barnabás

KORTÁRS DESIGNSZEMLE

London Design Festival 2013

IDÉN SZEPTEMBER 14-22. KÖZÖTT RENDEZTÉK MEG 11. ALKALOMMAL A LONDON DESIGN FESTIVAL RENDEZVÉNYSOROZATOT, AMI A DIZÁJNELIT EGYIK KÖZKEDVELT ESEMÉNYE. HÁROMSZÁZ MEGMOZDULÁS, KÜLÖNBÖZŐ HELYSZÍNEKEN. AZ IDEI ÉV KÜLÖNLEGESSÉGE A HÍRES LONDONI METRÓ 150. ÉVFORDULÓJA KÖRÉ SZERVEZŐDÖTT, AMI A VÁROS TÖBB PONTJÁN IS „MEGMUTATKOZOTT”.

Szöveg:

Kollár
Franciska

A londoni dizájn hét évről évre nagy sikert tudhat a magáénak, hiszen mindamellett, hogy a világ különböző tájairól egyre többen látogatnak el szeptember közepén a világvárosba, a kiállítók is sokkal szélesebb spektrumon képviseltetik magukat a dizájn számos területéről. A fesztivál idén három helyett öt városnegyedben, a Brompton Design District, Fitzrovia Now, Shoreditch Design Triangle, Chelsea Design Quarter és a Clerkenwell Design Quarter területén mutatta be a sztárdizájnerek legújabb kollekcióit és az eddig ismeretlen, fiatal tehetségek innovációit. A bútorkiállítások mellett számos „mellékesemény” gazdagította a hét programjait. A dizájnélet pezsgő forgataga a város több pontján is érzékelhető volt. Izgalmas térinstallációkkal, meghökkentő performan-szokkal találkozhatott a látogató, bármerre járt is a városban. A legjelentősebb divat és dizájn boltok is csatlakoztak az eseményhez.

A klasszikusok között idén is ott talátuk a kortársakat az Earls Court kiállítóközpont pavilonjaiban, avagy a 100% Design kiállításon, ami a legnagyobb és legrégebbi dizájneregszemle a professzionális bútortipar életében Londonban. S az élvonalban ott voltak a magyar tervezők, nem kis számban idén. A KAZA Concrete a tavalyi év nagy kiugrása után saját standon állította ki legújabb termékeit, míg a Laokoon Company közkedvelt fejlesztése elnyerte a brit Mix Magazin fődíját, a legjobb márkaújdonosság kategóriában. Hazai dizájnereink számára a Tent London is eredményesen zajlott. A Shapes of Hungary névre hallgató magyar stand igazán népszerűnek bizonyult, ahol több tervező is kapott megkeresést és pozitív visszajelzést kiállított darabjaira. A Brick Lane kiállítócsarnokában megcsodálhattuk az IVANKA legújabb installációját is, ami szemléltette a legújabb termékfejlesztéseiket. A legnagyobb szenzáció azonban a máso-

dik alkalommal megrendezett Designjunction tárlat volt, ami átütő sikert aratott a nemzetközi dizájn szférában. Neves tervezők jelenléte mellett a „3x2 Budapest projekt” keretében állította ki legújabb bútordarabjait a POSITION, HANNABI, és Vidó Nóri.

LAOKOON DESIGN – ENSO LÁMPA, MOZGÓSZÖVETBŐL

Az egyedi szövésű, különleges, mozgó textíliáért, és az ebből készült Laokoon állólámpáért korábban már megkapták a rangos, stuttgarti Blickfang formatervezési kiállítás arany díját. Az Enso lámpakollekció darabjai első pillantásra élőlényre emlékeztetnek, a változtatható forma révén valósággal életre kelnek. A fényforrás belső üvegfoglalat a használóra bízta, miként alakítja át a lámpaernyőt, így egyetlen lámpa számtalan formát rejt magában. A kollekció öt színpalettával készül, mindegyikük több millió árnyalattal áll. A Laokoon Design alapítója, Szentirmai-Joly Zsuzsanna egy olyan különleges, egyedi szövésű textíliát fejlesztett ki, ami egyfajta mozgó szövetként tetszés szerint változtatja alakját.

VIDO NORI – BETON ÉTKÉSZLET

A fiatal tehetség eddigi pályafutása során már sok történetet elmesélt nekünk kreatív székeivel. Az elmúlt években egy új területen is kipróbálta magát. Ez a főzés, amihez 2013-ban megtervezte kézi gyártású, beton kínálótál-készletét. Aki jártas a gasztronómiában, az tudja, hogy a főzés nem ér véget egy ínycsiklandozó étel elkészítésével. A találat a legfontosabb: az étel és környezetének együttes élménye.

London design week 2013

**CODOLAGNI DESIGN STUDIO - AVIGNON
NO.1 PIPEASZTAL VILÁGÍTÓ TÜKÖRREL**

A stúdió 2010-ben jött létre Kodolányi Gábor formatervező és Halász Katalin mérnök közös elhatározásaként azzal a céllal, hogy kortárs szemléletű, minőségi tárgyakat tervezzenek. Londonban bemutatott Avignon No.1 pipereasztaluk formáját az alapvető geometriai elemek és síkidomok (téglatest, körlap) térbeli találkozásának lehetősége ihlette. Az élék mentén végigfutó csapolások hangsúlyozzák a tömör fa szépségét és a gondosságot, mellyel ezt az „ékszeres ládikát” készítették.

POSITION – PRĀN KOLLEKCIÓ

A POSITION legújabb, 2014-es kollekcióját az indiai kultúra ihlette, ami a bútorok élénk színeiben, és formavilágában is visszaköszön. A Prān kárpitos szófái és lámpacsaládja sokféleképp kombinálható, és úgy lettek kialakítva, hogy több felhasználási területen is megállják a helyüket. A lámpacsalád minden tekintetét odavonzott a magyar standra.

HEREND – GYÖNGYÖS KÉSZLET PORCELÁN BÓL

A Herendi Porcelánmanufaktúra termékei, az „excentrikus” tálak, a „Gyöngyös készlet” és a fényáteresztő (litofán) leveles lámpák iránt komoly érdeklődés mutatkozott. A látogatók jelentős része hallott már a Herendiről, ismerte a kézzel készült, illetve egyedi porcelán tárgyaikat, azok értékét. A moszkvai design tanács képviselője, Irina Gordeeva különösen hosszan időzött a kiállított darabok előtt.

TAJPEJ – THE CRACK-SOROZAT

Egyebek mellett ezt a „repszett” – fa és porcelán komponálásával képzett – vázasorozatot (Crack) is megtekinthette nagyérdemű Londonban, a 100%-on, még hozzá a Tajpei város, egyszersmind Kína design-fővárosának önálló standján, amely a kortárs kínai formatervezést hivatott bemutatni. (MSz)

HANNABI – WOMEN FROM EARTH FOTEL

Rácz Anikót, a „Women from Earth“-modell megtervezésében Kim Kyung Soo, a Vogue számára készített légiés fotói inspirálták. A tervező természetes len és vászonöltözéket választott a bűtor számára. Az alapfotelhez tartozik egy extravagáns, levehető huzat is, ami egy pillanat alatt felülírja az eredeti formát, de az egyedi tervezésű bűtordarab önmagában is szép bűtora bármely enteriőrnek.

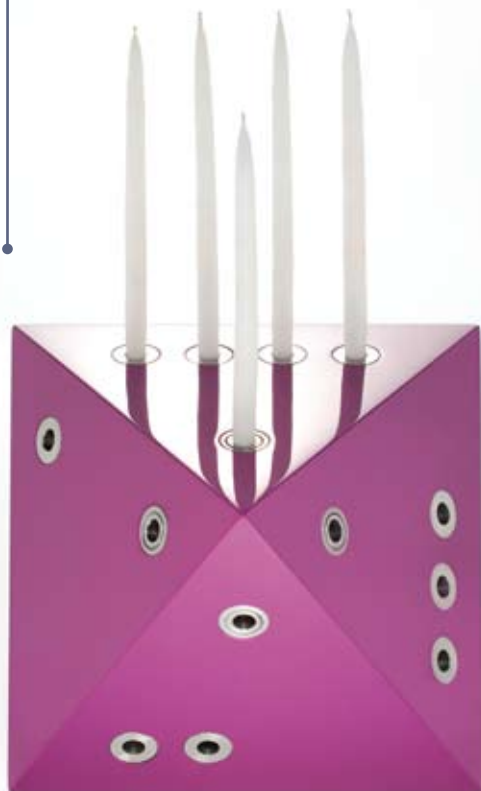
BRAVO! FÉM ÉTKÉSZLET

Az idei év slégere a chilei Bravo! fa-fém kombinációjú étkezés. A trendelőrejelzők kutatásai szerint a 2013-14-es évek divatját a metál színű burkolat határozza meg a design, a tervezés világában. Ennek egyik megvalósulása a Bravo! E tárgykollekciónemcsak figyelemfelkeltő, hanem alapanyaga, a különleges tulajdonságú dél-amerikai lengafának köszönhetően nagyon tartós is.

EIGHTDAYS – HANUKA 21 GYERTYATARTÓ

Az EightDays csoport legújabb terméke, a Hanuka 21 újraértelmezi a klasszikus Hanukkah gyertyatartót, ami a zsidó liturgia egyik leghagyományosabb kelléke. A Kecskés Orsolya, Égi Marcell, Hajdu Eszter, Darányi András alkotta kollektíva a szakrális tárgy „működési elvét” megtartva formailag gondolta újra azt.

PLIÉ BY ATELIER – KISS-GÁL GERGELY, THE PLIÉ KOLLEKCIÓ

Londonban debütált a Kiss-Gál Gergely építész-tervezőművész vezette kísérleti műhely, a Plié by Atelier első, négy darabból álló bűtorkollekcója, aminek minden eleme saját fejlesztésű, innovatív bűtorgyártási technológiával, egyedi szabásvonallal készült. A gyártáskor maximálisan kihasználták a rugalmas szendvicspanel adta lehetőségeket. A Plié kollekción jól ötvözi a bűtorgyártást a klasszikus szabászati eljárásokkal. A bűtorok egyedi szabásminta alapján készültek: a kiválasztott alapdarabot a tervező méretre igazítja, majd a felhasználó könnyen térbeli formává alakíthatja otthon.

FAYE TOOGOOD/ESTABLISHED & SONS – THE CONDUCTOR

A londoni illetőségű Faye Toogood az Established & Sons számára, annak üzletében állította ki helyspecifikus installációját, a The Conductort. A 6000 m²-es bemutatóterembe ellátogató, játékos kedvű látogatók irányított fényzsimfóniát vezényelhetnek le a felépítmény színes, gyantából készült, kétállású analóg kapcsolóit használva. Az interaktív installáció az E&S egyik új, Jo Nagasaka japán designer tervezte, ugyanezen színes gyantából öntött bútorsorozatának promóciós eszköze is egyben. (Msz)

DRMM STUDIO – ENDLESS STAIR-INSTALLÁCIÓ

Escher végtelenített lépcsőlabirintusokat ábrázoló metszeteinek 3D-s változata? Ekként is értelmezhető az a járókelők között nagy sikert aratott installáció, ami, egyben a fesztivál attribútumaként és annak idejére, a Temze partján lett felállítva. A helyi dRMM építésziroda tervei alapján megvalósult konstrukció ezzel együtt egy kültéri anyagkísérlet része is. Laminált elemei ugyanis keményfából készültek, miközben a laminált lapok gyártói eddig nagyon ritkán alkalmaztak keményfa-alapanyagot. (MSz)

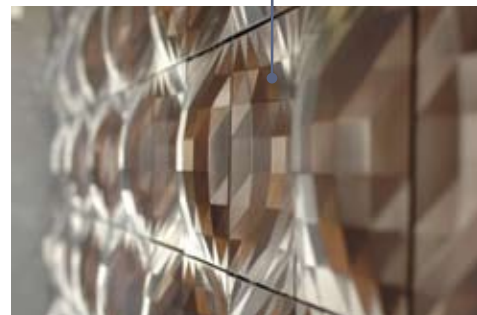

IVANKA CONCRETE DESIGN – CHEVRON BETONPANEL

Az IVANKA Factory Zrt. új beton-kollekcióval mutatkozott be a londoni Superbrands szakkiállításán. A sikerörténetet bejárta magyar dizájnmarca évről évre komoly szakmai elismeréseket kap. A Tent London éttermében is jelen volt a cég, ahol a laboratórium új kísérleteit és fejlesztéseit szemlélhették meg a látogatók. Standjukon egy játékos szerkesztő-installáció is helyet kapott, amellyel a látogatók akár a helyszínen is megtervezhették a nekik tetsző burkolatot. A dinamikus installáció idén is a rendezvény egyik leglátványosabbjának bizonyult.

KAZA CONCRETE – MYSTILE™ FALBURKOLAT KOLLEKCIÓ

Az első, egyedülálló, kortárs betonpanel-kollekciójukat idén különálló, látványos standon állították fel a 100% Londonon. A kortárs művészi falburkolat és járólap jól ötvözi a praktikusság, a fenntarthatóság és az esztétika együttesét. A KAZA Concrete csapata, Mészáros Joe és Oszkó Peter egyedi, személyes produktumot alkottak olyan neves tervezőkkel együttműködve mint Marco Piva, Erica Wakerly, Kirath Ghundoo vagy Gillian Blease.

MFD 2013

Szeptember végén, kapcsolódva a Design Hét Budapest eseményeinek sorához, átdadták az idei év Magyar Formatervezési Díjait és a Design Management Díjat. Előbbi esetében, a termék kategória győztesei a DSI Inhalo sóinhalátor, valamint Földi Petra

esőkabát kollekciója lettek. A terv kategória legjobbjá Benedek Zsanett és Lakos Dániel Faces nevű logikai játéka, a vizuális kommunikáció nyertese pedig *A kiskakas gyémánt félkrajcárja* című mesét feldolgozó interaktív könyv (egyes képei összeállításunk elején lát-

hatók). Diák kategóriában a LightMe világító-eszköz-család és Filczer Balázs Dániel kerékpáros bukósisakterve, a DORA bizonyult a legkiválóbbnak (lásd képünket, alább). A különdíjasok sorában egy-egy termékhez, projekthez készített arculati terveket találunk (Starry Light by Anagraphic lámpa; JAT projekt; Kis Hungarikum határozó), továbbá a Shin öko bútor család tervét és a megvalósult Zigza betonpad rendszert. 2013 Design Management Díját a zsűri a Cserpes Sajtműhely Kft.-nek ítélte oda, az Operaház, a BKK és a LOFFICE elismerő oklevélben részesült. A díjazottaknak ezúton is gratulálunk!

PIANO NOBILE

Vendéglakás a Falk Miksa utcában

Szöveg:

**Kaplár F.
Krisztina**

Építész:

**Szendrő Péter
– 81font**

Társtervezők:

**Ghyczy Dénes,
Horváth Kristóf**

Fotó:

**Dömölky
Dániel**

KEVÉS IGAZÁN JÓL LEHATÁROLHATÓ PROFILÚ UTCÁJA VAN BUDAPESTNEK, A FALK MIKSA EZEK KÖZÜL AZ EGYIK LEGPATINÁSABB. SZENDRŐ PÉTER ÉS A 81FONT A BELVÁROST SZÍNESÍTŐ MEGANNYI SIKERES SZÓRAKOZÓHELY UTÁN MOST ITT EGY LAKÁST ÚJÍTOTTAK MEG. A DOBOZ, TRAFIQ, PLATZ, MÉTER, KOLOR VAGY KRAFT HELYEKET ISMERVE SEJTETTÜK, HOGY JÓ KEZEKBE LESZ EZ IS. A VÁRAKOZÁSNAK MEGFELELŐ KVALITÁSÚ, A HELY SZELLEMÉBEN FOGANT, BIZTOS ÍZLÉSSSEL ÉS NAGYVONALÚAN KEZELT TEREKBE A TÖLÜK ELVÁRHATÓ PROGRESSZIVITÁST IS BELEVITTÉK.

A Falk Miksa utca különleges hangulatát az antikvitás boltok, galériák miliője és a Duna-part közelsége adja, melynek friss szellője átjárja a lombos fák szegélyezte környező utcákat. Az utca egyik legszebb, 1900-as évek eleji lakóházának első emeletén található 250

négyzetméteres nagypolgári lakásban, a tervezési feladat egy akár rövid távon bérelhető vendéglakás kialakítása volt, amely képes 8 főt kényelmesen vendégül látni. A lakás adott-ságai és kialakítása a korabeli 19. századi viszonyokat idézik, a nagy alapterülethez

hatalmas belmagasság és páratlan szépségű, műemléki igényességgel rekonstruált és felújított nyílászárók, gipszstukkó-mennyezet társul. A lakás közösségi terei (konyha, nappali, étkező, könyvtárszoba, és az 50 négyzetméteres balkon) mellett 4 hálósobát alakítottak ki,

saját fürdőszobákkal. A lakás origója a konyha, amelynek keretét a padlón az eredetivel megegyező, százéves tölgyfagerendákból, egyedileg újragyártott, francia halszálkamintás parketta, fentről a hófehér, kazettás mennyezet adja. A tér ritmusát a konyha, bárpult, kandalló párhuzamosai biztosítják. A rövidebbik oldalra került – minden igényt kielégítően felszerelt konyha falának borítását adó –, mennyezetig felrakott antik cementlapokra, a kőből faragott kandalló ad választ a szemközti oldalon. A cementlapok sötét tónusát a konyha és a bárpult vörösre, illetve a hatalmas, egyedi Bohémia-kristálycsillárok ragyogása oldja. A rézborítású hűtőket rejtő pultszigetet Breuer Marcell által tervezett, korabeli csövázás székek veszik körül. Ebből a központi térből nyílnak a különféle funkciókat ellátó további helyiségek is. A kandalló jobb oldalán a könyvtárszobába léphetünk, bal oldalán az étkezőbe, de a két tér igény szerint, a fal teljes szélességében egybenyitható – akár az óriási harmonikaajtó használatával szeparálható –, ily módon a lakás teljes utcai frontja egyetlen térsorrá fűzhető, amelynek hosszanti tengelyét csillársor hangsúlyozza. Az étkező robusztus, körtefából készült, több száz éves műhelyasztalát Thonet faszékek veszik körül, mögötte a lounge-jellegű, szigorú értelemben vett nappali részt találjuk, az emögötti szalonjellegét, az átlósan a sarokba állított feketelakk-versenyzongora kölcsönzi. A nemes anyagok használatát a barna különböző, és egyéb pasztellárnyalatok egészítik ki. E lakás rangját kétség kívül növeli a falakon látható megannyi modern és kortárs képzőművészeti alkotás, a látványt, így az ele-

Antik köntösbe bújtatott csúcstechnológiájú konyha

Funkció szerint elkülöníthető, de akár egybe is nyitható közösségi terek

Luxus hálószoba, finom részletekkel

Visszafogott, minimál-design a fürdőszobában

gáns hangulatot a hatalmas ablakokon beáradó fény csak tovább fokozza.

A négy hálószobában is következetesen vitték végig – eltérő funkciók által megkövetelt kiegészítők alkalmazásával – a közösségi terek szín- és anyaghasználatát. Fürdőszoba a hálók mindegyikéhez tartozik, igaz különböző felszereltséggel. A legnagyobbikban a méretes ágy mögötti betonburkolatú dobogóba kádat is süllyesztettek, oldalt pedig nyersbetonfelületű, teljes szélességében üvegfalú, zuhanyzó minimál-fürdőszoba határol, melynek letisz-

tultságát csupán a türkizszínű, 20. század eleji Zsolnay kerámia tükörkeret töri meg. A kisebb alapterületű fürdők kialakítását is a közösségi terek léptéke, ízlése és anyaghasználatára határozza meg.

E pesti békeidőket idéző, egyszerre közmopolita, elegáns és nagyvilági lakás biztosan különlegessé és kellemessé teszi, sőt növeli is az itt tartózkodás élményét, bárki számára. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy az online-foglalások már most hetekre előre beteltek.

Klasszikus berendezési tárgyak és nemes anyagok a legkisebb hálószobában is

ZUHANYOK ÚJRAGONDOLVA – KÉT ORSZÁG, NÉGY TERVEZŐ, KÉT EGYEDÜLÁLLÓ KONCEPCIÓ

Új formatervezők az Axor WaterDream világában

Az Axor húsz éve a világ legsikeresebb tervezőivel működik együtt, olyan kollektívákat megalkotva, amelyek az egyéni életstílus sokféleségét mutatják be a fürdőszobában. Ezek olyan különbözőek, mint maga az ember. Az eleven, sármos lakófürdőszobától a természet inspirálta nyugalom szigetéig kidolgozták a fürdőszobai környezet alternatív vízióit. Itt nem csak magáról a termékről van szó, sokkal inkább arról, hogy minél nagyobb teret kapjon a kreatív fejlesztésben a korábbi lakberendezési fogalmak átértelmezése.

Ez a gondolat készítette az Axort, hogy újabb nemzetközileg ismert dizájn-partnerekkel, a svéd FRONT és a japán NENDO dizájnstúdiókkal közösen alkossanak szokatlan, és értelmezzék újra, ezúttal a zuhanyzást. Míg utóbbit az érzelmek inspirálják a fürdőszoba-tervezés során, a skandináv irodát a zuhanyok műszaki megoldásai lelkesítik. A két formatervező cég eltérő kulturális háttere ellenére a kiindulási pont azonos: mindkettő formabontóan új megközelítésben prezentálja a víz útját. Megkérdőjelezi

a nappali és a fürdőszoba eddigi funkcionális és térbeli határait.

A FRONT tervezői Sofia Lagerkvist, Charlotte von der Lancken és Anna Lindgren által megálmodott Axor WaterDream a víz útját a legtermészetesebb formájában mutatják be, hogy válhat egy általában háttérben levő innováció mutatós térbeli konstrukcióvá. Installációjuk maga a zuhanyzás technológiája, ezért aztán olyan alapelemekkel játszanak, amelyeken keresztül a víz utat talál hozzánk (csövek, szelepek, tengelykapcsolók stb.).

A NENDO Axor WaterDream víziójában a fogalmak kapnak ravaszul új értelmezést: Oki Sato kreatív vezető és csapata összekapcsolta a nappali, mint élettér egyik alapelemét, a fényt (világítást) a vízzel, példátlan érzékszervi dimenziót adva a zuhanyzásnak. Miért pont ezt a két alapelemet? A víz valójában nem is létezik fény nélkül. A tavak vagy a folyók éjszaka eltűnnek, szinte nem is látszanak, mintha nem is léteznének, ám a napfény hajnalban életre kelti, és színt ad a víznek.

Az eredmény pedig sem egy lámpa, sem egy zuhany, hanem egy hibrid; a fény és a víz mágikus trükkje, amely nap mint nap rendelkezésünkre áll. A fény és a víz természetes keveréke feloldja a korábbi szigorú helyiséghatárokat. Ami hosszú ideig csak egy elkülönített helyen valósulhatott meg – olvasólámpánál a könyv fölött időzni vagy a fürdőszobában zuhanyozni – ma már egyszerre is megoldható. Minek legyenek különválasztva ezek a cselekedetek olyan tradicionális terekbe, mint a nappali vagy a fürdőszoba? Ez alatt a zuhanyzó alatt bizony olvasni is lehet! A Nendo Axor WaterDream kreációja nem más, mint két hétköznapi használati tárgyunk kreatív kombinációja.

Tölts ki egy pohár bort, hallgass kellemes zenét, és hagyd, hogy a fény a vízzel összeérjen!

A Front és Nendo által tervezett termékek idén novembertől már rendelhetők. (x)

Hansgrohe Kft.

www.hansgrohe.hu

info@hansgrohe.hu

www.facebook.com/hansgrohe.hungary

AZ ARANYMŰVES HÁZA

Szöveg:

**Martinkó
József**

Fotó:

**Zsitva
Tibor**

Tiszavirág Szeged— hotel egy műemlékházban

BIZONYÁRA A FUNDÁLÓ, POLITZER SALAMON ARANYMŰVES MEGELÉGEDVE SZEMLÉLNÉ AZ 1858-59-BEN FELÉPÜLT EGYEMELETES, ROMANTIKUS STÍLŰ LAKÓHÁZÁNAK LEGÚJABB KORI RENESZÁNSZÁT (AZ ÉPÍTÉSZ KILÉTE BIZONYTALAN, EGYES FORRÁSOK A RÉGI SZEGEDI ZSINAGÓGA TERVEZŐIT, LIPOVSZKY HENRIKET ÉS LIPOVSZKY JÓZSEFET NEVEZIK MEG, DE FELMERÜLT MÁR HOFFER KÁROLY NEVE IS).

Az udvari szárnyak belső részét üvegsíkok határolják. Innen is betekintést nyernek a vendégek a látványkonyha életébe

Ez az épület Szeged egyik legrégebbi, a nagy árvíz után is fennmaradt háza közé tartozik. Története zegzugos. Működött benne ügyvédi iroda, bérelt itt lakást Löw Immanuel főrabbi, később pedig Gerner Róza rendezte be kalapszalonyját. A korabeli dokumentumok szerint Vörös Malom néven mulató is volt az épületben, illetve sokáig a későbbi névadó Tiszavirág Zónázó elnevezésű vendéglátóhely, aminek emlékét a kávézó terének falán látható felirat örökítette meg. Szívós, makacs ház. Olyan tökéletes építészeti DNS-sel rendelkeznek sejtjei, amik szinte predesztinálják a túlélésre. Mostani állapotában úgy hat, mint valamiféle elpusztíthatatlan szépség. Sajnos mára nagyon kevés polgárház marad az Alföld városaiban, ami túlélte és látott ezt-azt. Éppen ezért a műemlékes munkatársak a 2008-2012 közötti tervezési és kivitelezési szakaszokban mindvégig óvó figyelemmel kísérték a projekt alakulását.

Az utóbbi évekre elaggott, az államosítást követően kislakásokra felszabdalt házban mostantól új épületrészekkel kiegészült, kifinomult izléssel és láthatóan nagy szeretettel tervezett/kivitelezett butikhotel működik. Az utcakapcsolatos egykori kalapszalony, utóbb cipésműhely helyén kávézó/regge-

lizőt alakítottak ki. Már itt megtapasztalható az az otthoni, privát terekre jellemző egyéni – valóban párja-nincs – atmoszféra, ami a ház minden szegletén érződik, köztük a kulináris remekeiről már most nevezetes étteremben. Az udvaron látványkonyha, a pincészetben finn szauna, gőzkabin, sószoza és tengeri klímás szoba, tepidárium működik.

A végeredményen látszódik az a folyamat, amit alkotói egyfajta „programozott design stratégiának” neveznek. Úgy vélem ez az eljárás képes különféle rétegeket létrehozni úgy az időben, mint a stílusok, funkcióhatárok, üzemeltetői elvárások között. Mindennek is köszönhető, hogy a végeredmény sokszólamúvá, sokrétegűvé vált. Minden szoba, de az épület legtöbb szeglete külön történetet mesél, külön életanyag lüktet benne. Mindenféle uniformizálástól mentes válaszok születtek itt, ami egy 12 szobás hotel esetében, ahol a gasztronómiai funkció is prioritás, nem kis eredmény. Sémák és sablonok nélkül, a kreatív erő kimeríthetlenségét sugározzák a falak. A házban található 12 szoba mindegyike eltérő méretű, más-más enteriőrt mutat, ahol a könyvespolccá alakított art déco szekrény és az antikolt nyílászárók és visszabontott vakolatú falfelületek társaságában ott találjuk

a luxuskényeztetést nyújtó szanitereket, egy-egy klasszikussá vált kortárs design bútort vagy éppen világszínvonalú világítótesteket. Már nem is lep meg, amikor kiderül,

hogy a nagyon kedves hotelszemélyzet sorában fiatal geográfus, régész, jogász, frissen végzett nyelvszakos is található. Színes és vendégszerető társaság, pont olyan sokszínű, mint a ház maga.

Különös állat a tiszavirágnak nevezett kéreksz. Hiperintenzív, egyetlen napba sűrített élete, virágzásnak mondott, hatalmas tömegű rajzása az elmúlás és a természet öröklétének metaforájként hat. Életek, szerelmek, utódlás, táplálkozás, újjászületés, álom, történelem, az örökké, a pillanatnyi, a történelmi és átmeneti egyetlen napba, egyetlen szállóépületbe sűrítve.

Építészeti és design koncepció:

Z. Halmágyi Judit, Fónagy Dóra, Bakos Orsolya (tulajdonos)

Vezető tervező:

Sárai Róbert

Építész munkatárs:

Kurusa Gergely

Belsőépítész:

Fónagy Dóra, Mészáros András – D24

Design és trend:

Dávidházy Panni, Bakos Orsolya

A rendkívüli szépségű visszabontott régi faltextúrák, a szobák mérete és térbeli osztásai, valamint a bútorozás és a világítás igényessége valóban világszínvonalú

ESENCIA FORGÓSZÉK

Gyártó: Drabert
Forgalmazó: Kinnarps Hungary Kft.

Daniel Figueroa „a lényegre” koncentrált a Drabert számára készített Esencia forgószék tervezése során. Egy könnyen érthető, nem hivalkodó ülóbútort alkotott, amelynek formavilága könnyedséget és transzparenciát sugall. Az Esencia egy kompakt munkaszék, amely magas fokú kényelmet, a test megfelelő megtámasztását, mindeközben pedig a mozgás szabadságát biztosítja. Az ülóbútorok essenciája.

Funkció: irodai munkaszék

Anyag: műanyag vagy alumíniumváz, párnázott ülőlap, hálótámla

Ár: 152 000 Ft

AXOR URQUIOLA MOSDÓTÁL

Hansgrohe
www.hansgrohe.hu

A spanyol dizájnert, Patricia Urquiola-t az emberek és a folyamatosan változó igényeik inspirálják. Alkotásaiban nem a tradicionális elvek, szabályok és a szigorú struktúrák érvényesülnek, hanem az apró részletek, a változatosság, érzékiség és a vibráló energia játszanak nagy szerepet. Itt az ideje átadni magunkat az emlékeknek: a mosdó formáját egy bádoglemez-kád ihlette. A termékkel egybeépített kapaszkodó törölközőtartóként szolgál. A 625 x 408 mm méretű mosdótál falra szerelhető verzióban is kapható.

Design: Patricia Urquiola

Funkció: mosdótál

Anyag: öntött ásvány

Ár: 330 095 Ft

METRONOME

Delta Light
Forgalmazó: be light!
www.belight.hu

A METRONOME tervezője, a belga divatguru Tim Van Steenberg a ruhák vonalvezetését oltotta gy lámpatest designjába. A METRONOME állítható dőlésszögű lamellákból áll, amely egyedi fény-árnyék játékot eredményez a belső térben. Üzletek, hotelek, éttermek és magánlakások ütős megvilágítására egyaránt ideális – feketében és fehérben is.

Funkció: függesztett lámpatest

Anyag: alumínium

Ár: 254 880 Ft

SKILL LÁMPATEST SIMES

Forgalmazó: be light!
www.belight.hu

Vadonatúj SIMES termék: a SKILL kiválóan alkalmazható járdáknál, gyalogutaknál, az alacsony energiafelhasználású LED-ek ugyanis egyenletes megvilágítást adnak a talajszinten. A 27 cm széles lámpatest előnye az egyszerű installáció, a termék oldalfalra szerelhető, tehát nem kell süllyeszteni. Mindez elegáns formával párosul, a SKILL-t fehér és szürke színben gyártják.

Funkció: kültéri oldalfali lámpatest

Anyag: alumínium, üveg

Ár: 40 100 Ft

GLIM ROCK-HINTASZÉK

www.sitwell.hu

Egy régi klasszikus, új designban. Az olasz tervezők újraalkodták nagyanyaink kedvenc székét. Ebben a formában már bármely tér üde színfoltja lehet. Élje át a régmúlt varázsát új „köntösben”!

Funkció: hintaszék

Anyag: műbőr

Ár: 94 650 Ft

AXIOMA L NOMON

Forgalmazó: do work!
www.dowork.hu

A spanyol NOMON faliórái az ötletességet és a minimál-designnt egyesítik. Modelljeiket José Maria Reina, a cég alapítója és egyben első embere tervezi. Az AXIOMA L számlap nélküli falióra magánlakásban és közületben egyaránt az enteriőr egy izgalmas, meghatározó elemévé lép elő, legyen szó akár piros, fekete vagy fehér mutatós változatról.

Design: José Maria Reina

Funkció: falióra

Anyag: acél, diófa

Ár: 152 400 Ft

TROY MAGIS

Forgalmazó: do work!
www.dowork.hu

A Marcel Wanders féle 2010-es Troy Chair igazi sikersztori a MAGIS kínálatában. A 2013-as kiadás újdonsága, hogy nem csak az ülő- és háttámla felület, hanem a váz szerkezet is különböző színekben rendelhető, ami ritkaságnak számít a designbútor piacon.

Design: Marcel Wanders, 2013

Funkció: látogatói- és konferenciaszék

Anyag: acél-vázszerkezet, polipropilén ülőfelület és háttámla

Ár: 60 960 Ft

AXOR LAMPSHOWER 1JET MENNYEZETI CSATLAKOZÓVAL

Hansgrohe
www.hansgrohe.hu

A Nendo által tervezett legújabb fejjzuhany különlegessége, hogy a 275 mm átmérőjű lámpa karimáján található a speciális zuhanyfúvókák, így hangulatos lámpafényben fürödhetünk. A krómozott, fém zuhanytárcsa tisztításhoz levehető. A termék zuhanykarral is elérhető 2013. novemberétől. További információk a 105. oldalon.

Design: Oki Sato (Nendo)

Funkció: fejjzuhany

Anyag: rézöntvény

Ár: 335 800 Ft

BÚTOR

Vitra bútorok magyarországi forgalmazója – Do work Kft.
1025 Budapest, Szépvölgyi út 146.
Tel.: (36-1) 489-3860; Fax: (36-1) 212-8339
E-mail: dowork@dowork.hu
Web: www.dowork.hu
B4

GENERÁLKIVITELEZÉS

FIT-OUT International Kft.
1038 Budapest, Révész utca 25.
Tel.: (36-1) 705-8773; Fax: (36-1) 705-8776
E-mail: info@fitout.hu;
Web: www.fitout.hu
1. oldal

GYÓGYSZERGYÁRTÁS, KUTATÁS-FEJLESZTÉS, KERKEDELEM, MARKETING

Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt.
1103 Budapest, Gyömrői út 19-21.
Tel.: (36-1) 431-4000; Fax: (36-1) 260-6650, (36-1) 260-4891
E-mail: webadmin@richter.hu
Web: www.richter.hu
61-84. Oldal

Market Építő Zrt.

1037 Budapest, Bojtár utca 41-47.
Tel.: (36-1) 279-2727; Fax: (36-1) 466-4827
E-mail: marketiroda@market.hu
Web: www.market.hu
45. oldal

HOMLOKZATI NYÍLÁSZÁRÓK GYÁRTÁSA ÉS ÉRTÉKESÍTÉSE

Jankó Faipari és Kereskedelmi Kft.
7900 Szigetvár, Damjanich utca 6.
Tel.: (36-30) 561-2841; Fax: (36-73) 510-286
E-mail: jankopeter@jankokft.hu;
Web: www.jankokft.hu
109. oldal

NEMZETKÖZI KORTÁRS KÉPZŐMŰVÉSZETI VÁSÁR

ART MARKET BUDAPEST
1061 Budapest, Hegedű utca 9.
Tel.: (36-1) 239-0007
E-mail: info@artmarketbudapest.hu
Web: www.artmarketbudapest.hu
B3

SZANITEREK, FÜRDŐSZOBA-FELSZERELÉSEK

Hansgrohe Kft.
1139 Budapest, Forgách utca 11-13.
Tel.: (36-1) 236-9090; Fax: (36-1) 236-9098
E-mail: info@hansgrohe.hu;
Web: www.hansgrohe.hu
105. oldal

VILÁGÍTÁSTECHNIKA

Delta Light, Simes termékek magyarországi forgalmazója – Be light Kft.
1025 Budapest, Szépvölgyi út 146.
Tel.: (36-1) 438-0748; Fax: (36-1) 325-6266
E-mail: belight@belight.hu;
Web: www.belight.hu
2, 57, 85 oldal

Solinfo Lámpastúdió

1077 Budapest, Wesselényi utca 6.
Tel.: (36-1) 267-0444; Fax: (36-1) 267-0444
E-mail: info@solinfo.hu;
Web: www.solinfo.hu
109. oldal

TETŐCSERÉP

CREATON Hungary Kft
8960 Lenti, Cserépgyár utca 1.
Tel.: (36-1) 551-566, -567, -568; Fax: (36-92) 551-569
E-mail: info@creaton.hu
8. oldal

WEB

Építészfórum
1063 Budapest, Szondi utca 76.
Tel.: (36-1) 373-0699; Fax: (36-1) 332-6647
E-mail: info@epiteszforum.hu
Web: www.epiteszforum.hu
109. oldal

KÖVETKEZŐ LAPSZÁMUNK TARTALMÁBÓL:

Előjátékunk írása közben még fent az állványok az 1907-ben megépült Zeneakadémia homlokzatain, mire e lapszámunkat forgatni kezdik, más nagyon közel az átadás, tehát az idei utolsóban már benne a Kormányzat egyik kiemelt építészeti projektjét véleményező írásmű. Részletesen beszámolunk arról, hogy Pazár Béla, Potzner Ferenc és Magyar Éva közösen létrehozott nyertes rekonstrukciós pályaműve (2003), mennyiben valósíthatta meg a gyakorlatban mindazt, amit a 2011 novemberében megrendezett II. Épületgépészeti Konferencián az építészekről egy előadás keretében hallhatott/láthatott a szakma.

A néhány oldallal korábbi káptalanfüredi Tomay-nyaralót a következő lapszámunkban az építész egyik újabb megvalósult munkája, egy régi budai házban található, kis alapterületű, mégis izgalmas részletmegoldásokkal kialakított lakásátépítés követi. Anyagválasztásai, színkezelései révén ismét Tomay Tamás „különutas» modernizmusának” téri világába csöppenünk.

Apa, id. Kistelegdi István és fia, az ifjabbik régóta munkatársai egymásnak, művészeti életútjuk ezer szállal kötődik Pécshez. A város Modern Magyar Képtárának helyet adó barokk kori épület funkcióbővítő rekonstrukciója (2010) után a PTE Rektori Hivatal helyszínét, a Fábian Gáspár és Pilch Andor építészek tervei alapján megépült, 1929-ben átadott neoromán stílusú épületét újjították fel.

erratum

Előző lapszámunk desing random rovatának *Nemzet branding* című írásban pontatlanok voltunk: Kiss Miklós Magyarország és Budapest címereit modernizáló grafikai munkájáról szólva, a szöveg tartalma és az illusztráció nem felelt meg egymásnak: az ország címere helyett a budapesti városcímerrel tördeltünk, helytelenül. Mindenkitől elnézést kérünk.

WALTER KNOLL

Leadchair. The new executive chair with a modern understatement. Timelessly elegant, innovatively upholstered, honest in its function. The synchronised mechanism ensures healthy sitting. For that special comfort of modern leadership. Design: EOOS.

Authorised Walter Knoll dealer in Hungary:

Do work Kft., H-1025 Budapest, Szépvölgyi út 146. Phone: +36 1 489 3860, dowork@dowork.hu, www.dowork.hu